

9/2021

LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE
SEPTEMBER – KIMAVEC



SLOVARMS

Lovska trgovina Slovarms d.o.o.

www.slovarms.si

DIVAČA, Kraška cesta 67, Pon.-Pet.: 14:00 - 19:00

Tel.: 05 620 22 08 Sobota: 08:00 - 12:00

E-mail: info@slovarms.si



J.P. SAUER & SOHN
ESTABLISHED 1751

**NIELSEN
SONIC**

Nudimo širok izbor
dušilcev poka že
od 249€ dalje.



ECOTACT

LOVSKA OBLAČILA
SLOVENSKE KAKOVOSTI



Prevent&Deloza d.o.o.

Kosova ulica 14

SI-3000 Celje

✉ info@prevent-deloz.si

🌐 www.prevent-deloz.si

☎ +386(0)3 428 0850



FIRECAT GREEN LABEL

Tradicija v zeleni preobleki





LOVEC



Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik CIV., št. 9
september – kimavec

Lovec je z odločbo Ministrstva za kulturo RS, št. 61510-129-2009/8, od 6. 7. 2011 vpisan v razvid medijev pod zap. št. 1633.

ISSN 0024-7014

Glasilo izdaja



Lovska zveza Slovenije

Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana
TRR: SI56 0201 0001 5687 097 (NLB, d. d.)
ID za DDV: SI 23864516

Priprava in tisk
Tiskarna Evrografis, d. o. o., Maribor
Poština je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

Odgovorna urednica:

Jasna Kovačič Siuka

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik: dr. Arpad Kóveš

Bojan Avbar, Marjan Gselman, Jurij

Lampe, dr. Boštjan Pokorny, Marko

Rajkovič

Lektorica in korektorica:

Marjetka Šivic

Tehnični urednik: Milan Samar

Tajnik uredništva: Andrej Miklavčič

Lovec izhaja v začetku vsakega meseca, razen poletne številke 7–8, ki je združena in izide v začetku julija.

Ta številka je izšla v 22.000 izvodih.

Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC

odbadeno po 5% stopnji.

Besedila za objavo v reviji Lovec pošljite

na e-naslov lovec@lovska-zveza.si v

Wordovem dokumentu, podpisane in

žigosane uradne dopise pa skenirane ali

po navadni pošti. Fotografije sprejemamo

prav tako po e-pošti v formatu jpg, in

sicer v nezmanjšani resoluciji.

Fotografiji, ki se ukvarjajo z naravoslovno

fotografijo, lahko svoje fotografije,

namenjene za banko fotografij revije

Lovec ter Zlatorogove in Strokovne

knjižnice, pošljejo po vnaprejšnjem

dogovoru po katerem od elektronskih

transferjev.

Avtorji s tem, ko pošljejo fotografije v

uredništvo, soglašajo z obdelavo fotografij

pred objavo v reviji Lovec oziroma

Zlatorogovi ali Strokovni knjižnici.

Uredništvo glasila Lovec

Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana

e-naslov: lovec@lovska-zveza.si

Tel.: (01) 24-10-922

Glasilo Lovec na spletu:

<http://www.lovska-zveza.si>

zavihek Glasilo Lovec



Foto: Andrej Miklavčič

IZ VSEBINE:

<i>L. Bradač:</i>	Lovci in zakon o orožju	400
ZAPISANO, IZBRANO, PREBRANO ...		402
LOVSTVO		404
<i>Več avtorjev:</i>	Rezultati tretje sezone sistematičnega monitoringa risa z avtomatskimi kamerami	404
<i>M. Hafner:</i>	Velikost tropov pri muflonih	407
<i>B. Avbar:</i>	Lisička je stekla ...	411
DREVESNE VRSTE		415
<i>M. Kišek:</i>	Lipa in lipovec	415
LOVSKI NABOJI		418
<i>G. Hodnik:</i>	.30-06 Springfield	418
PO LOVSKEM SVETU		421
<i>U. Kmetec:</i>	Svetovna razstava Eno z naravo	421
NA KRATKO IZ TUJEGA TISKA ...		422
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		423
<i>M. Toš:</i>	Lovska pravljica: Prvi sprehod	423
LOVSKO PESNIŠTVO		424
<i>M. Nared:</i>	Senca gozda	424
LOVSKA ORGANIZACIJA		425
<i>M. Janc:</i>	Izjemen uspeh ekipe LZS na 13. Evropskem prvenstvu v lovski kombinaciji	425
<i>D. Goričan:</i>	Sprejem za gorenjska člana ekipe LZS v lovskem strelstvu	426
<i>M. Janc:</i>	Obnovitveno usposabljanje za sodnike z licenco in osnovno usposabljanje za sodnike	426
<i>A. Černič:</i>	Liga ZLD Ljubljana 2021	427
<i>M. Toš:</i>	Vodstvo LZ Maribor na obisku pri županu	428
<i>B. Zlobko:</i>	Generacija novih lovcev 2021 v ZLD Kočevje	428
<i>P. Novak:</i>	Strelsko tekmovanje 2021 v ZLD Prekmurje	429
<i>A. Miklavčič:</i>	Zaprisegle nove lovke in lovci dveh generacij ZLD Zasavje	430
JUBILANTI		431
MLADI IN LOVSTVO		432
<i>M. Kišek:</i>	To znanje se sveti kot suho zlato!	432
LOVEC ZA MLADE GOZDNI JEREB (Bonasa bonasia)		433
LOV NA ČRKE IN ŠTEVILKE		434
LOVSKI OPRTNIK		435
<i>F. Rotar:</i>	90 let legende koteljske jage – Bena Kotnika	435
<i>F. Ekar:</i>	Leto praznovanj med jezerskimi »gamsarji«	436
<i>B. Leskovic:</i>	Živo Bobič: Po lovskem svetu – Slast samote in zven tišine	437
<i>M. Toš:</i>	Mirko Kumer - Fric (1937–2018)	438
<i>Žan, Eva:</i>	Jelenja jed s pomarančo in olivami	438
V SPOMIN		439
LOVSKA KINOLOGIJA		440
<i>I. Trček:</i>	Spomladanska vzrejna preizkušnja (PZP) ptičarjev v Prekmurju	440
<i>L. Steinbacher:</i>	Telesno ocenjevanje lovskih psov v LKD Maribor	440
<i>B. Češarek:</i>	Preizkušnja jazbečarjev v delu po krvni sledi	441
<i>KZS:</i>	Predvidena legla lovskih psov	442

SLIKA NA NASLOVNICI:

Jazbec (*Meles meles*)

Foto: Elo Mihevc

Na računalnik natipkane prispevke pošiljajte na elektronski naslov lovec@lovska-zveza.si. Poslanih prispevkov in fotografij ne vračamo. Uredništvo si pridržuje pravico do objave ali neobjave, krajšanja, povzemanja ali delnega objavljavanja nenaročenih prispevkov v skladu s svojo uredniško politiko in prostorskimi možnostmi. Mnenje avtorjev ni tudi nujno mnenje uredništva in Lovske zveze Slovenije. Morebitni priloženi letaki niso povezani z uredniško politiko Lovca in niso publikacije, ki bi jih izdala Lovska zveza Slovenije ali uredniški odbor. Za njihovo vsebino odgovarja naročnik storitve (oglaševalec).

LOVNE DOBE:

Ur. list, št. 101/17, 9. 2004
in št. 81/14, 11. 2014

Srna

srnjak, lanščak:

1. 5.–31. 10.

srna, mladici obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

mladica:

1. 5.–31. 12.

Navadni jelen

jelen:

16. 8.–31. 12.

košuta:

1. 9.–31. 12.

teleta:

1. 9.–31. 1.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 1.

Damjak

damjak:

16. 8.–31. 12.

košuta:

1. 9.–31. 12.

teleta:

1. 9.–31. 1.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 1.

Muflon

oven, lanščaki obeh spolov in

jagnjeta obeh spolov:

1. 8.–28. 2.

ovca:

1. 8.–31. 12.

Gams

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Kozorog

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Divji prašič

merjasec:

1. 1.–31. 12.

svinja:

1. 7.–31. 1.

ozimci in lanščaki obeh spolov:

1. 1.–31. 12.

Poljski zajec

1. 10.–15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica

1. 11.–28. 2.

Jazbec

1. 8.–31. 12.

Lisica

1. 7.–15. 3.

Šakal

1. 7.–15. 3.

Rakunasti pes (enok)

1. 8.–31. 3.

Navadni polh

1. 10.–30. 11.

Alpski svizec

1. 9.–30. 10.

Pižmovka

1. 1.–31. 12.

Nutrija

1. 1.–31. 12.

Fazan

1. 9.–28. 2.

Poljska jerebica (gojena)

1. 9.–15. 11.

Raca mlakarica

1. 9.–15. 1.

Šoja

1. 8.–28. 2.

Sraka

1. 8.–28. 2.

Šiva vrana

1. 8.–28. 2.

Medved in volk

Po veljavnem Pravilniku in Odločbi o odvzemu osebkov vrst rjavega medveda (*Ursus arctos*) in volka (*Canis lupus*) iz narave

Lovci in zakon o orožju



Mag. Lado Bradač,
predsednik Lovske zveze
Slovenije

Direktive Sveta 91/477/EGS o nadzoru nabave in posedovanja orožja v nacionalni pravni red. Rok za prenos orožne direktive je bil 14. september 2018. Slovenija je med tem prejela tudi opomine Evropske komisije. Predlog zakona je bil v zakonodajnem postopku že od konca leta 2019. Že od samega začetka je Lovska zveza Slovenija (LZS) kot zainteresirana javnost sodelovala in podajala predloge.

Zakon je dalj časa nastajal zaradi implementacije dveh evropskih orožnih direktiv, ki sta jima hkrati sledila še posodobitev naše orožne zakonodaje z drugo zakonodajo (Zakon o nujnih ukrepih zaradi afriške prašičje kuge pri divjih prašičih) in prenos nekaterih uveljavljenih rešitev na področju orožja v državah EU. Predvsem pa je bilo veliko zainteresiranih deležnikov, vmes se je zamenjala Vlada in vsi skupaj nismo vedeli, kako se bo razpletlo. Zdaj lahko rečemo, da smo lovci pridobili, predvsem pa imamo na področju lovstva rešitve, ki jih pozna večina evropskih držav.

Kaj novela zakona o orožju prinaša lovcem?

- Ureja novo kategorizacijo orožja oziroma spremembe pri kategorizaciji orožja.

- Na novo je določena posebna oprema za orožje vseh kategorij (cevi z zunanjim navojem na ustju cevi ali drugi nastavki, strelni namerilniki z napravo za elektronsko ojačevanje svetlobe oziroma z infrardečo napravo ali namerilniki s toplotnim senzorjem (IR), če so izdelani ali predelani tako, da jih pritrdimo na orožje ali so njegov sestavni del).

- Naprave za dušitev zvoka (poka) in nastavki, ki jih lahko namestimo na orožje, ne sodijo več v posebno prepovedano opremo za orožje (dosedanja kategorija A); posledično so promet, nabava in posest posameznikom, pravnim osebam in podjetnikom dovoljeni brez pridobitve posebnih dovoljenj.

- Konkretnije je določena pravna podlaga za izdajo in odvzem dovoljenja izvajalcem usposabljanja o ravnanju z orožjem.

- Konkretnije so določeni pogoji, kdaj nastanejo zadržki zaradi javnega reda in miru oziroma zadržki zaradi »nezanesljivosti«.

- Upravna enota za imetnike orožnih listin po uradni dolžnosti preveri izpolnjevanje določenih pogojev (zadržek javnega reda in zanesljivost) vsakih pet let.

- Pristojni organ izda posamezniku, ki ima v orožnem listu ali dovoljenju za posest orožja že registrirano lovsko, športno ali varnostno orožje, istovrstno orožno listino za največ šest kosov lovskega, športnega ali varnostnega orožja brez preverjanja pogojev (pogoji se preverijo le ob prvi izdaji orožnega lista).

- Na novo so opredeljene pravice, ki se nanašajo na prenašanje, nošenje in posest orožja, dajanje orožja v uporabo ter posojanje orožja, kar omogoča dajanje v uporabo orožja pod neposrednim nadzorom lastnika orožja za čas, dokler traja lov ali tekmovanje na strelišču. Omogoča torej uporabo orožja pod neposrednim nadzorom odgovorne osebe lovske organizacije in strelske organizacije. Lovske organizacije, ki upravljajo lovišče, lahko dajo posameznikom v uporabo lovsko orožje za čas trajanja lova na območju določenega lovišča in pod njenim nadzorom. Lovska organizacija izda posamezniku posebno potrdilo, ki ga mora imeti pri sebi za čas lova.

- Pod podobnimi pogoji lahko da lovskemu pripravniku v uporabo lovsko orožje tudi njegov mentor.

- Lovska organizacija izda posamezniku iz prejšnjega odstavka posebno potrdilo, ki ga mora imeti pri sebi v času lova.

- Prenaša ali omogoči možnost uporabe lovskega orožja na nelovnih površinah. Vendar minister, pristojen za lovstvo, določi, v katerih primerih je dovoljeno lovsko orožje nositi in uporabljati na nelovni površini lovišča, zakon pa mu daje pravno podlago.

- V roku petih let morajo imetniki veljavnih orožnih listin vložiti vlogo za razvrstitev orožja v ustrezne kategorije ali zaprositi za izdajo dovoljenja za zbiranje, orožje odsvojiti ali pridobiti potrdilo o onesposobitvi orožja.

- Ponovno je mogoča legalizacija orožja.

Če smo lahko zadovoljni z rešitvami, ki jih je lovcem prinesel nov orožni zakon, pa še vedno čakamo na rešitev v povezavi s problematiko lastninjenja kmetijskih zemljišč in gozdov po Zakonu o Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije. Na podlagi dogovora na sestanku, ki je bil pri ministru za kmetijstvo dr. Janezu Podgoršku, na katerem smo obravnavali navedeno problematiko, je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) pripravilo predlog sprememb Zakona o kmetijskih zemljiščih (ZKZ). Trenutni predlog sprememb ZKZ omogoča podlago, s katero bo mogoče zemljišča v lasti Republike Slovenije, s katerimi gospodarita Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije in družba Slovenski državni gozdovi, d. o. o., dati v brezplačen zakup oziroma najem lovskim družinam, ki imajo sklenjeno koncesijo in delujejo v javnem interesu oziroma opravljajo javno službo po Zakonu o divjadi in lovstvu. Predlog zakonskih sprememb pripravlja Direktorat za kmetijstvo na MKGP, ki je

nosilec spremembe zakonodaje s področja kmetijskih zemljišč. Sprememba ne rešuje vprašanja vračila zemljišč, ki so bila odvzeta lovskim družinam na podlagi za lovce zagotovo spornega 14. člena ZKZ, a ga žal Ustavno sodišče ni razveljavilo. Bo pa sprememba omogočila, da bodo lovske družine lahko brezplačno uporabljale zemljišča. Ker v teh desetletjih ni bilo politične volje za rešitev tega vprašanja, je zame osebno kot tudi predsednika LZS vsak korak v smeri priznanja, da smo ta zemljišča lovci kupili in namenili za dejavnost lovstva, korak v pravo smer. Tudi v prihodnje bomo lovci tisti, ki bomo kosili gozdne jase zaradi njihove ohranitve za divjad in to je zagotovo v interesu države. Zato pričakujemo rešitve čim prej.

Konec avgusta je bil na MKGP ponovno sestanek na temo škode po divjadi. Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije nas je že pred poletjem povabila na sestanek, na katerem smo razpravljali o lovskih temah, ob tem tudi o upravljanju z divjadjo in zvermi. Če se lahko na drugih področjih dogovorimo, pa pri škodi to žal ni mogoče. Dejstvo je, da se škoda ne povečuje in ni razloga za kakršnokoli slabo voljo. Obstoječi sistem ocenjevanja škode omogoča ugotoviti dejansko škodo in jo tudi poravnati. Lovska zveza Slovenije je usposobila ocenjevalce in izdala knjigo o ocenjevanju, zato je vsako leto manj sporov, ki bi jih reševali na sodišču. Predvsem pa nikomur ni mogoče odvzeti pravice, da na koncu reši vprašanja o višini škode na sodišču. Tudi upravljavcu lovišča ne in prav tako ne kmetu – oškodovancu! Zato nismo in še vedno ne podpiramo sprememb na tem področju. Glede na obstoječo zakonodajo pa bomo vedno imeli možnost sodnega varstva.

Ne glede na ponovne težnje (ponovna zahteva za presojo na Ustavnem sodišču) po spremembi statusa divjadi kot naravne dobrine, ki je v lasti države, ne bo sprememb, saj je o tem Ustavno sodišče že presojalo. Moramo pa ob tem spomniti na

dolžnost države o ohranitvi biotske raznovrstnosti v Sloveniji. Trenutna kmetijska politika subvencij povzroča ravno nasprotno: velike površine enovitih kmetijskih površin, kjer prostoživeče živali nimajo življenjskega prostora. Sredstva za subvencije bodo morala upoštevati tudi ta vidik, pa naj si bo to za ohranitev mejic, za kar si prizadevamo že vrsto let, do bolj celovitih rešitev, ki bi omogočale ohranitev remiz.

V septembru bo v Budimpešti sejem Eno z naravo (One With Nature), kjer se bomo na skupni stojnici Slovenije predstavili tudi lovci. Organiziran bo tudi tako imenovani Slovenski dan. Vsekakor gre za velik sejem, ki si ga velja ogledati. Tam bo potekalo tudi zasedanje Združenja zvez za lov in varstvo divjadi v EU (FACE) in Mednarodnega sveta za lovstvo in ohranjanje divjadi (CIC). Bo pa, kot kaže, to eden največjih tovrstnih sejmov (op. ur.: več o tem v rubriki Po lovskem svetu).

Prvi vikend v septembru je rezerviran za državno prvenstvo v lovskem streljanju in hkrati tudi za Občni zbor LZS. Tako si bodo predstavniki, izvoljeni na delnih občnih zbore v volilnih okoliših, lahko ogledali, kako poteka državno prvenstvo, in sočasno opravili svoje obveznosti, povezane z občnim zborom. Državno prvenstvo je dogodek, ki povezuje več aktivnosti, ne samo strelskih, in si ga velja ogledati.

»S sprejetjem Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o orožju je Slovenija zelo zamujala. /.../ Predlog zakona je bil v zakonodajnem postopku že od konca leta 2019, že od samega začetka je Lovska zveza Slovenije kot zainteresirana javnost sodelovala in podajala predloge. /.../ Zdaj lahko rečemo, da smo lovci pridobili, predvsem pa imamo na področju lovstva rešitve, ki jih pozna večina evropskih držav.«



Foto: Andrej Miklavčič



Foto: Janez Tarman

HALOZE: SRNJAD V VIHOGRADIH

ŠTAJERSKI TEDNIK, 21. 6. 2021 (ur.) – Ko so se razkadili deževni oblaki, so se kmetje in vinogradniki z vnemo vrnili na delo. Predvsem tisti, ki se resno ukvarjajo z vinogradništvom, pa so naleteli na precej hladen tuš. Divjad je obiskala vinograde in osmukala najbolj krhke mlade dele trte. »Njemu zeleno, meni leseno,« pravi Simon Milošič iz Cirkulan, ki je lahko svoj vinograd v Slatini le z žalostjo opazoval. Ko se je sprehajal po vinogradu, je na sredini zagledal golo trsje. Tudi Irena Šeruga iz Gruškovca je poročala, da je v Podlehniku na svoji domačiji doživela enak prizor. Približno trideset odstotkov gorice je že obrane, je povedala. V lovski družini so povedali, da je mogoče v ta namen nabaviti tako imenovana odganjala, ki od sebe oddajajo za srnjad neprijeten vonj. V večjem obsegu pa so primernejši električni pastirji in ograda. Trgatev je še daleč in

pridelovalci lahko le upajo, da se bo trta še obnovila, da bo vreme zdržalo ter da srnjad ne bo pobrala še tistega, kar je ostalo.

USTRELJENEGA LOVCA VOJAK IGOR OTEL SMRTI

SLOVENSKE NOVICE, 25. 6. 2021 (Aleksandar Lukič) – Nesrečni 27-letni avstrijski lovski gost je iz puške odstranjeval naboj, ko se je le-ta sprožila. Vojak Igor Perišič je s strokovnim prijemom poskrbel, da ranjenec ni izkrvavel. Ko smo v stiski, si lahko le želimo, da se ob nas v težkih trenutkih znajde nekdo, ki nam ponudi roko. Tako se je v izredno hudi zagati v kraju Pecelj, čisto blizu meje s Hrvaško, znašel 27-letni Avstrijec, ki se je z lovsko puško po nesreči ustrelil v roko. Imel pa je precej sreče, saj se je v njegovi bližini znašel vojak Perišič ter s hitrim in prisebnim odzivom preprečil še bolj tragičen razplet. Vojak Perišič prihaja iz Zgornje

Kungote. Slovenski vojski se je pridružil po vzoru brata, v njeno uniformo pa je odet že 12 let. Je pripadnik 20. pehotnega polka 72. brigade Slovenske vojske.

VOLK NA RAKITNI POŽRL DVA PSIČKA

SLOVENSKE NOVICE, 3. 7. 2021 (Lovro Kastelic, Janez Petkovšek) – Iz Lovske družine Rakitna nas je njen starešina Marjan Šivic obvestil o nenavadnem, a zelo nevarnem dogajanju na območju istoimenske vasi. Volk je namreč v enem dnevu skoraj izpod nog lastnikov odnesel in pokončal dva manjša psa. In to tako rekoč sredi naselja! Šivic je povedal, da se je prvi napad zgodil 18. junija sredi belega dne. V bližini mladinskega zdravilišča za otroke je volk pritekkel iz gozda in se vsega pet metrov od sprehajalca lotil njegovega manjšega psa. Lastnik je bil tako šokiran, da ni mogel niti zakričati, kaj šele pomagati. Zver je v naselju udarila dvakrat v istem dnevu.

KMETOM V ISTRI POVZROČAJO PREGLAVICE DIVJE ŽIVALI

RADIO KOPER, 21. 7. 2021 (Tjaša Škamperle) – Toča, ki je nedavno v pasovih zajela dele koprške in ankaranske občine, je poškodovala nekaj deset hektarov vinogradov. Poročali smo, da so spomladanska temperaturna nihanja vzrok za odpadanje oljk: po prvih ocenah je praznih že 70 odstotkov primorskih oljčnikov. Kot da vremenske nevšečnosti ne bi bile dovolj, se kmetovalci spoprijemajo še s škodo, ki jo povzročajo živali in proti katerim, se, kot pravijo, ne morejo obvarovati. Divji prašiči rijejo po poljih in se sladkajo s poletno zelenjavo, zadnje primere opisuje Urška Klančar s Kmetijsko-gozdarskega zavoda Nova Gorica: »Ta žival je bila do zdaj bolj ali manj v zaledju, se pa letos pojavlja tudi v mestih, do morja. Škoda je v Strunjanu, Dragonji. Prašiči uni-

čujejo trajne nasade.« Silvanu Knezu iz Strunjana so pojedli pridelek – lubenice, melone. Včeraj si je škodo ogledal s predstavnikom Zavoda za gozdove Slovenije (ZGS). Bi lahko ogradiril njive? Težko, če ima njive na več mestih: »Ograje, ki so za srnjad, niti ne pomagajo. Taka ograja bi morala biti debela, v zemljo zakopana pol metra, v navadne ograje divji prašič kar vdre.« Nemočnega se počuti tudi Peter Štular, ki ima v dolini Dragonje plastenjake. Na njih pa počivajo galebi: »Galebi največ škode povzročijo na foliji, ki jo preluknjajo, medtem ko si čistijo kljune in noge. Folije, ki bi morala zdržati pet let, praktično ni več.« Ker je galeb zavarovan, bo škodo prijavil ZGS. Kmetijski svetovalci opažajo še, da se je v obmorskih krajih zelo razmnožila tudi nutrija, ki je s kopanjem rovov poškodovala marsikatero kmetijsko površino.

STA, 21. 7. 2021 – Zaradi povečanega števila miši je letos predvsem na severnem Primorskem izbruhnila epidemija mišje mrzlice, ki se sicer počasi umirja. V zadnjih tednih pa se prav tako na severnem Primorskem pojavlja tudi tako imenovana zajčja mrzlica oziroma tularemija. Doslej so potrdili 17 okužb s to boleznijo. O tem sta poročala tudi

DNEVNIK in PRIMORSKE NOVICE.

VOLKOVI NE MIRUJEJO

GORENJSKI GLAS, 21. 7. 2021 (Ana Šubic) – Volkovi na Gorenjskem tudi v tem poletju ne mirujejo. Kot je pojasnil Blaž Černe iz blejske območne enote Zavoda za gozdove Slovenije (ZGS), so na Zgornjem Gorenjskem letos zabeležili dva škodna primera zaradi volka, oba na območju Vitranca nad Kranjsko Goro. V prvem napadu, ki je bil 8. junija, je volk pokončal ovco in jagnje, po drugem napadu 9. julija pa so našli štiri pokončane ovce in jagnje. »Število pokončenih živali lahko še naraste, saj so se ovce po napadu razbežale in so pogrešane. Nedvomno pa gre za volka, saj so bile živali pokončane z ugrizom v vrat, kar je tipičen znak napada volka,« je razložil Černe. Lani so na Zgornjem Gorenjskem zabeležili osem škodnih dogodkov, v katerih je bilo pokončenih 14 glav drobnice. Na Gorenjskem sta sicer dva tropa volkov; eden je na platoju Pokljuke in v njeni bližnji okolici. Največ znakov prisotnosti tropa je na območju Radovne. »V tropu sta z gotovostjo prisotna dva

odrasla volka – par, o kakšnem dodatnem volku pa težko govorim. Imamo kar nekaj videnj, sledi, slik s kamer, na katerih sta po dva osebka,« je pojasnil Černe in dodal, da je bila glede na izkušnje tudi letos zelo verjetno prisotna reprodukcija. Drugi trop je na platoju Jelovice in je po Černetovih podatkih pozimi z gotovostjo štel vsaj šest živali. »Iz tega tropa je bil novembra lani odlovljen in opremljen z ovratnico volk Jelko, čigar gibanje smo lahko čez zimo spremljali na Jelovici, v začetku aprila pa se je premaknil proti zahodu na mejo z Italijo. Verjetno to ni bil edini volk, ki je zapustil matični trop, saj smo konec aprila zaznali prisotnost enega volka na območju pod Dobroč. Dejansko število volkov bo določila analiza DNK, saj so se čez zimo zbirali vzorci – urin, iztrebki, slina. Na rezultate še čakamo,« je povedal.

NAPORNO ZALEZOVANJE FILMSKIH ZVEZD

VEČER, 30. 7. 2021 (Rozmari Petek) – Velenjski fotograf Matej Vranič, ki sedaj z družino živi v Mozirju, se je vnovič podpisal pod slovenski dokumentarec o živalih. Pred leti

je sam naredil izjemno zanimiv film o pticah, ki živijo v okolici Velenjskega jezera, tokrat pa se je še z nekaterimi drugimi slovenskimi fotografi in snemalci lotil prikaza celovite slike živalstva v Sloveniji. Marsikdo se bo čudil, ko bo izvedel, kdo ponoči prečka dvorišče, še bolj, ko bo lahko pokukal v intimo divjih vrst. A za to, da se bodo gledalci lahko povsem vživeli v Divjo Slovenijo, kot je naslov filma, so ustvarjalci pretrpeli marsikaj. In za nobeno muko jim ni niti malo žal.

MINISTRSTVO POZIVA K SPOŠTLJIVEMU IN SKRBNEMU OBNAŠANJU V GOZDU

STA, 26. 7. 2021 – V času, ko ljudje vse pogosteje obiskujejo gozd, na kmetijskem ministrstvu opozarjajo, da je treba z gozdom ravnati spoštljivo in skrbno. Prost dostop v gozdove je civilizacijska pridobitev, na katero smo lahko v Sloveniji zelo ponosni, a je treba poskrbeti, da gozd po obisku zapustimo takšen, kot je bil, ko smo vstopili vanj, so poudarili na ministrstvu.

Pripravil: dr. Marjan Toš



Foto: Michael Migas



REZULTATI TRETJE SEZONE SISTEMATIČNEGA MONITORINGA RISA Z AVTOMATSKIMI KAMERAMI

Za nami je že tretja uspešna sezona sistematičnega monitoringa (spremljanja) risa s pomočjo avtomatskih kamer, ki ga izvajamo v okviru projekta **LIFE Lynx** ter s sredstvi **Ministrstva za okolje in prostor** za monitoring velikih zveri v loviščih s posebnim namenom. Od septembra 2020 do aprila 2021 so kamere ujele 22 različnih odraslih risov, izmed katerih jih 18 kot odrasle ali mladiče že poznamo iz prejšnje sezone, od tega devet od začetka monitoringa s fotopastmi (sezona 2018–2019). Po lanskem majhnem številu mladičev smo letos ponovno zabeležili več legel, skupaj pet samic z mladiči. Med risi, opremljenimi s telemetričnimi ovraticami, mreža postavljenih kamer ni uspela zaznati risa **Maksa**, ki se je v obdobju monitoringa nekaj časa zadrževal na območju Menišije, vmes pa opravil ekskurzijo na Gorenjsko, vse do Kranjske Gore, kjer kamer ni bilo postavljenih. Risa **Maksa** smo sicer fotografirali s pomočjo kamer, s katerimi spremljamo prehajanje živali prek avtocestnih prehodov med Vrhniko in Ravbarkomando. Dodatno smo z območja zunaj mreže sistematičnega monitoringa dobili fotografije še enega odraslega risa. Upošteevajoč omenjena risa je bilo v Sloveniji v sezoni 2020–2021 prisotnih najmanj 24 odraslih risov.

Območje spremljanja in obseg pridobljenih podatkov

Po tretji sezoni sistematičnega monitoringa risa z uporabo fotopasti lahko sklepamo, da imamo v Sloveniji o risji populaciji že relativno zanesljive

podatke (**preglednica 1**). V treh letih nam je uspelo prepoznati veliko dobrih lokacij za postavitve fotopasti na terenu, izbrati pravilne kamere za določene lokacije (na primer markirno mesto ali gozdna vlaka) in posledično posneti kakovostne fotografije risov. To pa je ključno za

prepoznavanje posameznih osebkov na podlagi vzorca pik na kožuhi in s tem pridobivanje podatkov o minimalni velikosti populacije.

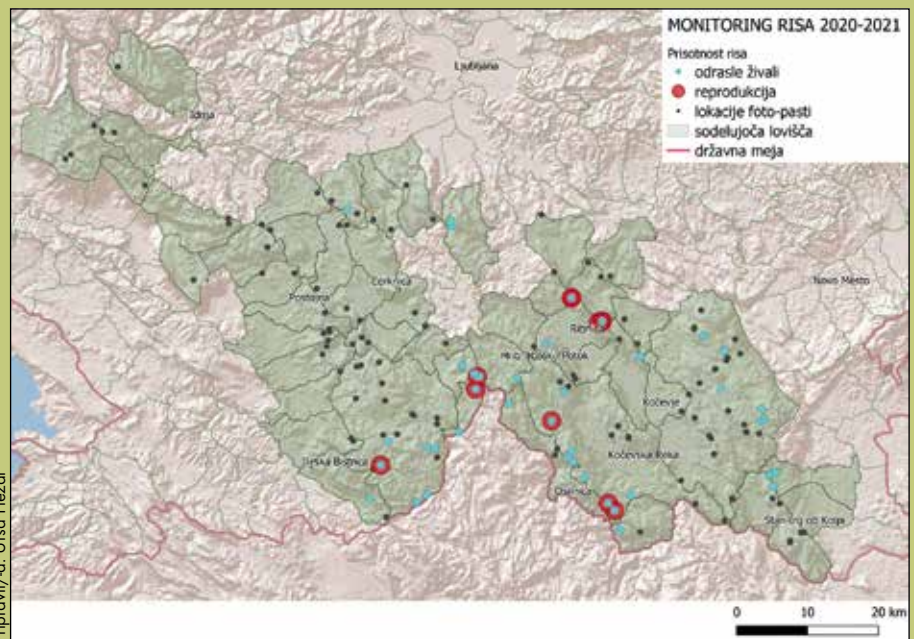
V sezoni 2020–2021 je bilo na terenu aktivnih 158 lokacij z 212 kamerami (na nekatera mesta postavimo več kamer z namenom zagotavljanja fotografiranja risa iz obeh strani telesa). Skupno 67 lovcev in lovk je v 49 loviščih (pet lovišč s posebnim namenom in 44 lovišč v upravljanju lovskih družin – **slika 1**) pomagalo pridobiti več kot 45.000 fotografij, na katerih so bile večinoma posnete srednje do velike vrste sesalcev ali ptic, ki živijo v dinarskih gozdovih.

V treh letih, odkar poteka monitoring risa v Sloveniji, nam je uspelo prepoznati veliko dobrih lokacij za postavitve fotopasti na terenu, izbrati pravilne kamere za določene lokacije (na primer markirno mesto ali gozdna vlaka) in posledično posneti kakovostne fotografije risov, kar je ključno za prepoznavanje posameznih osebkov na podlagi vzorca pik na kožuhi in s tem pridobivanje podatkov o minimalni velikosti populacije.

Preglednica 1: Povzetek podatkov, pridobljenih v treh sezonah sistematičnega spremljanja populacije risa z uporabo avtomatskih kamer (fotopasti)

	2018–2019	2019–2020	2020–2021
Število lokacij s fotopastmi	161	185	158
Število sodelujočih lovišč	36	47	49
Število slik v bazi ZGS	25.075	33.863	44.037
Število slik risov	121	277	355
Število reprodukcij	5	2	5
Minimalno število odraslih risov	19	20	24

Vsako fotografijo, ki ima pravilne podatke o datumu in uri, vnesemo v bazo na **Zavodu za gozdove Slovenije (ZGS)** (program *Camelot*) in označimo, koliko osebkov vsake od živalskih vrst se pojavlja na njej; če je mogoče, označimo tudi starostni razred in spol posameznega osebka. V primeru posnete fotografije risa označimo še, kateri osebek je. V treh letih zbiranja posnetkov s pomočjo fotopasti smo na tak način označili že več kot 100.000 fotografij. Kljub relativno stalnemu številu lokacij

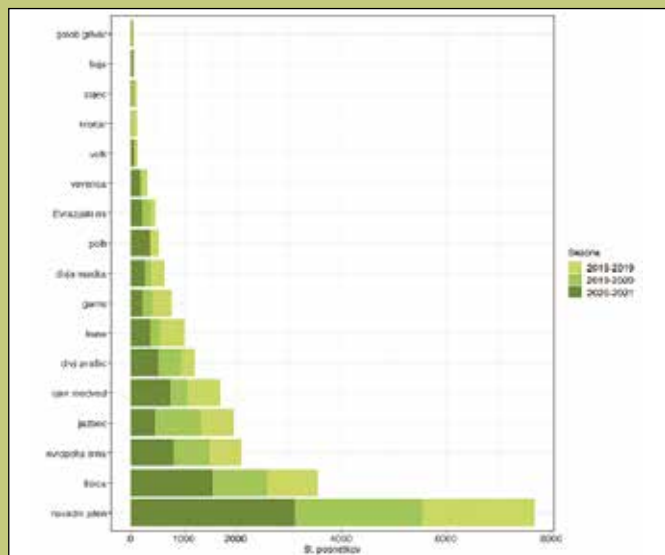


Slika 1: Območje spremljanja populacije risa v Sloveniji; z zeleno so pobarvana lovišča, v katerih smo izvajali monitoring, črne pike označujejo lokacije fotopasti brez posnetih risov. Z modro so označene lokacije, kjer smo uspeli posneti risa, z rdečo pa je označeno, kje so nastali posnetki mladičev.

in kamer vsako leto zberemo več fotografij, vključno s fotografijami risov, kar pomeni, da smo vsako leto učinkovitejši. Povzetek zaznanih živalskih vrst v loviščih in posameznih sezonah prikazujemo v **grafu 1**.

Podatki o risih

Ris je bil v sezoni 2020–2021 fotografiran na 355 fotografijah. V 25 primerih nismo uspeli prepoznati risa, preostale fotografije pa so bile dovolj kakovost-

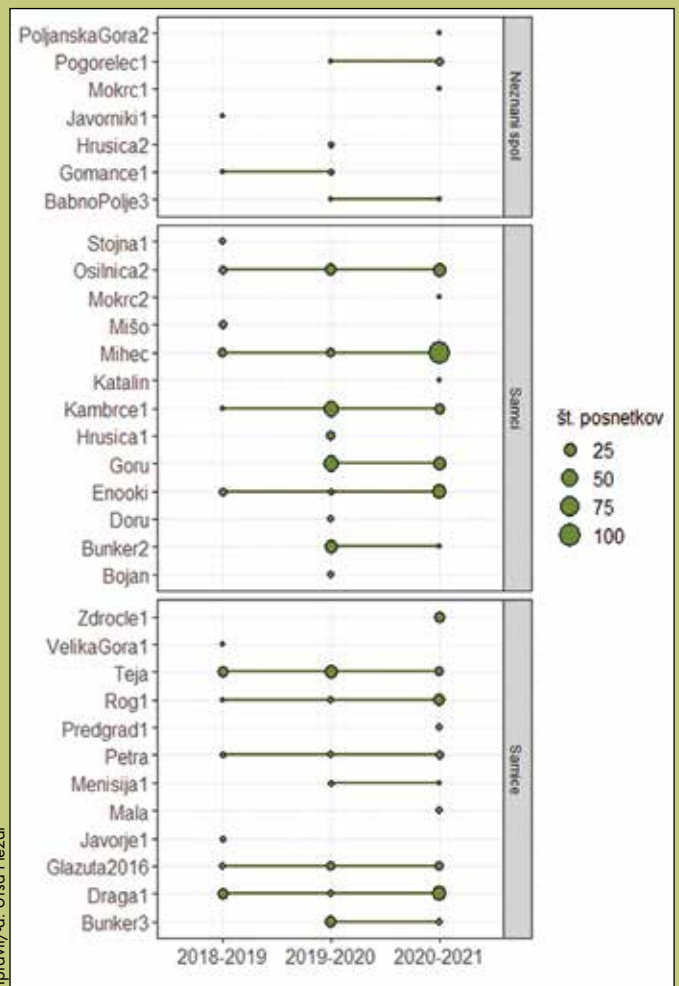


Graf 1: Pregled zaznanih živalskih vrst v treh sezonah monitoringa risa z uporabo fotopasti. Z različnimi odtenki zelene je označena prisotnost določene živalske vrste v posameznih sodelujočih loviščih v prvi (svetlo zelena), drugi (temnejša zelena) ali tretji sezoni monitoringa (najtemnejša zelena). Graf ne prikazuje vrst, kot so ptice pevke, ujede (vključno s sovami) in druge manjše živali.

Graf 2: Število posnetkov posameznega odraslega risa (poimenovani po območjih, kjer so prvič posneti) v vsaki izmed sezon monitoringa populacije risa z uporabo fotopasti. Velikost točke nakazuje število posnetkov posameznega risa, medtem ko odsotnost točke pomeni, da v tisti sezoni ris ni bil posnet ali da je bil posnet kot mladič. Črte nakazujejo obdobje, v katerem je bil ris posnet. Mišo, Marta, Kambrce 1 in Bojan so risi, ki so bili zaznani v Sloveniji in na Hrvaškem. Katalin, Goru in Doru so doseljeni risi s Karpatov. Risov, ki niso bili posneti na mrežo fotopasti, postavljenih v sklopu sistematičnega monitoringa, slika ne prikazuje (na primer risa Maksa).

Pripravljen/-a: Urša Fležar

Pripravljen/-a: Urša Fležar



Skupno 67 lovcev in lovk je v 49 loviščih (pet lovišč s posebnim namenom in 44 lovišč v upravljanju lovskih družin) pomagalo pridobiti več kot 45.000 fotografij, na katerih so bile večinoma posnete srednje do velike vrste sesalcev ali ptic, ki živijo v dinarskih gozdovih.

ne, da smo na njih prepoznali, kateri ris točno je. Število posnetkov posameznih risov je zelo različno, kar pa je za metodo monitoringa z uporabo fotopasti pričakovano. V sezoni 2020–2021 smo tako največkrat (102-krat) fotografirali risa Mihca, ki je med letoma 2020 in 2021 nosil telemetrično ovratnico, kar pa ne vpliva na zaznavo risa s fotopastmi. S skupno 125 obiski je tudi »zmagovalce« v vseh treh sezonah spremljanja. Takoj za njim je ris **Goru** in trije teritorialni samci z območja Poljanske gore, Snežnika in Osilnice. Število obiskov posameznega prepoznane risa v vsaki od treh sezon spremljanja povzema **graf 2**. V zadnji sezoni smo največ posnetkov risov posneli na območju Kočevskega, Notranjskega Snežnika in Rane gore. Glavno presečenje pa je pomanjkanje posnetkov na Javornikih, kjer v zadnji sezoni kljub dobri pokritosti s kamerami nismo posneli nobenega risa.

Posnetkov samic imamo manj, kar je lahko posledica dejstva, da monitoring poteka tudi v mesecih, ko samice z mladiči delajo manjše razdalje. Vendar imajo ravno zaradi prisotnosti mladičev njihove fotografije dodano vrednost, saj je prisotnost mladičev (reprodukcija) eden izmed ključnih populacijskih parametrov, ki jih lahko spremljamo s fotopastmi. Medtem ko smo v lanskem prispevku poročali, da smo zaznali dva teritorialna risa, ki sta bila mladiča v prvi sezoni spremljanja (2018–2019), smo tudi letos zaznali dva (oba) mladiča, fotografirana lansko sezono: potomca neznanega spola samice z območja Poljanske gore, ki je ostal v bližini samicinega teritorija, in risinjo **Malo**, ki je prva potomka doseljenega risa Goruja in domače risinje **Teje** z območja Male gore.



Foto: Lojzi Avesnik

Od septembra 2020 do aprila 2021 so kame-re ujele več kot 20 različnih risov.

V zadnjih dveh sezonah smo zaznali 18 istih osebkov risov (dva izmed teh stala mladiča Mala in **Predgrad1**, ostali pa odrasli risi), devet pa jih poznamo že iz prve sezone spremljanja (2018–2019). Kljub temu se skupna najmanjša številčnost v treh sezonah spremljanja ni bistveno spremenila (**preglednica 1**). Pričakujemo, da bodo večje spremembe v prihodnjih letih, še posebno zaradi na novo ustanovljene povezovalne populacije v slovenskih Alpah.

V času objave tega prispevka smo ponovno začeli postavljati fotopasti, za spremembo od prejšnjih sezon pa nas letos čaka povečanje območja spremljanja na območje Alp, kamor smo spomladi v naravo izpustili pet odraslih risov. Fotopasti bomo na območju Alp postavili v manjšem obsegu kot v Dinaridih, saj vsi priseljeni risi nosijo telemetrične ovratnice. Podatki iz fotopasti nam bodo koristili predvsem za zaznavo morebitnih mladičev in za prihodnje statistične analize, fotomonitoring pa bo v tamkajšnjem območju postal pomembnejši v naslednjih letih, ko bodo njihovi mladiči odrasli.

Monitoring z uporabo fotopasti ostaja osrednja aktivnost spremljanja risje populacije

Sistematični monitoring ostaja osrednja aktivnost za spremljanje uspešnosti doselitev in s tem preprečevanja izumiranja populacije risa v Sloveniji. Fotopasti omogočajo pridobivanje objektivnih podatkov o risji populaciji v Sloveniji in posledično razumevanje njenega razvoja v odvisnosti od dogodkov, na katere vpliva človek. Za poglobljeno razumevanje dinamike risje populacije moramo podatke iz fotopasti interpretirati skupaj z genetskimi analizami in telemetrijo. Poleg teh metod so pomembni tudi vsi naključno zbrani podatki o opažanjih risov in odgovori na ankete o prisotnosti velikih zveri, ki jih od upravljavcev lovišč zbirata ZGS in **Lovska zveza Slovenije**, saj so le-ti po navadi prvi pokazatelji pojavljanja risa v nekem novem območju. Podrobneje vse rezultate monitoringa risa v posamezni sezoni opisujemo v letnih poročilih projekta *LIFE Lynx* (www.lifelynx.eu). Zato se iskreno zahvaljujemo vsem lovcem in lovkam, ki v te aktivnosti vlagajo svoj čas, saj bi brez njihove pomoči težko tako natančno spremljali populacijo risa pri nas.

Urša Fležar, Aleš Pičulin, Matej Bartol, Tine Gotar, Andrej Rot, Jernej Javornik, Rok Černe, Maja Sever, Lan Hočevnar, Miha Kroflec
(sodelavci Zavoda za gozdove Slovenije oziroma Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani).

Letos nas za spremembo od prejšnjih sezon čaka povečanje območja spremljanja na območje Alp, kamor smo spomladi v naravo izpustili pet odraslih risov. Fotopasti bomo na območju Alp postavili v manjšem obsegu kot v Dinaridih, saj vsi priseljeni risi nosijo telemetrične ovratnice. Podatki iz fotopasti nam bodo koristili predvsem za zaznavo morebitnih mladičev in za prihodnje statistične analize, fotomonitoring pa bo v tamkajšnjem območju postal pomembnejši v naslednjih letih, ko bodo njihovi mladiči odrasli.



Foto: Posnetki fotopasti

Ris Pogorelec 1, ki smo ga že kot mladiča samice **Rog 1** fotografirali v prvi sezoni spremljanja (2018–2019) na južnem delu Kočevskega roga (levo), kot samostojnega teritorialnega odraslega risa pa na severnejšem delu roškega masiva v obeh naslednjih sezonah: 2019–2020 (sredina) in 2020–2021 (desno).



VELIKOST TROPOV PRI MUFLONIH

Mufloni so predstavniki rodu ovc (*Ovis*), za katere je značilno življenje v skupinah. Osnovne skupine (tropi) so velike od tri do pet živali, dejanska velikost pa se razlikuje med habitati in populacijami; tudi v isti populaciji se spreminja v različnih letnih obdobjih (sezonah), lahko pa se spreminja tudi med leti. Velikost tropov je odvisna od značilnosti okolja in od velikosti ter sestave populacije. Večja kot je populacijska gostota muflonov, večji so praviloma tropi. Več kot je v populaciji mladih živali, večji so praviloma tropi, saj so mlade živali bolj nagnjene k združevanju v primerjavi s starejšimi. Med okoljskimi dejavniki so pomembni: količina in porazdelitev hrane, kritja in drugi pomembni sestavni deli življenjskega okolja. Kjer je hrana kakovostna in široko razprostranjena v prostoru, živali oblikujejo večje trope. Kjer pa so zaloge hrane majhne, bolj posamič porazdeljene v prostoru in slabše kakovosti, je velikost tropov praviloma manjša. Na splošno velja zakonitost, da se večji tropi oblikujejo na območjih z večjim deležem bolj odprtih površin, v pretežno gozdnatem območju pa so po navadi manjši.

Evidentiranje podatkov opaženih muflonov

Pri muflonih smo velikost tropov proučevali na Gorenjskem v kolonijah v vzhodnih Karavankah in Kamniško-Savinjskih Alpah ter na Jelovici z obrobjem za obdobje od leta 2011 do leta 2019. Analize temeljijo na podatkih opaženih muflonov, ki so jih opazovali

nekateri lovci ob izhodih v lovišče, pri lovu muflonov pa tudi pri lovu divjadi drugih vrst. V opazovalne liste so beležili podatke o datumu, uri, lokaciji, številu opaženih živali v tropu in sestavi tropa po starosti in spolu. Starost živali so ocenjevali glede na njene telesne in socialne značilnosti, v primeru uplenitve pa po rogovih ali zobovju. Osebkami so bili določeni (ocenjeni) kot odrasli (starost

Pri muflonih je najpogostejša skupina (trop) sestavljena iz dveh živali. Sledijo pojavljanja posamičnih živali in nato tropi treh živali. Skupno so opažanja tropov do treh živali obsegala 53 % opazovanj. Največji so mešani tropi, sledijo tropi samic, samcev, enoletnikov in jagnjet.

≥2 leti), enoletni (dopolnjeno prvo leto) ali mladiči – jagnjeta (<1 leto). V celotnem obdobju spremljanja smo zabeležili 3.864 opazovanj (tropov) muflonov, kar je bilo 19.604 živali. Brez upoštevanja muflonov na krmiščih je bilo opaženih 2.915 tropov s skupaj 12.209 živalmi, na krmiščih dopolnilnega zimskega krmljenja pa je bilo opaženih 949 tropov s 7.395 živalmi. V besedilu in grafih prikazujemo velikost tropov z aritmetično sredino in +/- 95 % intervalom zaupanja.

V obdobju 2011–2019 se je velikost tropov zmanjšala v primerjavi z obdobjem 2011–2015. Zmanjšanje povežemo z zmanjševanjem številčnosti (kolonij) muflonov. K zmanjševanju številčnosti muflonov so prispevali tudi volkovi, še posebno na Jelovici z obrobjem.



Foto: Posnetek fotopasti



Foto: Posnetek fotopasti

Slika 1: Skupina (trop) muflonov je bila najpogosteje sestavljena iz dveh živali.

Slika 2: Na krmiščih se zbira več živali, zato so tam opaženi tropi večji.



Foto: Aleš Zamljen



Foto: Posnetek fotopasti

Slika 3: Primer manjšega tropa samic z jagnjeti

Slika 4: Primer tropa samcev

Prevladujejo majhne skupine

Skupina (trop) je bila najpogosteje sestavljena iz dveh živali; takih opažanj je bilo 23,4 % (slika 1). Sledila so opažanja posamičnih živali (15,1 %), tropov treh živali (14,9 %), nato pa se je delež opazovanj zmanjševal z velikostjo tropa (graf 1). Skupno je bilo tropov do treh živali 53 % opazovanj, opažanja tropov do petih

živali pa 76 %. V celotnem obdobju zunaj območja krmišč je bila povprečna velikost tropov 4,19 (+/- 0,12) živali, na krmiščih dopolnilnega krmjenja (zimsko obdobje) pa je bila bistveno večja in je znašala 7,79 (+/- 0,35) živali. Tudi nekateri drugi avtorji ugotavljajo, da se večji tropi oblikujejo praviloma na območjih z večjo količino hrane, kar so v našem primeru prav gotovo krmišča dopolnilnega zimskega krmle-

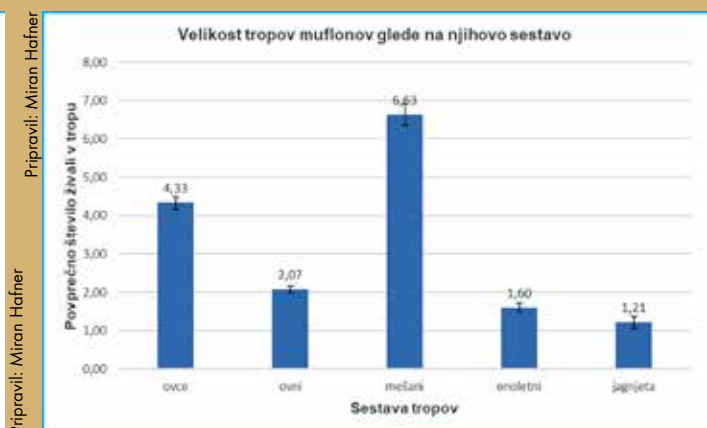
nja. Na krmiščih se zato zbira več živali; marsikdaj tam ni bilo mogoče razlikovati osnovnih skupin, saj so se združevale že ob prihajanju na krmišče. Tudi zato so tam opaženi tropi večji kot v preostalih delih območja razširjenosti kolonij (slika 2).

Največji so mešani tropi

Glede na sestavo smo trope razvrstili v pet kategorij:



Graf 1: Porazdelitev velikosti tropov muflonov v obdobju 2011–2019 (brez podatkov opaženih muflonov na krmiščih)



Pripravil: Miran Hafner

Graf 2: Povprečna velikost tropov muflonov glede na njihovo sestavo



Velikost tropov se spreminja med letnimi sezonami: večji so pozimi in spomladi, manjši poleti in jeseni. Med letom na spreminjanje velikosti verjetno vplivajo spremembe podnebnih in vegetacijskih značilnosti, dogajanja v populaciji, upravljanje s populacijo ...

Slika 5: Jagnjeta in enoletne živali se se pojavljale večinoma posamiče ali v majhnih tropičih.

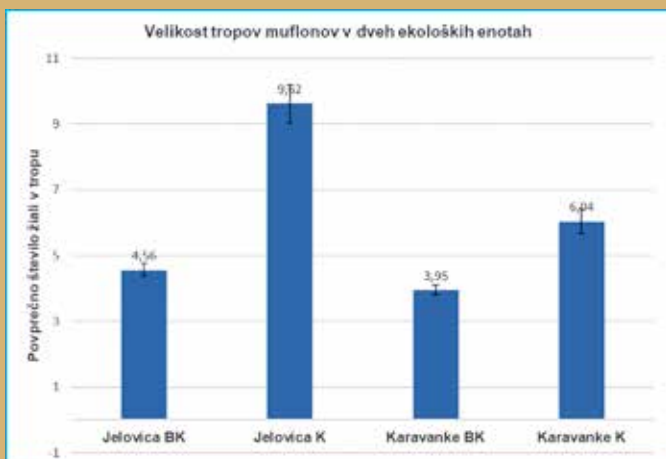
- trope samic, v katerih so bile odrasle samice z enoletniki ali brez njih in/ali jagnjeti obeh spolov (ovce) (slika 3);
- trope samcev z odraslimi samci z enoletniki ali brez njih in/ali jagnjeti obeh spolov (ovni) (slika 4);
- mešane trope z vsaj po eno odraslo živaljo vsakega spola z enoletniki ali brez njih in/ali jagnjeti (mešani);
- trope enoletnikov z enoletniki ne glede na spol z jagnjeti ali brez njih (enoletni);
- trope jagnjet z jagnjeti ne glede na spol (jagnjeta) (slika 5).

V celotnem proučevanem obdobju so bili (brez upoštevanja opaženih muflonov na krmiščih) največji mešani tropi, sledili so tropi ovc, nato tropi ovnov, enoletnih živali in na koncu tropi jagnjet (graf 2). Vsi po sestavi navedeni tropi so bili značilno večji na krmiščih kot v primerih opažanj zunaj območja krmišč, največje

razlike pa so bile pri mešanih tropih in ovcah. Pri »tropih« enoletnih živali in še posebno pri jagnjetih smo opazili večinoma posamične živali, redko sta bili skupaj dve ali več. Tudi nekateri drugi avtorji v Sloveniji in v tujini ugotavljajo, da so največji mešani tropi muflonov, ki se v večjem obsegu oblikujejo v času parjenja. Nato praviloma po velikosti sledijo tropi samic (s potomstvom) in nato tropi samcev. Lahko pa so (v določenih populacijah in/ali letnih obdobjih) tropi samcev celo večji od tropov samic.

Tropi so večji v kolonijah na območju Jelovice

Na Jelovici z obrobjem je bila povprečna velikost muflonjih tropov značilno večja kot v Karavankah in Kamniško-Savinjskih Alpah. Ugotovitev je veljala za trope brez upoštevanja krmišč in tudi za trope na krmiščih (graf 3). Ob primerjavi po-



Graf 3: Povprečna velikost tropov muflonov na krmiščih (K) in brez upoštevanja krmišč (BK) v dveh skupinah kolonij Jelovica BK – Jelovica z obrobjem, brez opažanj muflonov na krmiščih Jelovica K – Jelovica z obrobjem, mufloni opaženi na krmiščih Karavanke BK – Karavanke in Kamniško-Savinjske Alpe, brez opažanj muflonov na krmiščih Karavanke K – Karavanke in Kamniško-Savinjske Alpe, mufloni opaženi na krmiščih

sameznih struktur tropov smo tudi ugotovili, da so bile vse strukture tropov, razen jagnjet, večje na območju Jelovice z obrobjem v primerjavi s Karavankami in Kamniško-Savinjskimi Alpami. Razlike so bile v razponu od 10 do 15 %, različno glede na sestavo tropov. Vzrokov za razlike v velikosti tropov med obema ekološkima enotama nismo proučevali. Morebiten razlog bi bilo lahko večje območje razširjenosti skupine kolonij v Karavankah in Kamniško-Savinjskih Alpah v primerjavi z Jelovico z obrobjem, kar omogoča porazdelitev živali v širšem prostoru in manjše možnosti njihovega združevanja. Prav tako bi bili večji tropi na območju Jelovice z obrobjem lahko posledica večje gostote krmišč v tej ekološki enoti (tako na enoto površine kot na število odvzetih živali) v primerjavi s Karavankami in Kamniško-Savinjskimi Alpami, kar povzroča pogostejše združevanje živali.

Velikost se spreminja med obdobji

Povprečna velikost tropov se je značilno razlikovala med dvema primerjanima obdobjema. V prvem (2011–2015) so bili tropi večji, v drugem (2016–2019) pa manjši. Zmanjšanje njihove velikosti v drugem obdobju smo ugotovili tako pri opaženih tropih zunaj območja krmišč kot tudi pri tropih na krmiščih. Na ravni celotnega proučevanega območja se je povprečna velikost tropov zunaj območja krmišč zmanjšala za 6 %, povprečna velikost na krmiščih pa celo za 26 %. Primerjava po ekoloških enotah pokaže, da so se na Jelovici z obrobjem tropi tako na krmiščih kot zunaj območja krmišč bolj (značilno) zmanjšali; v



Graf 4: Odvzem muflonov v dveh skupinah kolonij v obdobju 2010–2020

Karavankah in Kamniško-Savinjskih Alpah so bile razlike med dvema obdobjema manjše (neznačilne). Zmanjšanje velikosti tropov bi bilo lahko povezano s postopnim zmanjševanjem števila muflonov v proučevanem območju v obdobju (2011–2019), v zadnjih letih bolj v kolonijah na Jelovici z obrobjem zaradi prisotnih volkov. Zaradi zmanjševanja števila živali se je odvzem muflonov v celotnem proučevanem območju zmanjšal za 32 %. Trend zmanjševanja odvzema muflonov v proučevanem obdobju prikazuje **graf 4**.

evropskih populacijah muflonov ugotavljajo največjo velikost tropov praviloma pozimi (zaradi parjenja in osredotočanja živali v zimskih habitatih), medtem ko drugi ugotavljajo največje trope spomladi (zaradi osredotočanja živali na pasiščih) (**slika 6**). Na spremembe v velikosti tropov med sezonami vplivajo spremembe vremenskih (podnebnih) in posledično vegetacijskih dejavnikov, dogajanja v populaciji, upravljanje s populacijo. Z zmanjševanjem ostrine zime in začetkom zgodnje pomladi se prisotnost živali na krmiščih in v njihovih

tropov, v katerih je bilo 38 % vseh opaženih živali. Delež sta precej večja, če upoštevamo opažene živali le v zimskem obdobju. Tudi velikost tropov je bila na krmiščih bistveno večja v primerjavi s preostalim delom območja razširjenosti kolonij.

Glede na to bi lahko sklepali, da krmišča s položeno hrano v obeh skupinah kolonij (vsaj v zimskem obdobju) pomembno oblikujejo življenje muflonov. Vplivajo namreč na rabo prostora tropov; ker so živali dobro prehranjene in posledično v dobri kondiciji, jih lahko več preživi



Foto: Aleš Zamljen

Slika 6: Spomladi se mufloni radi zadržujejo na pasiščih.

Njihova velikost se spreminja tudi med sezonami

Povprečna velikost tropov se značilno razlikuje med letnimi sezonami. Tropi so največji pozimi, najmanjši pa jeseni in poleti; pri tem nismo upoštevali opaženih živali na krmiščih. Podobne zakonitosti smo opazili v obeh ekoloških notah, so pa bili na Jelovici z obrobjem relativno veliki tropi opaženi še tudi spomladi. Tudi nekateri drugi avtorji v drugih

Pozimi smo znaten delež živali opazili na krmiščih, kjer je bila velikost tropov večja kot v preostalem prostoru lovišč. Pozimi v proučevanem območju verjetno krmišča zelo vplivajo na ekologijo vrste.

bližini postopno zmanjšuje, kar se odraža tudi v zmanjševanju velikosti tropov. V drugem delu pomladi se postopno povečuje količina, kakovost in prostorska razširjenost hrane, zato se živali (lahko) porazdelijo v širšem prostoru. Velikost tropov se spreminja tudi zaradi poleganja mladičev; od poletja naprej nanje vpliva lovna doba z odstrelom živali. Z začetkom jeseni in zime se velikost tropov povečuje zaradi parjenja in postopnega osredotočanja živali v zimskih habitatih, na katerih so tudi krmišča.

Veliko muflonov smo zabeležili na krmiščih

V celotnem obdobju spremljanja je bilo na krmiščih dopolnilnega zimskega krmiljenja evidentiranih 25 % opaženih

zimo. Lahko se poveča tudi njihov razmnoževalni uspeh, saj lahko imajo več mladičev, kar pa je za muflone oziroma njihove kolonije pomembno.

Miran Hafner

Zahvala

Zahvaljujemo se revirnim lovcem Lovišča s posebnim namenom Kozorog Kamnik in članom naslednjih lovskih družin (LD): LD Begunjščica, LD Bled, LD Bohinjska Bistrica, LD Dobrča, LD Jošt - Kranj, LD Kropa, LD Nomenj, LD Selca, LD Stara Fužina, LD Storžič, LD Tržič, LD Udenboršt in LD Železniki, ki so sodelovali pri opazovanju muflonov in posredovanju podatkov.



Foto: Vlado Jehart

LISIČKA JE STEKLA ...

28. september, svetovni dan boja proti steklini

Svetovni dan boja proti steklini (*Rabies*) je določen z namenom, da na Zemlji zaradi stekline ne bi umrl noben človek več. Datum svetovnega dne boja proti steklini opominja na obletnico smrti **Louisa Pasteurja** (1822–1895), ki je razvil prvo cepivo proti steklini (*Tollwut-Impfstoff*). Slovensko ime steklina izhaja iz značilnega obnašanja stekle živali, ki v določeni fazi bolezni oziroma okužbe neprestano têče, pri tem popada in grize predmete in žive živali. Pri oboleli stekli živali, ki se je okužila s to nevarno nalezljivo virusno boleznijo, nastane nekakšno besnenje (zato je srbohrvaški izraz za bolezen besnilo oziroma »bjesnoča«) in šele v končni fazi ohromitev telesa. Svetovni dan stekline je od leta 2007 vsakega 28. septembra v letu. Namenjen je ozaveščanju javnosti o pomenu varstva pred steklino, neozdravljivo živčno boleznijo. Cilj svetovnega dne stekline je izkoreninjenje virusa neozdravljive bolezni in zmanjševanje okužb ljudi. Pobudo za razglasitev svetovnega dne je spodbudilo svetovno združenje **Global Alliance**, ki je odločilno opozorilo na potreben neprestan nadzor nad steklino kot na eno najnevarnejših zoonotskih bolezni, ki se prenaša med vretenčarji in tudi na ljudi. O tej nevarni bolezni in ukrepih za njeno zajezitev sem se pogovarjal z **Igorjem Ostermanom**, doktorjem veterinarske medicine, iz Novega mesta.

O steklini

Steklina sodi med najstarejše znane zoonoze (bolezni, ki se prenašajo z živali na ljudi) in je razširjena po vsem svetu¹. Prenáša se z živali na ljudi in obratno. Omenjena je bila že v pradžini okoli 2.300 let pred našim štetjem. Povzročajo jo RNK-virusi iz rodu *Lyssa* in iz družine *Rhabdoviridae*. V telesu virus stekline napada živčne celice (nevrone).

¹ Zaradi okužbe z virusom stekline vsako leto po svetu umre več deset tisoč ljudi, smrtni primeri med ljudmi, po večini med otroki do petnajstega leta starosti v nerazvitih državah, so večinoma posledica ugriza steklega klateškega psa.

Steklina sodi med najstarejše znane zoonoze (bolezni, ki se prenašajo z živali na ljudi) in je razširjena po vsem svetu. Prenáša se z živali na ljudi in obratno. Omenjena je bila že v pradžini okoli 2.300 let pred našim štetjem. Povzročajo jo RNK-virusi iz rodu *Lyssa* in iz družine *Rhabdoviridae*. V telesu virus stekline napada živčne celice (nevrone).



Foto: Bojan Avbar

Za preprečevanje in odkrivanje stekline so pomembni redni obhodi lovišča.

Steklina kot nalezljiva virusna bolezen toplokrvnih živali lahko prizadene vse sesalce, vključno z ljudmi. Okužba s steklino se praviloma vedno konča s smrtjo okuženega bitja. Virus stekline se na živali in ljudi prenaša s slino okužene živali oziroma z ugrizom okužene ali stekle živali skozi opraskanine in poškodbe povrhnjice (za razvoj bolezni je nujen neposredni stik virusa z živčnim končičem) ali ob stiku s sluznico oči, nosu ali ust. Po okužbi virus krajši čas miruje, nakar potuje po perifernem živčnem sistemu vse do osrednjega (centralnega) živčnega sistema (možgani), se tam namnoži in ob tem usodno prizadene osrednji živčni sistem. V drugem delu razvoja bolezni se virus množi v žlezi slinavki in se s slino tudi izloča. Njegova inkubacijska doba je odvisna od mesta (telesnega predela) ugriza in s tem od vstopa virusa v organizem, od količine prejetega virusa

in tipa (zvrsti) virusa, traja pa nekako do šestdeset dni – v redkih primerih lahko tudi več let – sam potek bolezni traja do sedem dni. Pri lisicah na primer se lahko pojavi v skrajšani (abortivni) obliki, ko žival po okužbi bolezen preboli in preživi.

Zgodovina in razširjanje bolezni

Louis Pasteur, francoski mikrobiolog, je prvi razvil cepivo proti virusu stekline.² V knjigi *The Story of San Michele* je njen avtor Axel Munthe napisal usodne misli o raziskovanju cepiva proti virusu stekline: »Pasteur je bil neustrašen. Zavzet, da bi zavaroval in ohranil vzorec sline s čeljusti steklega psa, sem ga nekoč videl s stekleno cevko med usti posesati nekaj kapljic smrtonosne sline iz ust steklega psa, ki sta ga na mizi držala dva pomočnika, ki sta imela roki zavarovani z usnjenimi rokavicami.« Pasteur je prvič uporabil cepivo proti steklini 6. julija 1885. Cepil je devetletnega dečka **Josepha Meistra**, ki ga je ugriznil stekel pes. Cepljenje je bilo uspešno, fantek je preživel. To je bil zgodovinski mejnik zatiranja stekline.

² Virus je Pasteur gojil v poskusnih domačih kuncih, nato ga je oslabil s sušenjem prizadetega živčnega tkiva, v katerem se virus razmnožuje.

Od leta 2016 je naša država prosta stekline, kar je posledica uvedbe z zakonom obveznega cepljenja psov proti steklini (ki je v Sloveniji obvezno že vse od leta 1947) ter v zadnjih desetletjih tudi s tako imenovanim peroralnim (prek ust) cepljenjem lisic (z vabami, v katerih je ampula s cepivom) in z drugimi veterinarskimi ukrepi, kot so obvezna registracija psov in nadzor nad klateškimi psi.

Viri izbruhov stekline

Izvir izbruhov stekline so zveri (Carnivora) in lezavti/cibetovke (Viverridae), ki vzdržujejo kužni krog za prisotnost neozdravljive živčne bolezni. V Evropi je žarišče stekline rdeča/navadna lisica (*Vulpes vulpes*), v nekaterih predelih Azije pa je glavni rezervoar tujerodni rakunasti pes (*Nyctereutes procyonoides*), ki se je razširil v baltske države in vzhodno Evropo. Steklino razširjajo tudi krvosesi netopiriji (Chiroptera). Za varovanje zdravja ljudi in domačih živali je bistvena skrb za preprečevanje razširjanja mestne (urbane) stekline, ki se zadržuje v populacijah divjih in klateških domačih psov, ki



Foto: Bojan Avbar

Igor Osterman, doktor veterinarske medicine, tudi lovec in varuh naravnih vrednot, član LD Banja Loka - Kostel.

bolezen širijo z ugrizi. V Sloveniji je bila urbana steklina izkoreninjena kmalu po drugi svetovni vojni z uvedbo obveznega cepljenja domačih psov proti steklini in z drugimi veterinarskimi ukrepi (prepoved prostega gibanja psov, nadzor nad klateškimi psi, s polaganjem vab s cepivom za divje zveri). Pri nas je bil zadnji primer stekline pri ljudeh ugotovljen leta 1950. Po izkoreninjenju mestne (urbane) oblike stekline, ki so jo v petdesetih letih prejšnjega stoletja razširjali klateški psi, se je v Sloveniji leta 1973 pojavila gozdna ali silvatična oblika stekline. V Prekmurju so takrat prvič ugotovili steklo lisico. Steklina se je razširila po Prekmurju, vendar ni prestopila reke Mure kot naravne ovire. Pri nas je bila lisica glavni rezervoar

Louis Pasteur, francoski mikrobiolog, je prvi razvil cepivo proti virusu stekline 6. julija 1885. Cepil je devetletnega dečka Josepha Meistra, ki ga je ugriznil stekel pes. Cepljenje je bilo uspešno, fantek je preživel. To je bil zgodovinski mejnik zatiranja stekline.

gozdne stekline, čeprav so bile zanjo v manjši meri dojemljive tudi druge zveri.

Leta 1979 se je gozdna steklina pojavila na severu Slovenije, od koder se je razširila čez celotno ozemlje države. Od leta 2016 je naša država prosta stekline, kar je posledica uvedbe z zakonom obveznega cepljenja psov proti steklini (ki je v Sloveniji obvezno že vse od leta 1947) ter v zadnjih desetletjih tudi s tako imenovanim peroralnim (prek ust) cepljenjem lisic (z vabami, v katerih je ampula

in agresivnosti (*eksitacijska faza*) ter časovno sklenjen del vzburjenja obolele živali. Okužene živali, ki so izgubile strah pred drugimi bitji, se klatijo in popadajo predmete žive in nežive narave. Očesni zenici se povečata, tretja veka izpade, pojavita se mišično drhtenje in neusklajeno delovanje mišic zaradi krčev in nato mišičnega popuščanja. Žival ima tudi »steklen«
pogled. Smrt takšne, s steklino obolele živali lahko nastane zaradi krčev tudi že pred začetkom zadnje,

Po navadi se steklina prenaša z ugrizom stekle živali, ki virus izloča s slino. Virus vstopi v organizem prek poškodovane kože ali z neposrednim stikom sluznic ali poškodovane kože z okuženo snovjo, kot so slina, možgansko-hrbtnjačna tekočina ali živčno tkivo.



Foto: Bojan Avbar

S steklino okuženi pes teka in grize vse okoli sebe.

s cepivom) in z drugimi veterinarskimi ukrepi, kot so obvezna registracija psov in nadzor nad klateškimi psi.

Znaki stekline pri živalih

Klinični znaki stekline so lahko različni pri živalih posameznih vrst. Steklina se pojavlja v več fazah. Njeni klinični znaki se v prvih dneh (v tako imenovani *melanholični oziroma prodormalni fazi*) pojavijo v obliki sprememb vedenja: z izgubo strahu pred naravnimi plenilci/sovražniki, otožnostjo, izgubo teka, povečanim strahom pred vodo, neznačilnim oglašanjem, s povečano dnevno aktivnostjo sicer nočnih živali, pri prostoživečih živalih tudi z izgubo strahu pred ljudmi. Včasih požirajo neprebavljive predmete, se slinijo in davijo. Sledi nekajdnevno obdobje vznemirjenosti, vzdražljivosti

paralitične faze, ki je značilna predvsem po ohromelosti spodnje čeljusti, grla in žvekalnih mišic, ki se tudi zaradi lakote posledično konča s smrtjo.

Prenos bolezni

Po navadi se steklina prenaša z ugrizom stekle živali, ki virus izloča s slino. Virus vstopi v organizem prek poškodovane kože ali z neposrednim stikom sluznic ali poškodovane kože z okuženo snovjo, kot so slina, možgansko-hrbtnjačna tekočina³ ali živčno tkivo. Z okužbo se virus pritrdi na celične sprejemnike (receptorje) živčno-mišičnega stika, kjer se množi in nato po živčnem tkivu potuje proti centralnemu živčnemu sistemu. Virus potuje od mesta ugriza, to je od mesta vstopa v organizem, do centralnega živčnega sistema od nekaj dni do več tednov. Ko virus doseže glavni živčni sistem, se začne množiti (replirati). Sledi njegovo potovanje v nasprotni smeri. Naseli se v obrobna tkiva, najpogosteje v živčne pleteže in slinske žleze, od koder se izloča s slino.

Prijava suma stekline

Steklina spada med obvezno prijavljive bolezni, če posumimo nanjo. V skladu

z veterinarskimi merili skladnosti mora vsakdo vsak sum, da se je pojavila steklina kot pojavna oblika bolezni, nemudoma prijaviti pristojni veterinarski organizaciji. Steklino je mogoče potrditi le s testom (preskusom) na podlagi kliničnih znakov bolezni. Če obstaja sum, da je žival zbolela za steklino, je treba takoj opraviti vse ukrepe in preiskave, ki so določeni s *Pravilnikom o ukrepih za ugotavljanje, preprečevanje in zatiranje stekline in z Navodilom o ukrepih za ugotavljanje, preprečevanje in zatiranje stekline - Rabies (Lyssa)*⁴.

Ukrepi in zatiranje bolezni

V zakonodajnem pogledu pri nas steklino zatiramo tudi po določbah pravilnika o ukrepih za ugotavljanje, preprečevanje in zatiranje stekline⁵. Ukrepi so usmerjeni predvsem k psom, pa tudi mačkam kot možnim prenašalcem in posrednikom prenosa stekline na ljudi. Preventivno izvajanje ukrepov, kot je na primer obvezno cepljenje psov proti steklini, je najpomembnejše v boju zoper steklino. V državah, kjer je prisotna mestna (urbana) oblika stekline, pristojni veterinarski organi cepijo vse pse, zlasti klateške, s polaganjem vab s cepivom; vse z namenom, da bi preprečili prenos stekline na ljudi. Veterinar Igor Osterman je pojasnil, da **Evropska unija (EU)** zaradi preprečevanja širjenja stekline z vzhoda proti zahodu načrtuje stokilometrsko *varovalno območje* na zunanjih vzhodnih mejah EU (Baltik, Belorusija, Moldavija), kjer bodo sistematično položene vabe s cepivom *Rabiteck*.

Zatiranje stekline pri lisicah

V Sloveniji (kot tudi v Evropi) prevladuje predvsem gozdna ali silvatična oblika stekline. Večina primerov bolezni je ugotovljenih pri lisicah, primeri pa so bili ugotovljeni tudi pri psih, srnjadi, konjih in govedu, ko je stekla lisica z ugrizi popadla naštete živali. V Sloveniji opravljamo peroralno cepljenje lisic že od leta 1988. Do leta 1989 so lovci ročno polagali vabe, kar je bilo zamudno in

⁴ Uradni list RS, št. 89/99.

⁵ Pravilnik o ukrepih za ugotavljanje, preprečevanje razširjanja in zatiranje stekline (Uradni list RS, št.98/13 in 81/16).

Steklina spada med obvezno prijavljive bolezni, če posumimo nanjo. V skladu z veterinarskimi merili skladnosti mora vsakdo vsak sum, da se je pojavila steklina kot pojavna oblika bolezni, nemudoma prijaviti pristojni veterinarski organizaciji. Steklino je mogoče potrditi le s testom (preskusom) na podlagi kliničnih znakov bolezni.

³ Cerebrospinalna ali hrbtnjačna tekočina; tudi likvor (CSF), *latinsko liquor cerebrospinalis*.

zato tudi manj učinkovito. Od leta 1995 pa vabe veterinarski strokovnjaki »polagajo« s pomočjo letal (odmetavanje iz letal po načrtni geografski mreži). Vsako leto izvajajo spomladansko in jesensko akcijo odmetavanja vab s cepivom predvsem za cepljenje (imunizacijo) lisic. V vsaki akciji odvržejo okrog 450.000 vab s cepivom. Gostota odvrženih vab je od 20 do 26 vab/km². Slovenija ima v Nemčiji, v banki cepiv, zakupljeno in shranjeno potrebno količino cepiva proti steklini. Za uspešno zatiranje stekline ima naša država v pripravljenosti moštvo pilotov in letal, ki so pripravljene, da kadarkoli vzletijo v akcijo odmetavanja cepilnih vab.

Kaj storiti, če nas poškoduje s steklino okužena žival?

Pomembno je, da pustimo, da kri nekaj časa teče iz rane. S čistim robcem ali sterilno gazo obrišemo slino živali – stran od rane, nikakor ne prek nje – nato rano temeljito speremo pod čisto tekočo vodo z milom in jo povijemo s sterilnim povojem. Potem pa nemudoma obiščemo zdravnika, da bo rano strokovno oskrbel in po potrebi opravil cepljenje tudi proti tetanusu ter nas napotil v **antirabično ambulanto pristojne območne enote Nacionalnega inštituta za javno zdravje (NIJZ)**.

Če je potrjen sum, da je bila oseba izpostavljena virusu stekline, je treba cepiti. Cepiti je treba vsako osebo, ki jo je poškodovala žival s sumom na steklino, čeprav nadzor take živali ni več mogoč, ker je bila neznane vrste ali pa je zbežala. Cepiti je treba tudi osebo, ki je prišla v stik z vsebino vabe za cepljenje lisic s poškodovano kožo ali sluznico, ter osebo, ki je prišla v stik s krvosnim netopirjem.

šalci stekline tudi skunki (Memphitinae). Prenos s človeka na človeka je mogoč le s transplantacijo organov, prek posteljice (placente), pri nujenju zdravstvene pomoči ter zaradi človeškega ugriza stekle osebe, saj je slina bolnika s steklino kužna. V antirabični ambulanti je treba od poškodovanca pridobiti čim več informacij o okoliščinah stika ali ugriza živali, ki je sumljiva, da je okužena z virusom stekline.

Če obstaja sum na okužbo s steklino, je treba obvestiti veterinarsko inšpekcijo. Vsaka sumljiva žival ostane pod veterinarskim nadzorom od deset do dvajset dni od nastanka poškodbe. Če je potrjen sum, da je bila oseba izpostavljena virusu stekline, jo je treba cepiti. Cepiti je treba vsako osebo, ki jo je poškodovala žival s sumom na steklino, čeprav nadzor take živali ni več mogoč, ker je bila neznane vrste ali pa je zbežala. Cepiti je treba tudi osebo, ki je prišla v stik z vsebino vabe za cepljenje lisic s poškodovano kožo ali sluznico, ter osebo, ki je prišla v stik s krvosnim netopirjem.

Foto: Bojan Avbar

Ugriz z virusom stekline okuženega psa je lahko usoden.

Od 1. maja 2016 naprej je Slovenija država, v kateri uradno ni več stekline. Zadnje preventivno odmetavanje vab s cepivom proti steklini iz letal (peroralno cepljenje) je bilo pri nas opravljeno leta 2019.

Vaba s cepivom za cepljenje lisic proti steklini je sestavljena iz zunanega organskega ovoja (ribje moke, kokosovega masla, voska in z vsebnostjo tetraciklina kot biološkega označevalca⁶), ki je namenjen privabljanju lisic, ter iz kapsule s cepivom, ki vsebuje oslavljen virus stekline. **Veterinar Osterman opozarja, da se v naravi nastavljenih vab za lisice ne smemo dotikati, ker se vsak stik s tako vabo obravnava kot »ugriz stekle živali«, zato je potreben takojšen obisk v antirabični ambulanti!**

Kako se lahko okužimo z virusom stekline in kakšen je postopek obravnave v antirabični ambulanti?

Človek se lahko okuži z ugrizom okužene ali stekle živali, ob stiku poškodovane kože ali sluznice s slino okužene ali stekle živali, prek opraskanin, sluznice dihal v jamah, kjer dneve prespijo številni krvosni netopirji (posebno v Srednji in Južni Ameriki!), virus stekline je tudi v urinu krvosnih netopirjev. Z omenjenim dejstvom najbrž lahko razjasnimo pojav dokaj pogostih okužb jamarjev z vdihavanjem aerosola z virusom v jamah. Okužba z virusom stekline je mogoča tudi v laboratoriju. S steklino se ne moremo okužiti ob stiku s krvjo, urinom ali iztrebki steklih prostoživečih živali v Sloveniji. V Severni Ameriki so potencialni prena-

Pravica vedeti je pravica vseh lovčev in lovcev

Vsako leto je 28. september poleg svetovnega dne boja proti steklini tudi *svetovni dan pravice vedeti* (ang. *International Right to Know Day*), ki sodi med temeljne človekove pravice in človekove svoboščine. Lovke in lovci imamo pravico, da se izobražujemo, ter pravico vedeti in izvedeti o vseh pojavnih oblikah, ki se nanašajo na lovstvo, tako od preprečevanja nalezljivih bolezni, vključno z bojem proti steklini in zatiranju afriške prašičje kuge, vse do zadnjega podatka o delu lovske družine kot upravljavca lovišča in območnih združenj lovskih družin. Pravica vedeti in biti obveščeni je naš branik, ki preprečuje, da nas ne bodo potiskali v težave tudi takrat, ko nam gre vsem slabo.

Bojan Avbar

Viri so na voljo pri avtorju.

⁶ Tetraciklin je bakteriostatični antibiotik, ki ga v naravi sintetizirajo bakterije iz rodu *Streptomyces*.

LIPA IN LIPOVEC

Srčna sestra in brat

*Lipa (Tilia platyphyllos L.) je tisto drevo, ki je v zavesti Slovencev ne-
ločljivo povezano s sloganom: »Slovenija, moja dežela.« Je nesporni
simbol slovenstva. Njeno srčasto obliko listov smo vzeli za svojo in
prav v zavetju mogočnih starih lip lahko vidimo številne slovenske
cerkve, cerkvice in kapele. Je vaško drevo, v katerega se je že kar
nekako prelila modrost številnih generacij ljudi, ki so pod krošnjami
lip reševali tegobe svojih življenj. Vse naštete lastnosti so pregovorno
pripisane lipi, lipovec (Tilia cordata Mill.) pa se med ljudmi pojavlja
precej manj pogosto – predvsem kot tisto drevo, ki naj bi bilo nujno
potrebno za oprashaevanje lipe. V resnici pa je lipovec za oprashaevanje
lipe prav nepomemben, saj sta to dve povsem ločeni drevesni vrsti.
Otroci bi lepo razložili, da lipovec ni mož in lipa ni njegova žena ...
Lipa in lipovec sta namreč brat in sestra, s katerima se je že davno
davno nazaj poistovetil slovenski narod.*



*Lipova skorja je sivorjava in v starosti globoko razpokana. Pri lipovcih pa je skorja pri
mlajših drevesih gladka in zelenkasto rjava, pozneje pa potemni in vzdolžno razpoka. Na
fotografiji je skorja lipe.*

Ju ločimo med seboj?

Drugi dve slovenski imeni za lipo in lipovec sta velikolistna in malolistna lipo. Lipovi listi so dolgi od 7 do 15 cm in imajo do 5 cm dolg pecelj, ki je precej dlakav. Na spodnji strani listov so zelo dobro izražene listne žile, med katerimi so včasih šopki belih dlačic. Lipovi cvetovi so rumeni in nadvse dišeči; po od dva do pet cvetov skupaj dehti na eni cvetni osi. Največji del lipovega socvetja je do 12 cm dolg ovršni list in prav ovršni listi so tisti, ki jih na lipi v času cvetenja opazimo že na daleč. Oreškasti lipovi plodovi so lahko debeli skoraj dva centimetra in imajo do pet izrazitih vzdolžnih reber. Pri lipi oreškov ne moremo streti s prsti. To je preprost preizkus, s katerim lahko hitro ugotovimo, ali je opazovano drevo lipovec ali lipa.

Lipovčevi listi so dolgi od 4 do 7 cm in imajo do 3 cm dolg, povsem gol listni pecelj. Med listnimi žilami na spodnji strani so koški rjasto obarvanih dlačic.



Foto: Mateja Kišek

Oreškasti plodovi, ki jih pri lipovcu lahko stremo med prsti, pri lipi pa so nekoliko večji in trši. Na fotografiji so plodovi lipovca.

Lipovčevi cvetovi so mnogo številčnejši kot lipovi. V enem socvetju jih je lahko od pet do enajst. Pri lipovcih je ovršni list dolg do sedem centimetrov, od lipe pa ga ločimo po peclju, ki ga lipovi ovršni listi nimajo. Plodovi so okroglasti, manj kot en centimeter debeli, rahlo puhasti oreški, ki jih lahko stremo že z rahlim pritiskom med prsti.

Lipovec je naravno razširjen skoraj po vsej Evropi, v Sloveniji pa ga lahko najdemo vse od nižin do gorskega pasu. V gozdovih je v resnici pogostejši od lipe, čeprav bi marsikdo pričakoval ravno obratno. Lipa je precej bolj občutljiva kot lipovec in od mesta, kjer raste, terja več.

Foto: Mateja Kišek



Foto: Mateja Kišek

Lipov čaj pripravljamo iz posušenih lipovčevih in lipovih cvetov; umirja napetost in niža krvni tlak. Vsi zdravilni učinki so še toliko bolj izraziti, kadar čaj pijemo v prijetni družbi v najljubšem kotičku vrta.

Predvsem ima raje toplejša rastišča in najdemo jo lahko vsepovsod, kjer podnebne razmere vsaj malo spominjajo na subsredozemsko podnebje. V gozdovih se bo pojavljala predvsem kot primes v združbah gorskega javorja, velikega jesena, gorskega bresta.

Oba, lipa in lipovec, sta dragoceni vrsti naših gozdov. Cvetita nekoliko pozneje, v času, ko večina drugih domorodnih vrst že odcveti in tako nudita bogato pašo za čebele. Obe vrsti se radi kopata v soncu in zato ju lahko vidimo tudi kot zanimivi in za gospodarske namene uporabni pionirski drevesni vrsti.

En lipov čaj na dan ...

Čeprav na splošno govorimo, da pijemo lipov čaj, so menda bolj zdravilni lipovčevi cvetovi. Čaj pomaga pri gripah in je dobrodošla pomoč, kadar nas lovi prehlad. Zaradi velike vsebnosti eteričnih olj in sluznin pospešuje potenje in krepi imunski sistem. Če je tega čaja preveč, nas tudi prijetno uspava, saj ima blago pomirjevalne učinke. V lipov čaj lahko za še več zdravja dodamo žličko lipovega medu. Je blagega in nežnega okusa, spoznamo ga po nežni rumeni barvi z rahlim zelenim odsevom, v omari pa bo zelo hitro kristaliziral v velikih in grobih kristalih.

V srednjem veku, ko še niso poznali moči lipovih cvetov, so znali izkoriščati predvsem korenine lip in lipovcev. Verjeli so, da pogreta zemlja, nabrana okrog lipovih korenin, pomaga pri ozdravljenju putike – seveda pri tistih bolnikih, ki noge v toplo zemljo ogrinjajo devet dni

zapored. Oh, če bi le bilo res, potem bi še dandanes to počel marsikdo.

Les lipa in lipovca je v rezbarstvu enako cenjen: obe vrsti imata podoben, zelo lahek in mehak les, ki ga je mogoče odlično obdelovati. Lovci največkrat prav na lipove trofejne deske pritrdijo svoje najlepše trofeje in jih okitijo z najboljšimi lovskimi spomini. O izjemnosti tega lesa skozi pripovedko pripoveduje tudi **Martin Krpan**, ki se za boj z velikanom **Brdavsom** ni opremil z orožjem, temveč kar z lipovim kijem. Ta kleni slovenski mož je namreč vedel, da se bo rešil Brdavs in svoje gotove smrti le tako, da

bo onesposobil njegovo orožje. Brdavs je z mečem zamahnil proti Martinu Krpanu, le-ta pa mu je nastavil svoj kij in meč je ostal globoko v mehkem lipovem lesu. Krpan je odnesel celo glavo, Brdavs je bil pokončan, lipov les pa se je izkazal za pravega odrešitelja.

Pravde pod lipo

Lipa je od nekdaj drevo Slovencev. Pod vaško lipo so se zbirali vaščani, se družili, veseljačili, pa tudi prepirali. Pod vaško lipo so se sklepale najpomembnejše odločitve o nadaljnji usodi vasi. O tem, kako se bodo branili pred vpadi Turkov, kdaj bodo kosili travo, kdaj bo žetev in kako bodo organizirali skupno vaško pašo. Pod lipami so postavili veliko kamnito mizo, okrog nje pa vaške kamne – en kamen za vsakega gospodarja domačije na vasi. Prostor pod lipo je bil center nekdanjega vaškega družabnega življenja, pa tudi mesto, kjer je bilo treba razsoditi v sporih. Pod lipo se je delila pravica. Zbori in pravde pod lipo so bili sestavni del starega državnega prava Karantanije in so se ohranili vse do 16. stoletja.

V očeh ljudi je bila lipa drevo, ki simbolizira modrost, pravičnost in božjo oblast. Številne slovenske legende in pripovedke pripovedujejo o lipi le najlepše, saj v ljudeh zbuja pristno zaupanje. »Če se bliža nevihta, tedaj se smreke in vrbe boj in raje pod bukvi in lipo postoj!« pravi že star slovenski pregovor.

Mestne sorodnice

Rod lip (*Tilia*) zajema več kot 50 različnih vrst, ki so doma na severni polobli. Številne vrste so cenjene in uporabne



Foto: Mateja Kišek

Lipov les spada med najmehkejše vrste lesa. Iz njega lovci izdelujejo podložne deske za trofeje, saj je les mogoče izjemno lepo obdelovati in rezbariti.

tudi v mestnem okolju, saj zelo dobro prenašajo onesnažen zrak in neprijetna, zbita mestna tla. Med najpogostejše sajenimi okrasnimi lipami v Sloveniji je srebrna lipa (*Tilia tomentosa* Moench). Načrtovalci prostora jo imajo radi, saj hitro zraste v lepo, visoko drevo, malo manj pa jo obožujejo alergiki, saj je njen cvetni prah pogosto precej alergen.

Čeprav je v uvodu zapisano, da sta lipa in lipovec dve povsem ločeni drevesni vrsti in za opraševanje drug drugemu nista potrebna, to ni povsem res. Med lipo in lipovcem prihaja do križanja in posledica so drevesa, ki jih poimenujemo evropska lipa (*Tilia × europaea* L.). Če boste kdaj v zadregi in ne boste povsem prepričani, ali opazujete lipo ali lipovca, potem je povsem verjetno, da vas je presenetil križanec med omenjenima vrstama in



Listi lipe in lipovca so srčaste oblike. Na fotografiji je lipovec.



Foto: Mateja Kišek

Lipa in lipovec sodita med dolgožive drevesne vrste. Nič nenavadnega ni, če najdemo drevesa, ki so stara okrog 500 let. Lipa nikoli ne »obupa« in tudi takrat, ko je drevo v notranjosti že odmrlo in strohnjeno, iz oboda drevesa poganjajo vedno novi poganjki in rastejo v novo življenje. Na fotografiji je lipa, ki raste poleg cerkve Marijinega rojstva na Trški gori.

je po videzu podoben tako eni kot drugi starševski drevesni vrsti. Po rasti in obliki ter velikosti listov je evropska lipa bolj podobna (velikolistni) lipi, le da ima na spodnji strani listne ploskve rjave dlačice – kot lipovec. Evropsko lipo zaradi njene

odpornosti in neobčutljivosti pogosto sadimo v mestno okolje, v severnejših evropskih mestih je skoraj edina predstavnica lip.

Srčasti listi v srcu Slovencev

Ob vseh dejstvih in zanimivostih o lipi se sprašujem, kakšne lastnosti mora imeti drevo, da postane simbol nekega naroda? Etnologinja **Vlasta Mlakar** v svoji knjigi opisuje, da mora biti drevo vir blaginje, zdravja in veselega razpoloženja, kar lipa vsekakor je. Nobena druga drevesna vrsta ni v svojo globoko krošnjo sprejela toliko človeških duš v dobrih in slabih časih in nobena druga vrsta ni tako prijazno poskrbela za svoje ljudi. Nase je povlekla strela in tako obvarovala hišo ali cerkev pred ognjem, v poletni pripeki je vabila v svoj hlad in uporno ter vztrajno tudi v otožni starosti ni odnehala rasti; prav tako kot tudi Slovenci v zgodovini v resnici nismo nikoli obupali in smo trmasto vztrajali na svojem majhnem koščku zemlje. Srčasti listi lipe so tako zapisani v srcih Slovencev, tam nekje globoko in za vekomaj.

Mateja Kišek, mag. inž. gozd.

Viri:

Vlasta Mlakar: Rastlina je sveta od korenin do cveta (2015).

Dušica Kunaver: Čar gozda (2020).

Robert Brus: Drevesne vrste na Slovenskem. 2. dopolnjena izdaja (2012).

Robert Brus (2008): Dendrologija za gozdarje.

Ali ste vedeli ...

... da je Najevska lipa v resnici lipovec?

Najevska lipa je ime prav posebnega drevesa z Ludranskega vrha na Koroškem, pod katerim se vsako leto na srečanjih zbira smetana s slovenskega političnega parketa. Drevo naj bi bilo staro več kot 700 let, sestavljeno je iz sedmih zraščanih debel, v obsegu pa meri več kot deset metrov. V njegovi sencu so se po legendi ustavili osvojevalski Turki in iz svojih krožnikov jedli z zlatimi žlicami. Ker so v naglici morali



Vir: <http://kolo.srnjak.com/>

Najevska lipa – najdebelejša lipa v Sloveniji, pod katero se tradicionalno zbirajo slovenski državniki.

zbežati pred vojsko **kralja Matjaža**, so jih menda zakopali med korenine *Najevskega lipovca*. Vse skupaj je le legenda, pa vendar: četudi bi bilo med drevesnimi koreninami v resnici le suho zlato, je še vedno mnogo lepši pogled na starodavno drevo kot na bleščeč kup bogastva. Mar ne?

... zakaj so nekoč uporabljali ličje iz lipove skorje?

Ličje iz lipove skorje so uporabljali v vrvarstvu, za pletenje vreč, košar, obutve in rogoznic. Z njim so povezovali drevje in trto. Pletli so tudi plašče za pastirje, ki so jih imenovali ličniki.

... kako se drži lipov bog?

Verjetno vam je že kdo kdaj rekel, da se držite kot lipov bog. Lipov bogec je narejen iz lipovega lesa, ki je mehak in prav priročen za rezbarjenje. Včasih so božje podobe, kipce in križe izdelovali predvsem iz tega lesa. Lipovi bogovi so bili videti togo in neokretno in to poimenovanje se je uveljavilo tudi za ljudi, ki se ne znajo spraviti k delu, samo gledajo in se držijo prav tako leseno kot lipovi bogovi.

.30-06 SPRINGFIELD

Je eden najbolj razširjenih in prepoznavnih lovskih in vojaških kalibrov v svetovnem merilu. Z lahkoto ga uvrstimo med prve štiri najbolj univerzalne lovske kalibre. Uporaben je za lov veliko vrst divjadi, vse od velikosti malih plenilcev do večje divjadi, kot sta los in celo grizli, če le uporabimo ustrezno kroglo. Kaliber .30-06 Springfield je nastal zaradi vojaških potreb, zelo hitro pa je pridobil priljubljenost v lovskih vrstah. Združuje moč, učinkovitost, izvrstno natančnost in odsun, ki ga prenese še večina strelcev.

Nastanek in zgodovina

Začetki kalibra .30-06 Springfield segajo v leto 1900, ko se je pojavila potreba po zamenjavi starega vojaškega naboja oziroma kalibra .30-40 Krag - Jorgensen, ki je bil do tedaj v uporabi v vojski ZDA. Naročilo za izdelavo novega vojaškega naboja je prevzela družba **Springfield Armory**. Leta 1901 je že bil izdelan prototip nove puške. Dve leti pozneje pa je bila dana v uporabo puška *Model 1903 Springfield* (ameriška kopija *Mauserja M98*) v kalibru .30-03 (7,62 x 65 mm), ki je bil balistično primerljiv z 8 x 57 I (tedaj v uporabi v nemški vojski) (slika 1).

Evropske vojaške sile so v začetku 20. stoletja začele uporabljati nove naboje z lažjimi koničastimi krogli (mase 9,7 g–13 g) in z višjimi začetnimi hitrostmi. Francija je leta 1898 uvedla v svojo oborožitev naboj 8 x 50 mm R s kroglo 8 mm *Lebel Balle D* (12,8 g, koničasto zašiljena, s čolnastim zadkom). Nemčija je leta 1903 uvedla naboj 8 x 57 IS z 9,9 g koničasto kroglo s čolnastim zadkom, imenovanim *S Patrone*. Rusija je leta 1908 uvedla naboj 7,62 x 54 mm R z lahko kroglo *Lyokhkaya pulya*. Velika Britanija pa je leta 1910 uvedla kaliber in naboj .303 *British* z 11,3 g kroglo *Mark VII*. Posledično je bil ameriški naboj .30-03 z zaobljeno kroglo teže 14,3 g že ob uvedbi zastarel.

Američani so kmalu začeli s prenovo naboja .30-03. Skrajšali so mu vrat tulca ter vanj vstavili 9,7 g kroglo z zašiljeno

konico in ploščatim dnom. Tako sta nastala nov kaliber in naboj .30-06 *Springfield*, v vojski imenovan *Ball Cartridge*, kaliber .30, *model 1906* ali tudi na kratko *M1906*.

Oznaka .30 označuje premer polja cevi v inčih (7,62 mm; oz. 0.30" = premer krogle 7,82 mm), oznaka 06 pa označuje leto uvedbe naboja v vojsko ZDA leta 1906. **Springfield** je ime tovarne, ki je zasnovala in izdelala naboj in risanico.

V Evropi lahko kaliber .30-06 zasledimo pod metrično oznako 7,62 x 63 mm. Naboj .30-06 *Springfield* je bil v uporabi vojske ZDA vse do leta 1957, ko ga je zamenjal 7,62 x 51 mm *NATO*. Le-ta je ob nastanku nudil zelo podobne balistične lastnosti, a v kompaknejših merah naboja.

Prve balistične lastnosti

.30-06 *Springfield* je s takrat standardno 9,7 g kroglo zmožal začetno hitrost 820 m/s, kar naj bi mu po pričakovanjih zagotavljalo domet do 4300 m. Prve krogle za .30-06 *Springfield* so imele plašček, izdelan iz medi (85 % bakra in 15 % niklja). Taka zmes plaščka je v kombinaciji z visoko začetno hitrostjo povzročala čezmerno odlaganje plaščka v cevi. Posledično je puška hitro izgubila natančnost. Težavo so najprej skušali odpraviti s tanko pločevinasto prevleko plaščka, ki je odpravila čezmerno odlaganje plaščka po cevi. Težava je bila dokončno odpravljena z novim plaščkom krogle, ki je poleg bakra vseboval še 5–10 odstotkov cinka (znan tudi kot *tombak*).

Med prvo svetovno vojno so Američani

spoznali, da krogle z visokim balističnim koeficientom dosežejo večji domet in so učinkovitejše na cilju. Naboju so ponovno zamenjali kroglo. Nova krogla je imela oznako .30 *M1*, teže 11,28 g, z začetno hitrostjo 807 m/s. Leta 1939 so ponovno zamenjali kroglo z novo, tip .30 *M2*, teže 9,85 g, katere začetna hitrost je bila 855 m/s. Kaliber .30-06 *Springfield* je ostal v vojaški uporabi vse do leta 1954, ko ga je zamenjal kompaktnější, balistično podoben kaliber 7,62 x 51 *NATO* ali nam lovcem bolj znani kaliber .308 *Winchester*.

Zmogljivost in primerjava z drugimi naboji

Kaliber .30-06 *Springfield* je hitro dobil sloves tudi med športnimi strelci, ki so ga sprejeli za univerzalni kaliber. Kmalu so ta kaliber začeli uporabljati tudi lovci. Zgovoren je podatek, da je proizvajalec orožja **Winchester** svojo risanico *Winchester Model 70* v prvih 25 letih proizvodnje izdelal v 208.218 primerkih in v 18 različnih krogelnih kalibrih. Od tega je bila več kot tretjina risanic izdelanih v kalibru .30-06 *Springfield*.

S puško standardne izvedbe, dolžino cevi 61 cm in vrtežem 1/10" je mogoča uporaba krogel od 7,1 g pa vse do 14,3 g. Na tržišču so še težje krogle, mase 16,2 g, ki pa niso namenjene lovu (tekmovalna krogla *A-Tip*, *Hornady*). Te krogle potrebujejo za uspešno stabilizacijo krogle vrtež cevi vsaj 1/8.5". Ena izmed prednosti kalibra .30-06 je, da skoraj ni proizvajalca streliva na svetu, ki ne bi ponujal vsaj ene vrste streliva v tem kalibru. Izjemen razpon mas krogel omogoča lov na skoraj vso svetovno divjad, od najmanjših glodavcev in malih zveri pa vse do losa in grizlija. Čeprav to ni kaliber, namenjen lovu divjadi iz tako imenovane skupine »velikih pet« (ang. »big five«), je **Ernest Hemingway** na safariju leta 1933 z njim uplenil leva in nosoroga. Do sredine 20. stoletja je .30-06 *Springfield* veljal za zlato sredino lovskih nabojev kljub konkurenci kalibrov .270 *Winchester*, .300 *Holland & Holland Mag.* in .300 *Weatherby Magnum* (slika 2).

Kaliber .30-06 *Springfield* združuje vse



Slika 1: Risanica *Springfield M1903*



Foto: Martin Rebec

Slika 2: Primerjava med naboji (od leve proti desni: .300 Weatherby Magnum, .308 Winchester Magnum, 7 mm Remington Magnum, .30-06 Springfield, .270 Winchester in .308 Winchester)

najboljše lastnosti prej naštetih tekmecev; kroglice kalibra .30 (7,82 mm) imajo v primerjavi s kroglicami kalibra .270 Winchester (7,06 mm) večji premer, večjo maso, boljše prodornost skozi trup divjadi in s tem zaustavitveni učinek. Orožje v tem kalibru ima relativno nizko maso s krajšo cevjo in ima mnogo blažji odsun v primerjavi s raznimi »300 magnumi«. Kaliber .30-06 omogoča izjemno širok izbor kakovostnega in cenovno dostopnejšega streliva in orožja v primerjavi z »magnumi«; zaradi ugodnejšega razširitvenega razmerja pa cevi zdržijo mnogo več strelcev.

Da naboj kalibra .30-06 razvije največji dovoljen tlak po standardu C. I. P., ki je 4.050 barov, je po večini uporabljen srednje hitro goreč smodnik. Prostornina tulca (4,4 cm³) v kombinaciji s srednje hitro gorečimi smodniki omogoča kalibru uporabo v lovskih puškah s cevmi, dolžine le 51 cm. Kljub 10 cm krajši cevi od standardne je izkoristek smodniških plinov še zelo velik. V povprečju krogla izgubi 2–3 m/s na centimeter skrajšane cevi. Pri tem se nekoliko povečata pok in blisk na ustju cevi, ki je posebno opazen v mraku. Poveča se tudi odsun zaradi manjše teže in povečanega »raketnega učinka« plinov na ustju. Položaj enega najboljših vsestranskih kalibrov je obdržal vse do pojava novih kalibrov v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja: 7 mm Remington Magnum in .300 Winchester

Magnum. Nova tekmeča sta bila cenovno dostopna, tako strelivo kot tudi orožje. Imata tudi izboljšane balistične lastnosti, predvsem hitrost in s tem povečano kinetično energijo za tiste uporabnike, ki jim je nujna dodatna hitrost kroglice. Podrobneje so balistične razlike med kalibroma, ki uporabljata enake kroglice, razvidne iz preglednice proizvajalca streliva **Hornady**, linija streliva *Superformance International*:

Preglednica 1: Kaliber .30-06 Springfield s kroglo 10,7 g GMX

Vir: www.hornady.com

Razdalja	Ustje cevi	50 m	100 m	150 m	200 m	250 m	300 m
Hitrost v m/s	846	812	779	746	715	683	653
Energija v J	3825	3525	3243	2978	2730	2497	2280

Preglednica 2: Kaliber .300 Winchester Magnum s kroglo 10,7 g GMX

Vir: www.hornady.com

Razdalja	Ustje cevi	50 m	100 m	150 m	200 m	250m	300 m
Hitrost v m/s	994	957	921	885	850	816	782
Energija v J	5282	4896	4531	4187	3864	3559	3272

V zdajšnjem času kaliber .30-06 Springfield nekoliko izpodriva .308 Winchester. Z lažjimi kroglicami mase do 8 g sta kalibra enakovredna oziroma ima včasih .308 Winchester celo višjo začetno hitrost. Pri kroglicah do 10 g sta po učinku na divjadi precej izenačena. Po navadi ima .30-06 Springfield rahlo večjo začet-

no hitrost do približno 50 m/s (odvisno od posameznega polnjenja). Prostornina tulca .30-06 Springfield, ki je za dobrih 18 odstotkov večja kot pri tulcu naboja .308 Winchester, pa pokaže občutno prednost v kombinaciji s kroglicami teže več kot 11,7 g in počasi gorečim smodnikom. Ustvari tudi za do 100 m/s višje začetne hitrosti kroglice kot .308 Winchester. Na kratko: s kroglicami mase do 11,7 g pri lovu verjetno ne bomo opazili bistvenih razlik med omenjenima kalibroma. Z večanjem mase kroglice nad to maso pa začne kalibru .308 Winchester »zmanjkovati sapek«. Predvsem pri streljih na daljše razdalje je lahko ciljna hitrost kroglice premajhna za učinkovito preoblikovanje lovske kroglice. Kaliber .30-06 Springfield nima takih težav, saj celo 14,3 g kroglice delujejo povsem po pričakovanjih.

Ena bistvenih razlik je tudi, da kaliber .30-06 Springfield s kroglicami mase več kot 11 g običajne zgradbe (plašček + svinčeno jedro) na 100 m zlahka preseže zahtevano kinetično energijo 3.000 J, ki je v Sloveniji najmanjša zakonsko zahtevana kinetična energija za lov vse parkljaste divjadi, vključno medveda. Pri .308 Winchester so taki naboji praviloma izjema (tak primer je serija streliva *Hornady Superformance*).

Izpeljanke iz .30-06 Springfield

Dolžina in s tem prostornina tulca naboja .30-06 Springfield ter predvsem pogostost in razširjenost kalibra, na katerem so bile zasnovane mnoge risanice, so bile pogosto navdih za razne izpeljanke novih nabojev oziroma kalibrov. V angleškem jeziku so znane kot *Wildcat* (ang. divja

mačka) in pomenijo nov, še nestandardiziran naboj, ki ni uveden v množično proizvodnjo. Izpeljanke so nastale z željo po izboljšanju že standardiziranega naboja; bodisi zaradi povečanja hitrosti kroglice in s tem kinetične energije, boljše natančnosti naboja ali pa zaradi potrebe po povečanju mase in premera kroglice. Nam so verjetno



Vir: www.upload.wikimedia.org

Slika 3: Izpeljanke kalibrov iz .30-06 Springfield (od leve proti desni: .25-06, .270 Winchester, .280 Remington, .30-06 Springfield in .35 Whelen)

najbolj znani naboji, ki so pozneje postali standardizirani: .25-06 (6,5 x 63 mm), .270 Winchester, .280 Remington (balistični dvojček kalibra 7 x 64 Brenneke) in .35 Whelen. Obstajajo še: .22-06, 6 mm-06, .243 Catbird, 6,5-06, 7 mm-06, 8 mm-06, .338-06 in drugi. (slika 3)

Moje prvo srečanje s .30-06 Springfield

Kot lovec začetnik in takrat še študent sem se moral zadovoljiti s dvema lovskima puškama, ki mi ju je podaril oče ob opravljenem lovskem izpitu. Zaradi njune ergonomije in zastarelih daljnogledov mi nista ustrezali. Ko sem se zaposlil, sem se odločil za nakup nove puške, ki bi mi ergonomsko in oblikovno ustrezala ter bi imela sodobno optiko z rdečo piko. Odločil sem se za nakup ocvljenega mehanizma **Crvena Zastava** v kalibru .30-06, iz katerega je puškar izdelal puško s polnim olesjem (tako imenovani štuc)

z zeleno optiko in kopitom po meri. Od nekdanj me je naboj .30-06 Springfield privlačil zaradi moči in vsesplošne uporabnosti. Nekaj lovskih tovarišev in sam puškar so me prepričevali, da .30-06 Springfield ni najboljša izbira za krajšanje cevi, saj bo izgubil precej hitrosti in bo na nivoju .308 Winchester; povečali se bodo odsun, pok, plamen na ustju cevi, ki bo najbolj opazen v mraku. Menili so tudi, da je kaliber premočan za lov na srnjad. Predlagali so mi kalibre .308 Winchester, 8 x 57 IS, 9,3 x 62, saj da se bolje izkažejo v kombinaciji s kratko cevjo in niso tako »razbijaški«. Niso me prepričali, cev sem dal skrajšati na 51 cm. Kmalu sem z novo risanico spoznal, da so mogoče imeli prav. Puška s tovarniškimi naboji ni zadevala najbolj vrhunsko. V povprečju je bila skupina treh streliv 3–4 cm, razen s strelivom *RWS KS 10,5 g*, s katerim so se zadetki na tarči dotikali. Pok je bil kar močan, plamen na ustju cevi pa v mraku ali v

luni precej moteč. Po strelu sem bil nekaj sekund zaslepljen, zato pogosto nisem videl, kje je obležala streljana divjad. Zaradi solidne teže puške skupaj z optiko (4,1 kg) odsun pri strelu ni bil moteč. S kroglo *KS 10,5 g* pa tudi z monolitno kroglo *Barnes TSX 11,7 g* sem kar uspešno lovil. Krogla *KS* je dobro delovala na divjad, ki po večini ni padla daleč od nastrela, tudi krvna sled je bila dobra. Slaba lastnost te krogle je, da je bila občutljiva za ovire do cilja, pri zadetku pa je povzročila nekaj več poškodb tkiv. Z monolitno kroglo *TSX* je bila skupina zadetkov nekoliko slabša kot s kroglo *KS*, a še vedno lovsko uporabna. Poškodbe na divjačini so bile zanemarljive, včasih je bila krvna sled bolj šibka. To dejstvo pripisujem premajhni začetni in ciljni hitrosti ter svoji takratni izbiri pretežke in s tem počasnejše monolitne krogle. Slabšo natančnost pripisujem prekratki cevi, ki pri tem kalibru ni najbolj priporočljiva; tudi moja izbira streliva in krogel takrat ni bila najbolj idealna.

Z nadaljnjim preizkušanjem preostalega tovarniškega streliva sem ugotovil, da je moja risanica .30-06 Springfield lahko zelo natančna, pa tudi strelne poškodbe na divjadi so z ustrežno kroglo skromne. Po nekoliko nerodnem začetku z novo risanico sem kmalu vanjo pridobil veliko zaupanja. Zato jo vedno z veseljem vzamem na lov. Vem, da me ne bo nikoli pustila na cedilu, če bom le dobro pomeril in sprožil.

Kaliber .30-06 Springfield tudi vas ne bo nikoli razočaral, če ste le nekoliko strpni do še zmerne odsuna. Kljub več kot 110 letom starosti je kaliber .30-06 še vedno izjemno priljubljen med lovci, in to ne brez razloga. Zmore prav vse, kar potrebuje sodoben lovec. Z novejšim strelivom s konstrukcijsko boljšimi krogli pa kaliber zmore še več. Vse to prispeva k resnično lovski vsestranski uporabnosti v svetovnem merilu, s čimer se lahko pohvali le malo kalibrov.

Martin Rebec

Viri:

- https://en.wikipedia.org/wiki/.30-06_Springfield
- <https://www.lovska-zveza.si/userfiles/Lovec/pdf/Lovec-2006-10.pdf>
- https://en.wikipedia.org/wiki/7.62%C3%9751mm_NATO
- <https://www.outdoorlife.com/30-06-springfield-best-cartridge-big-game-hunting/>
- <https://www.hornady.com/ammunition/rifle/#/>
- https://en.wikipedia.org/wiki/.30-06_Springfield_wildcat_cartridges
- Nosler Reloading Guide 7, stran 427

Svetovna razstava Eno z naravo

Svetovna razstava *Eno z naravo (One With Nature)* na Madžarskem zagotovo bo, zatrjujejo organizatorji. Gre za enega največjih in najpomembnejših dogodkov s področja narave in lovstva, ki bo potekal od 25. septembra do 14. oktobra 2021 v kongresnem in razstaviščnem centru *Hungexpo* v *Budimpešti*.

Cilj razstave

Organizacijo svetovne razstave lovstva in narave (*World of Hunting and Nature Exhibition*) na Madžarskem želijo organizatorji predstaviti pomen ohranitve narave ter spodbuditi k razumevanju vloge lovstva, ribištva in gozdarstva pri njenem trajnostnem upravljanju.

Kaj si bo mogoče ogledati?

Na več kot 75.000 m², to je v vseh osmih razstavnih halah, bodo poleg sejma številne konference, predavanja, predstavitve tradicionalnih metod lova, razstava lovskih trofej in razstava najnovejših tehnologij. Obiskovalci bodo lahko poskušali tudi izbrane jedi, pripravljene iz madžarske divjačine in rib.

Glavna zanimivost dogodka bo osrednja madžarska razstava na 5.650 m², ki bo prikazala lovstvo kot sestavni del več kot tisočletne madžarske zgodovine. Večja zanimivost dogodka bo tudi razstava lovskih trofej, na kateri si bodo obiskovalci lahko ogledali divjad

karpatskega bazena in divjad sveta v aktivnih dioramah, ki bodo nudile poučno vizualno izkušnjo.

Organizatorji pripravljajo tudi zunanje in notranje predstavitve tradicionalnih lovskih metod, kot so lov z lokom, sokolarstvo ter lov s konji in psi. Bogastvo madžarskih voda bo predstavljeno na več kot 700 m² z 2000 ribami 50 različnih vrst.

Vabilo je prejela tudi Slovenija

Na svetovni razstavi se bo po trenutnih podatkih predstavljalo okoli sto držav, približno polovica na lastnih razstavnih prostorih; vabilo k sodelovanju je februarja prejela tudi Slovenija, ko sta se v Ljubljani srečala **Zoltan Kovács**, vladni komisar Madžarske za pripravo razstave *One With Nature*, in dr. **Jože Podgoršek**, slovenski minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Vabilo za sodelovanje na svetovni razstavi je prejela tudi **Lovska zveza Slovenije**, ki se bo predstavila na skupnem razstavnem prostoru Slovenije v hali A



skupaj z **Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Zavodom za gozdove Slovenije in Ribiško zvezo Slovenije**.

Slovenija se bo še posebej

predstavila na slovenskem dnevu, ki bo v nedeljo, 26. septembra 2021. Na njem bodo s krajšim kulturnim programom sodelovali



Foto: Matilja Janc

Utrinek s februarskega srečanja med madžarskimi in slovenskimi predstavniki



Svetovna razstava *Eno z naravo (One With Nature)* bo od 25. septembra do 14. oktobra 2021 v *Budimpešti* na Madžarskem.

tudi slovenski lovski rogisti in lovski pevski zbor.

Evropska konferenca

V okviru razstave bo 25. septembra tudi evropska konferenca **Združenja zvez za lov in varstvo divjadi v Evropski uniji (FACE)**. Osrednja tema konference bo bruseljski vpliv na odločanje o lovu in ohranjanju narave, potekale bodo panelne razprave o karnivorih (mesojedih živalih), pticah selivkah ter o mednarodnih medijih in političnih vprašanjih, povezanih z lovom in ohranjanjem narave. FACE bo 24. septembra 2021 predstavil prenovljeni *Manifest o biotski raznovrstnosti*, ki dokazuje povezavo med lovom in ohranjanjem narave v Evropi.

Urša Kmetec, povzeto po promocijskem materialu

Na kratko iz tujega tiska ...

Južnoafriška republika: Pristojna ministrica za okolje je napovedala popolno prepoved vzreje levov v umetnih razmerah. Zaradi izjemno negativnega odziva javnosti v povezavi z umetno vzrejo levov z namenom poznejšega odstrela in s tem povezanim razvpitim primerom odstrela leva Cecilia je omenjena napoved prepovedi popolnoma pričakovana. »Vsekakor moramo narediti konec zadrževanju in vzreji zveri v ujetništvu,« je povedala. Napovedana prepoved pa naj ne imela nobenega učinka na legalni odstrel prostoživečih levov.

(Jagen Weltweit, 4/2021)

Švica: Potem, ko se je v kantonu Freiburg v zadnjem obdobju zmanjševala številčnost gamsov, je zadnje štetje pokazalo ponovno povečanje številčnosti. V omenjenem kantonu so pred petimi leti na približno 1700 km² prvič našli manj kot 2000 gamsov. Pristojne oblasti so kot razlog navedle napačen odstrel, saj naj bi bil večji od prirastka (v tistem času je odstrel znašal približno 30 odstotkov spomladanske številčnosti), prav tako naj bi bilo odstreljenih preveč kozlov. Od leta 2017 naprej so pristojne oblasti odstrel razdelile po posameznih območjih znotraj kantona in pri tem odredile tudi ustreznejšo spolno strukturo odstrela. Odstrel se je tudi številčno zmanjšal, in sicer na 15 odstotkov ocenjene spomladanske številčnosti. Rezultati niso izostali, saj je v letu 2020 štetje pokazalo 2400 živali, kar je največ v zadnjih 15 letih.

(Jagen Weltweit, 4/2021)

ZDA: Potem, ko so v narodnem parku Grand Canyon v zvezni državi Arizona objavili, da je letos na voljo dvanajst licenc za odstrel bizonov, se je za odstrel prijavilo 45.000 kandidatov. Na severu omenjenega narodnega parka, kjer so bolj sušni in odprti predeli, sicer živi od 400 do 600 bizonov, kar je nekako zgornja meja nosilne zmogljivosti tega ekosistema. V preteklosti so sicer večjo številčnost bizonov zmanjševali z odlovom in preselitvijo na druga območja, kar pa ni več aktualno, zato so se odločili za nadzorovan odstrel zaradi nadzora številčnosti populacije. Tak sistem je del uspešnega ameriškega modela naravovarstva, saj prek



Foto: Pixabay

strogo nadzorovane prodaje licenc za lov in ribolov pridobijo veliko sredstev za naravovarstveno dejavnost, zavarovana območja in številne projekte s tega področja. Lovcu, ki si pridobi licenco, pripada cela žival skupaj z mesom, ki pa ga ne sme prodajati. Pri redkejših vrstah divjadi oziroma pri tistih, kjer je zanimanje za lov bistveno večje od števila licenc, so mogoče čakalne liste ali pa dodelitev odstrela prek žreba.

(Jagen Weltweit, 4/2021)

ZDA: V zvezni državi Zahodna Virginija je odstotek cepljenih oseb proti novemu koronavirusu med najnižjimi v ZDA (41 odstotkov proti povprečju 50 odstotkov za celotne ZDA). Zato se je guverner omenjene zvezne države odločil za številne ugodnosti za osebe, ki bi se odločile za cepljenje. Poleg 100 ameriških dolarjev, ki jih prejmejo ob cepljenju, bodo vsi novocepljeni sodelovali tudi v loteriji, katere glavne nagrade bodo: dva avtomobila tipa »pick-up«, pet vseživljenjskih licenc za lov in ribolov ter deset lovskih pušk.

(Jagen Weltweit, 4/2021)

Avstralija: Dolgo so veljali divji kunci, ki so jih umetno prinesli na to celino, za »naravne sovražnike številka 1«, saj so bili zaradi velike številčnosti in kopanja rovov velika konkurenca rejcem domačih živali, kar je

pomembna gospodarska dejavnost Avstralije. Medtem so prvo mesto na nepriljubljeni lestvici z naskokom prevzeli kenguriji. Znanstveniki so nedvoumno dokazali, da izjemno velika številčnost kengurujev uničuje sušne ekosisteme in bistveno zmanjšuje vrstno pestrost. Zelo prizadeta so tudi območja narodnih parkov in drugih zavarovanih območij. Lokalne številčnosti kengurujev dosega celo 145 živali/km², skupaj pa naj bi na celini živelo kar 43 milijonov kengurujev. V sušnih obdobjih, ki so vedno pogostejša, pogine na milijone teh živali, vendar pa se hitro namnožijo. Razloga za to sta predvsem dva: v preteklosti so zaradi zaščite domačih živali praktično popolnoma iztrebili dingje – vrsto divjih psov, ki so glavni plenilci kengurujev, ter razvoj sistema umetnega namakanja površin, kar pomeni večjo ponudbo vode in posledično tudi hrane za rastlinojede. V zadnjem času potekajo intenzivne kampanje, ki lovce vzpodbujajo k čim večjemu odstrelu kengurujev za meso, so pa tudi posebni državni programi za zmanjševanje teh vrst. Trenutno kvota za odstrel znaša šest milijonov živali, vendar je bilo v letu 2019 uplenjenih vsega 1,6 milijona kengurujev, kar je bistveno premalo za umiritev stanja. V tem trenutku ni pravih in hitrih rešitev te težave.

(Jagen Weltweit, 4/2021)

Nemčija: Naravnost neverjeten primer mučenja živali so odkrili v mestecu Bodelhausen v zvezni državi Baden-Württemberg. Na vrtu svoje hiše je domačinka našla približno štiri tedne starega mladiča srne, o čemer je obvestila lovca. Le-ta je na svojo grozo ugotovil, da je imel sicer nepoškodovani mladič, ki je bil še živ, gobček okrog in okrog zalepljen z lepilnim trakom. Mladiča je takoj osvobodil traku in ga prenesel do bližnjega roba gozda. Najprej je bilo vse skupaj videti kot zgodba s srečnim koncem, saj so pozneje videli, kako se je mladič odzval na srnine klice in se ji pridružil, vendar pa so ga naslednji dan našli poginjenega. Sledila je prijava policiji, ki še zbira informacije o dogodku.

(Deutsche Jagdzeitung, 8/2021)

Romunija: Potem, ko se 39-letni rekreativec iz kraja Azuga zvečer ni vrnil domov, je stekla iskalna akcija za pogrešanim. Naslednje jutro je okoli 40 oseb iskalo pogrešanega, ki so ga kmalu našli mrtvega. Sledi v snegu so pokazale, da je nesrečnega napadel medved in ga smrtno poškodoval z udarci šap. V Romuniji so v letu 2019 medvedi sicer ubili osem ljudi.

(Jagen Weltweit, 4/2021)

Pripravil:

mag. Janko Mehle

Botra lisica, ki so jo klicali Fefa, se je odpravila na obisk k svojim krščencem. Dobro je poznala pot do brloga, v katerem so se k mami lisici še vedno stiskali njeni štirje mladički. Klicala jih je na kratko: Tin, Tim, Tonka in Tinka. Lepo so se vedli in ko jim je mama Mina povedala, da bo prišla k

sonce,« je vpila najmlajša, Tonka, ki je včasih na skrivaj že prestopila teraso.

»Počakajte še malo, mogoče je imela spotoma opravke in je morala po nakupih za botra Janeza. Saj ga poznate, venomer je lačen in botra mora vsak dan po svežo pečenko. Najbrž se je zadržala pri kokošnjaku. Pride, ne skrbite,« jih je tolažila mama.

In res se je botra Fefa prikazala. Bila

po potki za botro Fefo. Ta je venomer strigla z ušesi in opazovala na vse strani. Kar naenkrat se je ustavila, sunkovito zavila v levo in jo ucvrla nazaj proti brlogu. Mladiči pa za njo. Le nesrečni Tonki je spodrsnilo in jih ni mogla dohiteti. Potem pa se je zgodilo, kar jim je mama venomer govorila: »Pazite se mrkega moža s puško, ki piha naokoli svinčen dež«. Uboga Tonka se je tako

Lovska pravljica: Prvi sprehod

MARJAN TOŠ

njim na obisk botra Fefa, so postali radovedni, kaj neki jim bo dobrega prinesla. Smukali so se okoli mame, gledali na uro, kričali drug na drugega in pogledovali iz brloga. Le-ta je bil lepo narejen, pod mogočno bukvi, pot iz njega je vodila kar na tri strani. Ni bilo bojzani, da bi jih kdo izsledil. Mama jim je strogo zabičala, da morajo biti v kuhinji in spalnici. Le proti poldnevu lahko za hip smuknejo na teraso in se naužijejo svežega zraka. In da se ne bi kateri spomnil in zašel proti strmini, ki je vodila od terase navzgor proti košati smreki! Tam je že nevarno.

»Otročki moji, tja ne smete, tam vas lahko zasači brkati lovec, ki se ves mrk in nečimern sprehaja tod okoli. Pozna naše domovanje, zato se ga moramo paziti. Hudoben je, ima puško in če le more, z njo piha naokoli svinčen dež, zaradi katerega ste lahko zelo prehlajeni. In tudi umrete lahko, če vas preveč orosi. Zato ubogajte mamo in nič hudega vam ne bo,« jim je govorila mama lisica. Tudi sama je bila že malo nervozna, ker je botra lisica zamujala.

»Kod neki hodi,« se je spraševala in pri otročadi vzbujala še večjo nestrpnost. V navadi je bilo, da je bila botra Fefa tista, ki je svoje krščence prvič popeljala čez teraso na zgornjo potko, še raje na spodnjo, na prvi sprehod po zelenem gozdu.

»Mama, kdaj pride botra, mi bi šli na



Narisal: Igor Pičulin

je lepo urejena in vsa nasmejana. Imela je velik cekar in iz njega je za vsakega krščenca potegnila darilo.

»Na, Tin, ti dobiš bedrce, ti, Tim, ki si vedno lačen, dobiš obilnejši kos vratu. Tinka, zate je sočna perutnička, in zate, moja mala Tonka, lep košček belega mesa,« jim je govorila in jim zaželela dober tek. »Lepo pomalicajte, potem pa gremo na prvi sprehod,« jim je še dejala in odšla z mamo Mino v dnevno sobo. Kmalu sta prišli nazaj v kuhinjo in botra Fefa jih je lepo po vrsti spuščala na teraso. Zadnja je prišla Tonka. Sonce je sijalo, ptički so žvrgoleli, sraka je vreščala in žolna je jezno tolkla po suhem boru. Dan je bil kot nalašč za sprehod. Razigrano so stopali

ustrašila, da se je kar ustavila. In potem je proti njej pihnil dež in prvega sprehoda je bilo za malo Tonko konec. Preveč je bila namočena s svinčnim dežjem, za vedno je ostala na poti.

Preostali trije so se z botro Fefo srečno vrnili in stisnili k mami Mini. »Mama zlata, nikoli več ne bomo nagajali, samo tebe bomo ubogali. Še ko bomo odrasli, te bomo prosili za nasvet,« so ji obljubili.

Ko so odrasli, so na obljubo pozabili. Odšli so po svojih poteh.

Kmalu za Tonko je svinčen dež odpihnil še Tima in nato še Tinko ...

Zato se lisičke še dandanes bojijo brkatega moža s puško, ki naokoli piha svinčen dež.

Senca gozda

V senci skrite oči,
nekaj iz gozda vame strmi.
Občutek bližine, me srh spreleti,
ko nos zazna vonj divje zveri.

Telo obstane in onemi,
čaka na šum, ki od nikoder ga ni.
Srce razbija in išče sledi,
ki bi razkrile, kje skrivaš se ti.

Kanec očesa premik rahel zazna,
pod krošnjo drevesa uhlja dva.

Hrbta sivina ga izda,
ko čaka na mrak, da se iz gozda poda.

Nezaupljivo si zreva v oči –
kdo bo obstal? Jaz ali ti?
Rahel srh telo spreleti,
ki ujeto v trenutku vkopano stoji.

Zlije se kožuh s sivino kamnin,
ko senca odide v zavetje strmin.
Za njim mi ostane le lep spomin ...



Narisal: Igor Pičulin



Izjemen uspeh ekipe LZS na 13. Evropskem prvenstvu v lovski kombinaciji

Na 13. Evropskem prvenstvu v lovski kombinaciji, ki je med 9. in 11. julijem 2021 potekalo na strelišču Csákberény na Madžarskem, je strelska ekipa **Lovske zveze Slovenije (LZS)** znova dosegla odlične rezultate.

Naši strelci so na evropskem prvenstvu na Madžarskem osvojili skupno drugo mesto v streljanju na glinaste golobe in tretje mesto v kombinaciji. **Igor Pičulin** je med veterani osvojil drugo mesto, največji uspeh pa je dosegel mladinec **Nejc Garmut**, ki je postal evropski mladinski prvak.

Na letošnjem evropskem prvenstvu je sodelovalo 14 držav in 116 strelcev. Ekipo LZS je zastopalo deset strelcev, in si-

cer **Matjaž Hlebš**, **Nejc Garmut**, **Boštjan Sadek**, **Miha Finkšt**, **Nejc Hlebš** in **Marijan Sadek**, ter štirje posamezniki: **Igor Pičulin**, **Mitja Kersnik**, **Dušan Urankar** in **Max Garmut**. Ekipa je bila izbrana glede na rezultate tekme, ki jo je priredila **Športna strelska zveza Slovenije** na strelišču Gaj - Pragersko.

Devetletno delo z ekipo LZS, ki je vsako leto izbrana glede na rezultate lige v veliki kombinaciji in je požela mnogo kritike, se je pokazalo za uspešno. Letošnje evropsko prvenstvo se nam ne bo vtisnilo v spomin zaradi ukrepov zaradi covid-19, zaradi dveh let brez tekem na mednarodnem nivoju, zaprtih strelišč in posledično manj treningov, ampak bo z zlatimi črkami zapisan tudi naš uspeh, s katerim smo dokazali, da leta 2019 nismo postali evropski prvaki zaradi sreče.

Iskreno čestitam vsem članom ekipe LZS za dosežene rezultate,

tovariško enotnost, prijateljstvo, vaš trud, denar in prosti čas, ki ste ga vložili v ta izjemen uspeh in »kravžljanje« mojih živcev, kar je poplačano z rezultati.

Iskrena zahvala tudi LZS in vsem sponzorjem: **Hamex, d.o.o.**, **Arex, d.o.o.**, **Gorenjska gradbena družba, d.d.**, **Lab Commerce, d.o.o.**, **RWS, Prevent & Deloza, d.o.o.**, **Optics Trade, d.o.o.**,

Black Fire in Stella, d.o.o., ki so prispevali sredstva in opremo za udeležbo ekipe LZS na prvenstvu.

Upam, da smo si z letošnjim uspešnim nastopom in častnim zastopanjem naše države ter slovenske krovne lovske organizacije zaslužili sodelovanje in pomoč tudi v letu 2022.

Matija Janc,
selektor strelske ekipe LZS



Foto: Matija Janc

Strelska ekipa LZS 2021



Foto: Osební archiv: Matije Janca

Od leve: Igor Pičulin, Matija Janc in Nejc Garmut

Sprejem za gorenjska člana ekipe LZS v lovskem strelstvu

Na pravkar končanem 13. Evropskem prvenstvu v lovski kombinaciji, ki je potekalo med 9. in 11. julijem na Madžarskem, so strelci ekipe **Lovske zveze Slovenije (LZS)** znova dosegli odlične rezultate. V ekipi sta bila dva Gorenjca: **Igor Pičulin**, ki je med veterani osvojil drugo mesto, in **Matija Janc**, ki je ekipo znova uspešno vodil na še enem evropskem prvenstvu.

Predsednik Zveze lovskih družin (ZLD) Gorenjske **Peter Belhar** se je odločil, da bo oba Gorenjca v ponedeljek, 19. julija 2021, povabil na sedež zveze in zanj pripravil častnen sprejem. Rečeno storjeno in navedenega dne pozno popoldan smo se zbrali v prostorih zveze ter ob zvokih lovskih rogov **Bohinjskih rogistov** počastili uspehe, ki sta jih z ekipo dosegla na evropskem prvenstvu.

Predsednik Belhar jima je v nagovoru čestital za vse dosežene uspehe, sedanje in prejšnje, ter poudaril njuno vlogo pri prepoznavanju pomembnosti lovskega strelstva med lovci na Gorenjskem. V počastitev velikega tekmovalnega uspeha in njunega prispevka lovskemu strelstvu je **ZLD Gorenjske** oba odlikovala z najvišjim priznanjem – zlato plaketo, ki so jima jo ob tej priložnosti tudi slavnostno podelili.

Pičulin je med drugim povedal,



Ob zvokih lovskih rogov Bohinjskih rogistov smo počastili uspehe Gorenjcev Matije Janca in Igorja Pičulina ter ekipe LZS na Evropskem prvenstvu na Madžarskem.

da se z lovskim strelstvom ukvarja od mladih nog in da je ne glede na talent v tem športu potrebno tudi veliko volje, trdega dela in ne nazadnje tudi finančnih sredstev. Čeprav je že sodeloval, če se prav spominja, na dvanajstih oziroma trinajstih mednarodnih tekmovanjih, je za stopničke oziroma medaljo v kategoriji posameznikov vedno nekaj malega zmanjkalo. Tokrat se je vse dobro izšlo in naslov evropskega podprvaka v lovski kombinaciji v kategoriji veteranov je osvojen. Dodal je, da velja velika zahvala pri njegovem in ekipnem uspehu tudi LZS oziroma **Komisiji za lovsko strelstvo in lovsko orožje pri LZS**, ki ji predseduje Janc, saj po svojih najboljših močeh dobro poskrbi za čim boljše priprave in sodelovanje na tekmovanju.

Janc je dejal, da se v zadnjih devetih letih, odkar sodeluje in vodi ekipo LZS v lovskem strel-



Od leve: Igor Pičulin in Matija Janc

stvu, predvsem trudi zagotoviti zadostna sredstva, ki bi omogočala čim boljše priprave in udeležbo članov ekipe na tekmovanjih. Meni, da je pomembno, da se tekmovalci na tekmovanjih ukvarjajo predvsem s svojim nastopom in natančnim streljanjem. Sredstva,

ki jih v ta namen namenja LZS, vsako leto oplemeniti s sredstvi donatorjev. Kot predsednik Komisije za lovsko strelstvo in lovsko orožje pri LZS ter član lovskostrelske komisije tudi pri ZLD Gorenjske pa se trudi, da bi lovsko strelstvo v lovskih družinah in posredno med lovci pridobilo več pozornosti in pomembnosti, saj bo nenazadnje s tem pridobil tudi lov. Želi si večje udeležbe lovcev na tekmovanjih območnih lovskih zvez, želi si večjega sodelovanja predvsem mladih lovcev, iz katerih bi se lahko izluščili tudi odlični tekmovalci, ki bi uspehe

na področju lovskega strelstva ohranjali oziroma celo nadgradili.

Ob zvokih Bohinjskih rogistov smo tako uradni del sprejema počasi končali in se v nadaljevanju ob sproščenem klepetu še malo podružili.

Drago Goričan

Obnovitveno usposabljanje za sodnike z licenco in osnovno usposabljanje za sodnike

Komisija za lovsko strelstvo in lovsko orožje pri Lovski zvezi Slovenije (LZS) je 11. in 12. junija 2021 organizirala obnovitveno usposabljanje za strelske sodnike z licenco (v okviru LZS). Kot je zapisano v *Pravilniku o lovskem strelstvu*, morajo tudi sodniki z licenco opraviti obnovitveno usposabljanje vsakih pet let. To je po pridobitvi prvih licenc letos tudi prvo obdobje, v katerem morajo taki sodniki opraviti obnovitveno usposabljanje. Izraz obnovitveno usposabljanje je nam lovcem že kar znan, saj se s temi usposab-



Obnovitveno usposabljanje za strelske sodnike z licenco (v okviru LZS) in osnovno usposabljanje za sodnike v lovskih družinah, tokrat zgoj za sodnike z območja ZLD Prekmurje, sta bili organizirani v začetku junija v LD Prosenjakovci.

ljanji srečujemo že vrsto let. Najprej smo se srečali z njimi v okviru usposobljenih oseb za pregled uplenjene divjadi, nato

v okviru lovskih čuvajev in zdaj tudi pri sodnikih z licenco LZS.

Hkrati je bilo organizirano tudi osnovno usposabljanje za sodnike

v lovskih družinah, tokrat zgoj za sodnike z območja **Zveze lovskih družin (ZLD) Prekmurje**. Sodili bodo lahko na tekmovanjih v okviru lovskih družin in območnih lovskih zvez. Pridobitev te licence in nekajletna praksa sta pogoj za pristop k izpitu za sodnike z licenco LZS. Tako bodo kandidati pridobili možnost sojenja na lovskih tekmovanjih na višjem nivoju doma in v tujini.

Ob tem zapisu se želimo zahvaliti tudi organizatorici in gostiteljici, **Lovski družini Prosenjakovci**, kjer sta potekali usposabljanji. Hvala vsem domačim lovčkam in lovčcem, ki so z vso logistiko poskrbeli za odlično pogostitev in ureditev strelišča.

Pri usposabljanju je sodeloval tudi **Alojz Kovšca**, lovec in hkrati predsednik Državnega sveta Republike Slovenije, ki je udeležence tudi pozdravil in jim zaželel uspešno delo.

Na obnovitvenem in osnovnem usposabljanju je bilo kar 50 udeležencev, ki so prvi dan popoldne podrobneje obravnavali določbe *Pravilnika o lovskem strelstvu* in tekmovalna pravila. Novi sodniki so se seznanjali z njimi, sodniki z licenco pa so razpravljali o dosedanjih izkušnjah in morebitnih nadaljnjih spremembah.

Naslednji dan, v soboto, 12. junija, je potekalo usposabljanje na strelišču. Snov je zajemala vse od priprav na tekmovanje, ureditev strelišča, samo izvedbo in sojenje, čemur je bil namenjen največji poudarek. Ob sojenju so

bile prikazane vse mogoče »špekulacije« na strelski liniji. Z vajo je bilo treba ugotavljati odstopanja tekmovalcev od pravil, pravilno reakcijo sodnika in beleženje rezultatov. Enak postopek je bil prikazan v A-trapu in v streljanju s kroglo, pri čemer je bil velik poudarek na pravilnem ugotavljanju zadetkov.

Celoten dogodek je potekal v okviru izvajanja zaščitnih ukrepov proti širjenju covid-19, ki so očitno postali naša stalna spremljevalka – vsaj zaenkrat.

Vtisi udeležencev so bili zelo dobri. Takšni vtisi so po navadi

takrat, ko posameznik oziroma udeleženec ugotovi, da je pridobil ali osvežil staro in pridobil nekaj novega. Vsak se je nekaj naučil, vključno z mano. To pa je tudi smisel in namen usposabljanja.

Glede na število udeležencev usposabljanj bi lahko ugotovil, da je lovsko strelstvo področje lovstva, katerega pomembnosti se moramo zavedati, ga razvijati in dajati možnost udeležbe in organizaciji tekmovanj. Žal nekatere lovške družine nekoliko pozabljajo na svojo obveznost, ki je določena v *Pravilniku o lovskem strelstvu*. Strelstvo je pomemben

segment našega poslanstva, je pa tudi dejavnost, ki privablja mlajše in nove člane.

Vsem se zahvaljujem za organizacijo, sodelovanje, trud in podporo pri izvedbi tega usposabljanja. Verjamem, da se bo raven naših tekem, tudi v okviru lovskih družin, dvignila na višji nivo. Tako bomo rastli na vseh področjih; gre namreč za dojemanje, razumevanje in v končni fazi za izobraževanje ter usposabljanje nas vseh.

Matija Janc,
predsednik Komisije za lovsko strelstvo in lovsko orožje pri LZS

Liga ZLD Ljubljana 2021

Letošnja pomlad nam je na začetku sezone strelskih tekem najprej napovedovala bolj klavarno usodo, kajti zaradi situacije z epidemijo covid-19 smo bili v dvomih, koliko kol *Lige Zveze lovskih družin (ZLD) Ljubljana 2021* bo mogoče izpeljati z upoštevanjem vseh potrebnih ukrepov. Na koncu nam je uspelo izvesti kar štiri od petih kol in čeprav smo morali eno kolo lige odpovedati, smo bili strelci in organizatorji zelo zadovoljni z udeležbo posameznikov in ekip ter na koncu tudi ponosni na dosežene rezultate.

S prvim kolom lige smo tako namesto v **Lovski družini (LD) Lukovica**, kjer smo ga zaradi slabega epidemiološkega stanja morali odpovedati, začeli dva tedna pozneje, 25. aprila 2021 v **LD Medvode**. Tam je bilo v zadnjih letih lige po navadi precej hladno in deževno, tokrat pa smo imeli srečo, saj je bil pomladni dan toplej in sončen, da je bilo na strelišču prav prijetno. Med strelci, ki so se udeležili tega kola, so bili med tekmovanjem živahni klepeti, pripovedi o lovu in tudi lovskih šal ni manjkalo, saj se mnogi med njimi že lep čas niso videli in so zato izkoristili priložnost, da nadoknadijo izpadlo druženje.

Naslednjič smo se strelci lige dobili 9. maja 2021 na strelišču **LD Rakitna**, kjer nas je poleg malega kalibra in golobov čakala še tekma v velikem kalibru. Drugo kolo lige je potekalo v prav tako sončnem vremenu kot prvo, so pa bile temperature že kar malo poletne, zato smo vsi iskali hladno pijačo in senco, kamor smo se zatekli, ko nismo bili na vrsti za streljanje. Požrtvovalni lovski pripravniki LD Rakitna so skrbeli za čim hitrejšo menjavanje tarč



Foto: Miha Černič

Vesetje vseh sodelujočih strelcev; veliki pokal lige je letos osvojila LD Rakovnik.

na strelišču, prav tako so imeli veliko dela tudi sodniki (oziroma člani Komisije za strelstvo ZLD Ljubljana), ki so vestno in natančno ocenjevali vsak v svoji kategoriji. Z našim druženjem smo končali kar pozno, vendar smo domov odšli prijetno utrujeni od druženja z lovskimi kolegi in v pričakovanju naslednje tekme.

Tretje kolo lige je gostila **LD Motnik - Špitalič**, kjer smo se lahko poleg tekme v malem kalibru in golobih pomerili tudi v malo bolj razgibanem kompaku. Organizatorji so poleg urejenega strelišča poskrbeli tudi za dobro hrano in pijačo. Proti koncu tekme nas je presenetil dež, ki je zadnje strelce kar pošteno zmočil, ker pa smo lovci vajeni vsakršnega vremena, nam dež ni predstavljal

večje ovire in smo tekmo speljali do konca.

Zaključno kolo lige je gostila **LD Grosuplje** na strelišču na Ilovi gori, kjer je bilo že na začetku v zraku čutiti nekakšno napetost. Vsi smo namreč vedeli, kakšne rezultate smo dosegli na prejšnjih tekmah, kaj lahko dosežemo, če dobro odstrelimo na tej zadnji tekmi, in kdo so favoriti v posamezni kategoriji. Najbolj pa nas je zanimalo, kateri lovski družini bo uspelo osvojiti veliki prehodni pokal *Lige ZLD Ljubljana*. Verjetno smo se vsi malo sprostiti, ko je prvič počilo – tekma se je začela in gladko potekala, dokler se nismo na strelišču zvrstili vsi. Nekaj časa smo potem potrebovali, da smo uredili vse rezultate. Medtem so strelci imeli čas, da so si privoščili

dobro kosilo, ki so jim ga pripravili člani in članice LD Grosuplje.

V notranjosti obnovljene lovške kočice smo na koncu opravili še težko pričakovano razglasitev rezultatov, predajo pokalov in medalj ter nagrad najboljšim strelcem. Naj navedemo le nekaj najboljših, vse druge rezultate pa si lahko ogledate na spletni strani ZLD Ljubljana pod zavihkom *Dogodki*. **Najboljši med superveterani:** v kategoriji A-trap **Janez Kramar** iz LD Tomišelj, v kategoriji malega kalibra **Ljubiša Pavlovič** iz LD Ig ter v kombinaciji A-trap in mali kaliber **Janez Kramar** iz LD Tomišelj. **Najboljši med veterani:** v kategoriji A-trap **Tomaž Korošec** iz LD Lukovica, v kategoriji malega kalibra **Jani Šivic** iz LD Ig ter v kombinaciji A-trap

in mali kaliber **Tomaž Korošec** iz LD Lukovica. **Najboljši med člani:** v kategoriji A-trap **Evgen Makuc** iz LD Rakitna, v kategoriji malega kalibra **Gregor Mežnar** iz LD Motnik - Špitalič in v kategoriji velikega kalibra **Mitja Kersnik** iz LD Lukovica. **V kombinaciji A-trap in mali kaliber so bili najboljši: Evgen Makuc** iz LD Rakitna, **Štefan Pleško** iz LD Vrhnika in **Milko Vrbinc** iz LD

Rakovnik. **V kombinaciji A-trap in kompak so bili najboljši: Anže Pintar** iz LD Stahovica, **Domen Semprimožnik** iz LD Motnik - Špitalič in **Tomaž Korošec** iz LD Lukovica. **Rezultati ekip:** najboljši v kategoriji A-trap so bili člani **LD Vrhnika**, v kategoriji malega kalibra člani **LD Ig** in najboljši po skupnem seštevku **LD Rakovnik**, ki si je prislužila tudi veliki pokal lige ZLD Ljubljana.

V kvalifikacijah za državno prvenstvo so bili najboljši trije: Mitja Kersnik iz LD Lukovica, **Tomaž Korošec** iz LD Lukovica in **Klemen Šteh** iz LD Rakitna.

In kaj je ob koncu povedal predsednik komisije za strelstvo ZLD Ljubljana **Jani Šive**? Tole je dejal: »V prvi vrsti bi rad pohvalil strelce in strelce. Zahvala gre tudi vsem lovskim družinam, ki so nas gostile v štirih kolih

lige in seveda članom komisije za strelstvo za odlično opravljeno delo. Za vso nudeno pomoč se zahvaljujem **Davorinu Marinču**, **Mihi Černiču** ter vodstvu ZLD Ljubljana s predsednikom mag. **Ladom Bradáčem** na čelu. Brez njih naša liga ne bi bila to, kar je. Hvala vsem in vsakemu posebej!«

Ana Černič
LD Ig

Vodstvo LZ Maribor na obisku pri županu

Župan Mestne občine Maribor Aleksander Saša Arsenovič je na delovnem srečanju gostil vodstvo **Lovske zveze (LZ) Maribor**, ki ga je seznanilo s pripravami na praznovanje stoletnice organiziranega slovenskega lovstva na Štajerskem. Častni pokrovitelj praznovanja je predsednik Republike **Borut Pahor**, pokrovitelj slavnostne akademije in spremljevalnih dogodkov pa župan Arsenovič.

prisluhnil predstavitvi in izrekel javno zahvalo vsem generacijam lovcev na mariborskem območju za opravljeno delo v preteklosti: »Mesto je ponosno na bogato tradicijo štajerskih lovcev...« Lovska organizacija v Mariboru je bila trdna slovenska postojanka in njena ustanovitev je bila del širokih prizadevanj mestnih oblasti in politike po prvi svetovni vojni za slovenizacijo Maribora in vse slovenske Štajerske. Zato je župan Arsenovič s posebnim zanimanjem prisluhnil razlagi, da so bili med ustanovitelji po-



Vir: Arhiv revije Lovcev

Odborniki podružnice SLD Maribor leta 1932



Vir: Arhiv Mestne občine Maribor

Mariborski župan Aleksander Saša Arsenovič je sprejel delegacijo **LZ Maribor** ob stoletnici ustanovitve podružnice **SLD** v Mariboru (od leve): sekretar **LZ Maribor inž. Božidar Kunej**, mariborski župan **Aleksander Saša Arsenovič**, predsednik **LZ Maribor Marjan Gselman** in vodja organizacijskega odbora praznovanja **dr. Marjan Toš**.

Delegacija LZ Maribor, ki jo je vodil njen predsednik **Marjan Gselman**, je na delovnem srečanju z županom mestne občine Arsenovičem predstavila projekt praznovanja stoletnice organiziranega lovstva na Štajerskem. Župan je z velikim zanimanjem

družnice **Slovenskega lovskega društva (SLD)** v Mariboru tudi mnogi Maistrovi sodelavci in podporniki iz prekratnega leta 1918. Med njimi je bil tudi dr. **Franjo Rosina**, generalova desna roka in podpredsednik **Narodnega sveta za Štajersko**. Ta podatek je prišel

v javnost šele med letošnjimi raziskavami zgodovine in je izredno zanimiv, saj je bil odvetnik dr. Rosina ugleden bančnik in politik ter sokolski funkcionar in mecen. Bil je celo član osrednjega odbora SLD.

Podružnica SLD v Mariboru je bila leta 1921 ustanovljena na pobudo **Dragotina Klobučarja**, enega od soustanoviteljev **Slovenske lovske organizacije** leta 1907. Mariborska podružnica je začela delovati z malo člani; v ohranjenem imeniku jih je naštetih 80, večinoma Slovencev. Svoje odseke je imela v sodnih okrajih Maribor, Sv. Lenart v Slovenskih goricah, Slovenska Bistrica, Radlje ob Dravi in Slovenj Gradec. Imela je tudi izjemno pomembno narodnopolitično poslanstvo, ki ga je uresničevala na različne načine.

Osrednja slavnostna akademija ob stoletnici bo 7. oktobra. Goste in lovce bo nagovoril in pozdravil mariborski župan Arsenovič, pričakujejo pa tudi predsednika

republike in častnega pokrovitelja praznovanja **Boruta Pahorja**.

Župan Arsenovič je ob koncu delovnega srečanja predstavnikom LZ Maribor predlagal, da bi bila akademija v prenovljenem Sodnem stolpu ob Dravi, kar bi dalo dogodku posebno veljavo, saj je to ena od izjemno dragocenihi zgodovinskihi stavb v starem mestnem jedru ob obrežju Drave. Župan je namreč ocenil, da je poslanstvo zelene bratovščine na Štajerskem in v mestu ob Dravi spoštovanja vredno, zato si lovci zaslužijo dostojno praznovanje stoletnice. Na akademiji bo premierno predstavljena izvorna lovska monokomedija, ki jo je posebej za LZ Maribor napisal pisatelj in dramatik **Tone Partljič**. Izvedel jo bo dramski igralec **Bojan Marošević**, v kulturnem programu pa bodo nastopili tudi **Registi LZ Maribor** pod vodstvom maestra **Marjana Goloba**, ki so lani praznovali deseto obletnico delovanja.

Dr. Marjan Toš

Generacija novih lovcev 2021 v ZLD Kočevje

Na usposabljanje in izobraževanje lovskih pripravnikov generacije 2021 je nedvomno

vplivala razglasitev epidemije. Pripravniki so svoje usposabljanje in izobraževanje začeli pod vodstvom mentorjev lani v svojih matičnih lovskih družinah s spoznavanjem matične lovske organizacije, njenih članov, lovišča, divjadi in z opravljanjem

vseh predpisanihi praktičnih del v lovišču. Vsi, ki so uspešno opravili prvi del praktičnega usposabljanja, so v januarju v svojih lovskih družinah opravili izpit iz praktičnega dela in nato še teoretični del izobraževanja za lovski izpit, ki ga je **Zveza lovskih družin (ZLD)**

Kočevje organizirala v kombinirani obliki (v živo in na daljavo) in je potekalo od 25. februarja do 13. maja 2021.

Izobraževanja so se udeležile štiri pripravnice in 15 pripravnikov, ki so 3. julija 2021 uspešno opravili zaključni izpit pred dr-

žavno izpitno komisijo v sestavi: dr. **Ivan Kos**, mag. **Nataša Oven** in **Miran Bartol**, univ. dipl. inž. gozd. Vodja izobraževanja je bil dr. Kos, predsednik Komisije za izobraževanje pri ZLD Kočevje, pomagal pa mu je predavateljski tim, v katerem so bili poleg že omenjene pravnice Ovnove in inženirja gozdarstva Bartola tudi **Ivan Okrajšek**, mag. **Marko Perušek**, mag. **Aljoša Beljan**, **Milosav Vuković**, **Jože Rus**, **Aléš Žnidaršič**, **Jože Škufca**, **Branko Zlobko** ter predstavniki Komisije za lovsko strelstvo in šport ZLD Kočevje. Za operativno izvedbo izobraževanja je skrbel strokovna tajnica ZLD Kočevje **Anica Kovačič**.

Slavnostna podelitev lovskih spričeval in lovskih izkaznic je bila 9. julija 2021 v lovskem domu **Lovske družine Mala gora** v Želnah pri Kočevju. Začetek slovesnosti so naznanili lovski rogovi rogistov in slovenska himna v izvedbi kvarteta ZLD Kočevje. Celotno prireditev je povezovala moderatorka **Laura Pretnar**. Sledila sta pozdravna nagovora predsednika Komisije za izobraževanje dr. Kosa in predsednika ZLD Kočevje **Branka Zlobka**, ki sta poudarila pomen in potrebo po nenehnem izobraževanju v lovskih vrstah ter potrebo po ohranjanju ugleda lovske organizacije in spoštovanju *Etičnega kodeksa slovenskih lovcev*. Novim lovcem sta izrekla čestitke za uspešno opravljen lovski izpit, jim zaželela lovsko pravičen lov ter obilo lovskih



Foto: Branko Zlobko

Novi lovci ZLD Kočevje, generacija 2021

užitkov in lovskega blagra na prihodnji lovski poti.

Zapisego slovenskega lovca je vodila nova lovka **Tina Mate**, podpis zaprisege pa vodja izobraževanja dr. Kos. Mentorjem in predavateljskemu timu se je v imenu novih lovcev zahvalila **Staša Kosler**. Posebna priznanja je podelil predsednik Zlobko, in sicer Koslerjevi za doseženi najboljši uspeh, **Alenu Muhviču** za najboljši strelski rezultat in **Matejevi** kot predstavnici razreda

za pomoč pri izvedbi izobraževanja.

Ob tej priložnosti je predsednik ZLD Kočevje Zlobko v imenu lovcev te območne lovske zveze podelil bronasto plaketo ZLD Kočevje **Ani Ašič**, raziskovalni novinarki, urednici in lastnici elektronskega medija, za njen izjemen prispevek pri varovanju okolja in narave, še posebno pa za ves vložen trud pri zaščiti velikih zveri, predvsem medveda in risa ter posledično tudi za

ozaveščanje širše javnosti pri varovanju in ohranjanju okolja in narave.

Prireditev je bila dobro obiskana, saj so se je udeležila številna vodstva lovskih družin, mentorji, predavatelji in svojci novih lovcev. Po končani slovesnosti je sledilo prijetno druženje, na katerem je bilo poskrbljeno za kulinarčne dobrote in žlahtno kapljico.

Branko Zlobko,
predsednik ZLD Kočevje

Strelsko tekmovanje 2021 v ZLD Prekmurje

V nedeljo, 11. julija 2021, je na strelišču v Rakičanu

potekalo strelsko tekmovanje **Zveze lovskih družin (ZLD) Prekmurje**. Udeležba je bila dobra v vseh kategorijah, kar je že kar tradicija. Čeprav je še vedno pretil novi koronavirus in pojavljale so se celo lokalne



Foto: Peter Novak

Zmagovalna ekipa so bili fantje iz Križevcev v Prekmurju.



Foto: Peter Novak

Tudi med sodniki je vladala napetost.

nevihte, je tekmovanje potekalo skoraj nemoteno. Tudi po zaslugi marljivih organizatorjev: vodje organizacije prireditve **Daniela Šinka**, predsednika

Komisije za lovsko strelstvo pri ZLD Prekmurje, in **Ludvika Rituperja**, predsednika ZLD Prekmurje.

Sodniki v disciplini trap so bili:

Franc Tomažič, Franc Maček in **Milan Litrop**, ki so z odliko opravili svojo nalogo. Strelišče so pripravili člani strelske sekcije in lovski pripravniki pod vodstvom **Milana Ritlopa** iz **Lovske družine (LD) Velika Polana**, ki je že šestnajstič poskrbel za strelišče in strelivo. Prijavljenih je bilo 60 tekmovalcev iz 15 lovskih družin, kar je že nekako stalnica tekmovanja.

V zaključnem delu je bila podelitev priznanj in pokalov, sedveda pa ni manjkalo dobre lovске malice in kozarčka rujnega, s katerim so nazdravili zmagovalci. Odmevne rezultate so dosegli tekmovalci **LD Križevci v Prekmurju**, ki so odnesli kar enajst priznanj in pokalov v vseh kategorijah.

Peter Novak

Rezultati v streljanju na glinaste golobe

Člani: 1. **Denis Pojbič** iz LD Križevci v Prekmurju (23 točk), 2. **Franc Vidonja** iz LD Križevci v Prekmurju (23 točk) in 3. **Iztok Kavaš** iz LD Bakovci - Lipovci (21 točk).

Veterani: 1. **Franc Vidonja** iz LD Križevci v Prekmurju (24 točk), 2. **Jožef Kuhar** iz LD Bakovci - Lipovci (22 točk) in 3. **Valentin Trajbar** iz LD Cankova (22 točk).

Superveterani: 1. **Franc Tomažič** iz LD Petišovci (23 točk), 2. **Janez Ružič** iz LD Ivanovci (21 točk) in 3. **Iztok Trček** iz LD Mlajtinci (15 točk).

Ekipno: 1. **LD Križevci v Prekmurju** (272 točk), 2. **LD Pečarovci** (252 točk) in 3. **LD Bakovci - Lipovci** (240 točk).

Rezultati v streljanju z malokalibrsko puško

Člani: 1. **Martin Marič** iz LD Grad Kuzma (76 točk), 2. **Vinko Bežan** iz LD Tišina (74 točk) in 3. **Dejan Gomboc** iz LD Križevci v Prekmurju (74 točk).

Veterani: 1. **Miran Holcman** iz LD Tišina (88 točk), 2. **Franc Vidonja** iz LD Križevci v Prekmurju (84 točk) in 3. **Anton Gabor** iz LD Dobrovnik (80 točk).

Superveterani: 1. **Janez Ružič** iz LD Ivanovci (92 točk), 2. **Ludvik Nagy** iz LD Prosenjakovci (86 točk) in 3. **Iztok Trček** iz LD Mlajtinci (80 točk).

Ekipno: 1. **LD Križevci v Prekmurju** (189 točk), 2. **LD Tišina** (187 točk) in 3. **LD Petišovci** (182 točk).

Rezultati – kombinacija

Člani: 1. **Vinko Bežan** iz LD Tišina (158 točk), 2. **Dejan Gomboc** iz LD Križevci v Prekmurju (158 točk) in 3. **Franc Vidonja** iz LD Križevci v Prekmurju (157 točk).

Veterani: 1. **Franc Vidonja** iz LD Križevci v Prekmurju (180 točk), 2. **Valentin Trajbar** iz LD Cankova (166 točk) in 3. **Miran Holcman** iz LD Tišina (164 točk).

Superveterani: 1. **Janez Ružič** iz LD Ivanovci (176 točk), 2. **Franc Tomažič** iz LD Petišovci (159 točk) in 3. **Iztok Trček** iz LD Mlajtinci (140 točk).

Ekipno: 1. **LD Križevci v Prekmurju** (425 točk), 2. **LD Prosenjakovci** (396 točk) in 3. **LD Rankovci** (372 točk).

Zaprisegle nove lovke in lovci dveh generacij ZLD Zasavje

»Spoštovani lovski tovariši, spred vami ter pred našo skupno in edino Naravo prisegam ...,« je bilo slišati 22. junija 2021 v atriju gradu Bogenšperk iz ust **Manje Krizman**, ene izmed novih lovk Zveze lovskih družin (ZLD) Zasavje, ko je začela brati *Zaprisego slovenskega lovca*.

Tistega dne so jo iz razlogov, povezanih z epidemijo covid-19, za njo ponovili in podpisali nove lovke in lovci kar dveh generacij: 2020 in 2021.

Po dveh letih so ponovno zadelo lovski rogovi **Zasavskih rogistov** in povezovalc prireditve **Franci Trebušak ml.**, član Komisije za izobraževanje pri ZLD Zasavje, je začel s svojim nagovorom. Besedo je dal tudi slavnostnim govornikom, ki so nagovorili občinstvo, novim lovkam in lovcem pa skupaj z napotki o

pomenu in vlogi zdajšnjega lovca zaželeli dobro počutje v naravi in med lovci. Spregovorili so podpredsednik Lovske zveze Slovenije mag. **Aleš Klemenc**, predsednik ZLD Zasavje **Tomaž Trotovšek** in predsednik Izpitne komisije ZLD Zasavje **Ivan Malešič**.

Ubrano petje članov **Lovskega pevskega zbora Trbovlje** je med govori in podelitvijo spričeval z lovsko pesmijo prevetrilo grajske sobane in dopolnilo prireditve, vsem prisotnim pa znova obudilo pomen lovске kulture.

V letu 2020 se je tečaja udeležilo 13 lovskih pripravnikov, vsi so opravili lovski izpit; v letu 2021 pa je bilo na tečaju 16 lovskih pripravnikov, lovski izpit jih je v prvem roku opravilo 15. Novi lovci in lovke so se lahko po končani prireditvi še zadržali med solovci, starešinami in mentorji na pogostitvi z lovskim golažem, ki so ga velikodušno pripravili lovci **LD Šmartno pri Litiji**.

Andrej Miklavčič



Novе lovke in lovci ZLD Zasavje generacij 2020 in 2021

Foto: Andrej Miklavčič



Ko se šmarnogorski gozdovi bleščijo v svoji zeleni barvi in ko nas zjutraj prebudi prečudovito ptičje petje, praznuje naš lovski tovariš **Tone Brank**. Letos je praznoval že 75. rojstni dan.

Rodil se je 30. maja 1946 v Vodicah na relativno veliki kmetiji ob robu vasi in v bližini gozda. Gospodar kmetije je bil dolgoletni lovec, zato je bila hiša polna prepariranih živali, knjig s kmečko literaturo, lovskih knjig in revij, iz katerih se je Tone kot radoveden otrok naučil brati. Narava je hitro postala pomemben del njegovega življenja. V času pubertete je velikokrat za sendvič in kokakolo pomagal brakariti pri lovih v državnem lovišču. Velik vpliv na Tonetovo poznejše zanimanje za lov je imel gozdar in lovec Marjan, ki je nekaj let stanoval pri sosedu in ga je večkrat vzel s seboj na lov in v gozd.

Po končani elektrotehniški šoli, zaposlitvi v Iskri, končani vojaščini in poroki si je Tone z ženo ustvaril družino in dom v Gameljnah. Zaposlil se je v Tovarni Rašica, od koder je kot vodja vzdrževanja in investicij odšel v pokoj.

Tone se je včlanil v Lovsko družino (LD) Šmarna gora 16. maja 1980 in leto pozneje opravil lovski izpit. Kot aktiven tovariš šmarnogorske bratovščine je opravil različna izobraževanja, in sicer tečaj za usposobljeno osebo za pregled uplenjene divjadi (1983) in pozneje še vse obnovitvene tečaje, tečaj za lovskega mojstra (1986), tečaj za ocenjevanje škode po divjadi (2009), tečaj za informatika za upravljanje lovskega informacijskega sistema Lisjak (2010), tečaj za ocenjevanje trofejev (2010) in tečaj za lovovodjo (2015).

V dolgih letih članstva v naši LD Šmarna gora je suvereno, aktivno in zavzeto opravljal različne funkcije, za kar smo mu neizmerno hvaležni. Bil je blagajnik (1982–1984), revirni vodja (1984–2000 in 2007–2020), tajnik (1988–1990), gospodar (1990–1994, 1997–1999, 2007–2011), strelski referent (1999–2000), predsednik nadzornega odbora (2003–2007), član komisije izvršnega odbora območnega združenja upravljavcev lovišč (OZUL) (2007–2010), praporščak (od razvija naprej), član komisije za pregled in oceno odstrela in izgub divjadi v lovskoupravljavškem območju (LUO) (2009–2013) in uspešen mentor številnim mladim lovcem.

Tone je izredno zavzet pri upravljanju z divjadjo in predvsem pri ohranjanju narave. Tako je na območju šmarnogorskih gozdov preprečeval divja odlagališča in preganjal povzročitelje. Zelo aktiven je tudi pri obnovi lovskih objektov, prež, koč, hladilnice. Kljub svoji starosti in nepoznavanju računalništva je odigral veliko vlogo ter veliko svojega truda in časa kot takratni gospodar lovске družine vložil v digitalizacijo podatkov oziroma vnosov podatkov v Lisjaka. Pomembno vlogo je imel tudi pri vračanju oziroma razdeljevanju državnega nižinskega lovišča Kozorog, za kar smo mu vsi člani lovске družine zelo hvaležni.

V času članstva v LD Šmarna gora je prejel vsa družinska priznanja ob okroglih obletnicah, znak za lovске zasluge (1996), red za lovске zasluge III. stopnje (bronasti) (2005) in jubilejni znak za 40 let članstva v lovski organizaciji (2021).

Tone je zagotovo človek, ki odločno podpira in sprejema vse nove ideje. Zelo veliko časa preživi v naravi, še posebno, ko želi raziskati prisotnost redko naseljene divjadi v našem lovišču, kot so divji prašiči, risi in tako naprej. Je eden redkih lovcev, ki je srečal risa v našem lovišču. Posebno izkušnjo ima tudi z divjo svinjo in njenimi osmimi mladički. Ob zaznavi sledi je začel svinjo krmiti v kotanji in porabil kar 600 kg koruze. Vsakodnevno krmljenje in štirimesečno opazovanje svinje s pomočjo kamere in v naravi mu je prineslo veliko dela in stroškov, a hkrati nepozabnih užitkov ter odstrel enega pujska.

Veliko let je bil vodnik lovskih psov brak-jazbečarjev, s katerim je doživel marsikatero zanimivo zgodbo. Šmarnogorski lovci menimo, da je zaradi svoje aktivnosti na različnih področjih lovec z veliko začetnico. Dragi Tone, ob tvojem jubileju ti želimo veliko zdravja in zadovoljstva v krogu svojih najbližjih. Naj te pot še velikokrat popelje med šmarnogorske gozdove v vseh letnih časih, predvsem pa ob prvem snegu in mrazu na tvoj najljubši lov, ko zvitorepke že čakajo na tvoje kavkanje. Ostani naš dober prijatelj in tovariš, predvsem pa predan lovec, ki ga vsak obisk v naravi obogati za košček sreče v srcu.

LD Šmarna gora – B. F.



V Lovski družini Dravinja Majšperk bi radi ponovno uveljavili tradicijo, da vodilnim in družbeno prepoznanim članom ob njihovih življenjskih jubilejih namenimo posebno pozornost, jim na tak način čestitamo, se jim zahvalimo za njihovo delo, hkrati pa v naš slovenski lovski mesečnik dodamo nekaj vedrega in življenjskega iz našega skupnega lovskega življenja.

Veseli smo, da lahko sporočimo, da je letos poleti praznoval 70 let **Ljubo Zafra**n s Ptujске Gore.

Slavljenec Ljubo se je rodil 14. avgusta 1951 na Ptuju. Lovec je postal septembra leta 1976 in od takrat mu lovskih funkcij ni zmanjkalo. V lovski družini je bil starešina, tajnik, predsednik disciplinske komisije, mentor mlajšim članom, vrsto let je bil tudi predsednik inventarne komisije. V okviru Zveze lovskih družin (ZLD) Ptuj - Ormož je bil član Nadzornega odbora, pri Območnem združenju upravljavcev lovišč (OZUL) Ptujsko-Ormoškega lovskoupravljavskega območja (LUO) pa prav tako član Nadzornega odbora. Ljubo je že 30 let tudi nepogrešljiv član Rogistov ZLD Ptuj - Ormož.

Je dober in vzoren lovec, poznamo pa ga tudi kot odličnega kuharja in organizatorja. S svojo ekipo kuharjev iz vrst lovcev naše lovске družine popelja in popestri vsak dogodek v lovski družini. S svojo mobilno kuhinjo je nekoč prepotoval celotno takratno skupno državo, našo Slovenijo pa po dolgem in počez kar nekajkrat. Zato ima Ljubo znanje in prijatelje tako rekoč po vsej Sloveniji.

Da je odličen rogist, smo že zapisali, je pa Ljubo tudi odličen trobentar, saj je v svoji bogati glasbeni karieri igral tudi v ansamblu legendarnega Avsenikovega pevca Alfija Nipiča. Kot

radi rečemo, našega Ljuba pozna vsa Slovenija, če ne po pečenih piščancih, pa po narodnozabavni glasbi in glasbi lovskih rogov.

Ob vsem naštetem ne preseneča, da je za svoje delo v lovski organizaciji prejel kar nekaj lovskih priznanj in odlikovanj, tako družinskih kot od Lovske Zveze Slovenije: je dobitnik znaka za lovске zasluge, zlatega znaka za lovске zasluge, plakete za lovsko kulturo II. stopnje, reda za lovске za-

sluge III. stopnje in jubilejnega znaka za 40 let članstva v lovski organizaciji.

To je le nekaj utrinkov iz bogatega življenja našega člana Ljuba.

Ljubo, vsi, ki te poznamo, ti ob tvojem jubileju želimo obilo zdravja in osebnega zadovoljstva z željo, da ostaneš tak, kot si bil doslej: vedno dobre volje in vedno pripravljen pomagati.

**Lovke in lovci
LD Dravinja Majšperk**

V TEM MESECU PRAZNUJEJO SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ*

95 let

Franc Klevišar, LD Loka

90 let

Žan Borštnik, LD Cajnarje
Martin Lepšina, LD Globoko
Franc Urbajs, LD Šentjur

85 let

Dušan Arh, LD Krško
Milan Potokar, LD Višnja Gora
Janez Seme, LD Trbovlje
Jožef Srebot, LD Gradišče Košana

80 let

Ludvik Anzelj, LD Begunje
Jožef Bračič, LD Zavrč
Stanislav Čadež, LD Križna gora
Milan Gartnar, LD Nomenj - Gorjuše
Štefan Horvat, LD Dolina
Valentin Jenko, LD Križna gora
Franc Kosec, LD Lukovica
Mihael Likar, LD Javornik
Janez Mušič, LD Dobrova
Franc Podhovanik, LD Jamnica
Julij Rakar, LD Gradac
Silvijo Ružič, LD Kras Dutovlje
Anton Šoštarič, LD Juršinci
Feliks Taciga, LD Stoperce
Feruccio Tripar, LD Istra Gračišče
Stanislav Volčanjšek, LD Pišcece
Karel Vrabec, LD Kras Dutovlje
Milan Žgajnar, LD Krka

75 let

Janez Babič, LD Ljutomer
Leon Behin, LD Mala Gora
Karel Bunderla, LD Grad - Kuzma
Jožef Debevec, LD Hrenovice
Tatjana Dušek, LD Gabrovka
Jožef Gril, LD Ribnica
Jože Hodnik, LD Stara Fužina
Mihael Kaiser, LD Boč na Kozjaku
Anton Koritnik, LD Vojkovo
Rado Košir, LD Dovje
Urban Lebeničnik, LD Slovenske Konjice
Edvard Ljubec, LD Ljutomer
Janez Lorgar, LD Boč
Emilijan Milan Lužnik, LD Stol - Žirovnica
Štefan Matvoz, LD Smrekovec Šoštanj
Boris Jožef Može, LD Tabor Sežana
Štefan Novak, LD Slovenj Gradec
Vincenc Petermelj, LD Porezen

Vinko Petermelj, LD Porezen

Jožef Petrič, LD Polšnik
Miroslav Pintar, LD Bohinjska Bistrica
Vojko Pirher, LD Ljutomer
Andrej Požar, LD Bukovje
Ivan Prah, LD Veliki Podlog
Franc Rotar, LD Prežihovo
Vojko Sanič, LD Grgar
Stanislav Simončič, LD Zabukovje
Franc Slejko, LD Brje - Erzelj
Karol Stopar, LD Toplice
Franc Trebušak, LD Trbovlje
Aleksander Vidmar, LD Javornik

70 let

Marijan Bajc, LD Bukovje
Janko Balkovec, LD Vinica
Milenko Cej, LD Trnovski gozd
Nikola Crkvenjaš, LD Tomišelj
Branko Čopkov, LD Prestranek
Claudio Del Giusto, LD Šmarje
Drago Funkl, LD Hrastnik
Anton Jakše, LD Orehovica
Milan Jenčič, LD Vodice
Albin Jesih, LD Slovenska Bistrica
Stanislav Jurak, LD Dekani
Anton Korošak, LD Negova
Anton Krehelj, LD Prem
Anton Kuhar, LD Kostanjevica na Krki
Ludvik Magyar, LD Lendava
Danilo Milošič, LD Leskovec v Halozah
Zmago Mirt, LD Trnovski gozd
Tomaž Može, LD Senožeče
Silvester Peljhan, LD Col
Stanislav Potočnik, LD Podlehnik
Stanko Radivojevič, LD Globoko
France Rigler, LD Velike Lašče
Jožef Sanabor, LD Vrhe
Franc Smrkolj, LD Trojane - Ožbolt
Franc Sonjak, LD Jamnica
Janez Šimenc, LD Toško čelo
Franc Šoba, LD Jamnica
Gorazd Šošter, LD Kostanjevica na Krki
Marjan Štravs, LD Dobrna
Janko Šuman, LD Sveta Marjeta niže Ptuja
Silvo Tovornik, LD Laško
Milan Volmatlo, LD Prestranek
Franc Volmut, LD Prebold
Lovrenc Zajšek, LD Dravinja - Majšperk
Franc Zalar, LD Begunje
Karol Žezlina, LD Dolca - Komen
Franc Žuk, LD Ribnica

Vsem jubilarom iskrene čestitke!

*Po podatkih iz lovskega informacijskega sistema Lisjak

To znanje se sveti kot suho zlato!

»*Znanje je zaklad, ki venomer spremlja svojega lastnika,*« se glasi star pregovor in z ničemer ne bi mogli bolj poudariti glavne teme tega prispevka. Veliko novega in uporabnega znanja, ki bo v glavah mladih zagotovo ostalo za vedno, so v tem šolskem letu pridobili dijaki **Srednje lesarske in gozdarske šole Maribor**, ki so se pogumno lotili težkega, a izjemno zanimivega raziskovalnega dela. Na področju gozdarstva in lesarstva so najboljši dijaki naše

venskih lovcev, kar je bilo povsem nepričakovano. Dober odziv kaže na dejstvo, da je raziskovana tema zares zanimiva in pereča. Poleg analize stanja v Sloveniji se je lotila tudi anketiranja lovcev iz drugih evropskih držav, kar daje tej raziskovalni nalogi mednarodno noto. Šmidova je za svojo raziskovalno delo prejela zlato priznanje na regijskem tekmovanju; osvojila je prav vse možne točke in se uvrstila na državno tekmovanje mladih raziskovalcev. Nominirana je bila tudi za **nagrado dr. Brede Žerjal**. Konec junija se je v Murski Soboti raz-

Izjemni mladi raziskovalci Srednje lesarske in gozdarske šole Maribor

V šolskem letu 2020/2021 je bilo napisanih in oddanih največ raziskovalnih nalog doslej in prav vse so se uvrstile na državno tekmovanje. Poleg dveh nalog s področja gozdarstva so nastale še štiri naloge s področja lesarstva:

Miha Golob in Niko Horvat (dijaka 2. letnika programa lesarski tehnik) sta za raziskovalno nalogo z naslovom **Izdelava bobnov iz masivnega lesa s CNC-tehnologijo ali kako drugače** na državnem tekmovanju prejela zlato priznanje (**mentor: Vladimir Stegne**),

Lea Dogša (dijakinja 2. letnika programa lesarski tehnik) je za raziskovalno nalogo z naslovom **Pirografija** na državnem tekmovanju prejela srebrno priznanje (**mentorica: Vesna Pintar**),

Jernej Verhnjak (dijak 4. letnika programa lesarski tehnik) je za raziskovalno nalogo z naslovom **Vogalne zveze starih hiš** na državnem tekmovanju prejel srebrno priznanje (**mentorica: Darja Krecenbacher**),

Jaka Govedič (dijak 3. letnika programa lesarski tehnik) je za raziskovalno nalogo z naslovom **Lesen nahrbtnik** na državnem tekmovanju prejel bronasto priznanje (**mentorica: Petra Urlep**).



Vse foto: Mateja Kišek

*Od leve: Mlada raziskovalca Blaž Novak in Nik Kegl iz Srednje lesarske in gozdarske šole Maribor sta v soavtorstvu pripravila nalogo z naslovom **Tujerodne drevesne vrste – da ali ne?** pod mentorstvom Mateje Kišek. Na regijskem tekmovanju sta prejela zlato priznanje, na državnem tekmovanju mladih raziskovalcev pa bronasto.*

šole pripravili kakovostne raziskovalne naloge, ki se lahko kitijo z najzlahtnejšimi barvami. Na prvi stopnji raziskovalne naloge ocenjuje komisija na regijskem nivoju. Najboljše se uvrstijo naprej na državno tekmovanje, ki je letos potekalo 28. in 29. junija 2021 v Murski Soboti.

Mlada raziskovalka **Valentina Šmid** iz Planine pri Sevnici je svojo lovsko strast pokazala tudi v svojem raziskovanju, saj se je lotila – za lovske vrste – izjemno zanimive teme: raziskovala je možnosti uporabe nočne optike. Pod naslovom raziskovalne naloge **Zakon pravi ne, s čim pa naj lovim ponoči?** se skriva njeno obsežno delo, ki se je začelo že v prejšnjem šolskem letu. S spletno anketo na temo uporabe nočne optike je dosegla več kot 500 slo-

veselila priznanja v srebrnih odtenkih.

Na področju gozdarstva je nastala še ena naloga, ki je bila na regijskem tekmovanju prav tako obarvana z najsvetlejšo barvo – zlato! **Nik Kegl** iz Vuhreda in **Blaž Novak** iz Svetega Jurija ob Ščavnici, oba dijaka tretjega letnika programa gozdarski tehnik, sta v soavtorstvu pripravila nalogo z naslovom **Tujerodne drevesne vrste – da ali ne?** Idejo za samo nalogo sta dobila med poukom, saj smo se v zadnjem šolskem letu še posebno veliko posvečali spoznavanju invazivnih tujerodnih drevesnih vrst in težavam, ki jih povzročajo v naših gozdovih. Kot šola namreč izvajamo aktivnosti v okviru projekta *Alptrees*, v sodelovanju z **Mestno občino Maribor**, s katerimi želimo dijakom predsta-



Valentina Šmid iz Srednje lesarske in gozdarske šole Maribor je raziskovala problematiko uporabe nočne optike za lov pod mentorstvom Mateje Kišek. Z raziskovalno nalogo se je uvrstila na državno tekmovanje, ki je konec junija potekalo v Murski Soboti.

viti problematiko vnosa in širjenja invazivnih drevesnih vrst v Sloveniji. Dijaka sta med seboj primerjala štiri različne gozdne sestoje. Glede na to, da smo bili prisiljeni izvajati pouk na daljavo, sta šla na teren vsak v svojem kraju in nato primerjala rezultate popisov vseh štirih ploskev. Rezultati so bili izjemno zanimivi, prav tako njuni interpretacija in razprava. Tudi njuna raziskovalna naloga se je uvrstila na državno tekmovanje mladih raziskovalcev in tam prejela bronasto priznanje.

Kot mentorica obema raziskovalnima naloga sem izjemno ponosna na svoje mlade raziskovalce. Prepričana sem, da bodo vsi ti mladi nekoč s pogumnim korakom



*Raziskovalna naloga z naslovom **Zakon pravi ne, s čim pa naj lovim ponoči?** je bila na regijskem tekmovanju okronana z zlatim priznanjem, na državnem nivoju pa s srebrnim.*

hodili po slovenskih gozdovih. Pisali bodo svetlo prihodnost našemu naravnemu bogastvu, ki se sicer ne blešči v zlatih barvah kot njihovo znanje, pa vendar je v resnici vredno več kot vse bogastvo tega sveta.

Mateja Kišek, mag. inž. gozd.



Zarisan: Vihai Šuligoj



GOZDNI JEREB (*Bonasa bonasia*)

PREVERI SVOJE ZNANJE.

Kako pogosta ptica je gozdni jereb v Sloveniji?

- a) Včasih je bil precej redek, zdaj pa je vedno pogostejši.
- b) Včasih je bil precej pogost, zdaj pa je vedno redkejši.

Ali samec pomaga samici pri vzreji in vodenju mladičev?

- a) Da.
- b) Ne.

Kdaj se najpogosteje oglašča?

- a) Ta živalska vrsta je zelo previdna in nase ne opozarja z zaznanim petjem.
- b) Za gozdnega jereba je značilno zanimivo petje, ki ga lahko slišimo predvsem od aprila do junija in proti koncu poletja, ko se mladiči osamosvojijo.

Ali se samec po videzu zelo razlikuje od samice?

- a) Za to živalsko vrsto je zanimivo, da sta si samec in samica precej podobna.
- b) Kot še pri veliko drugih živalskih vrstah je tudi za to značilno, da sta si samec in samica zelo različna.

Kateri večji sesalec precej ogroža gozdnega jereba?

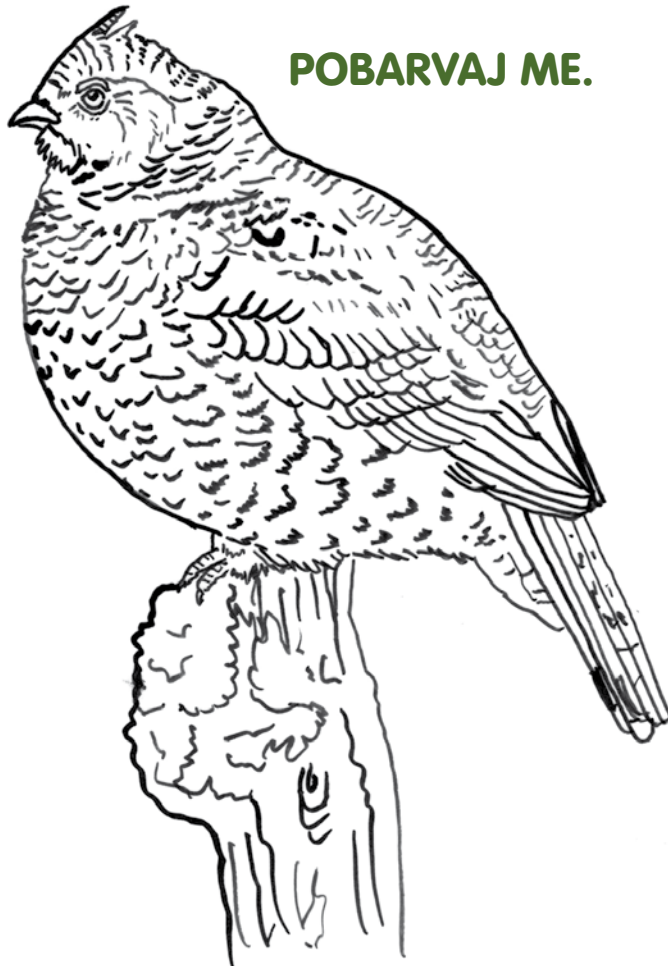
- a) Divji prašič, ki pleni gnezda.
- b) Gozdnega jereba ogrožajo samo druge ptice – kragulj, velika uharica, lesna sova ...

Pravilni odgovori: b, a, b, a, a, a

SPOZNAJ ME.



POBARVAJ ME.



LOV NA ČRKE IN ŠTEVILKE

STRAŠLJIVO BITJE V PRAVLJICAH	RAZDELJENOST NA DVA DELA	IZDELKI IZ LESA	IZGUBLJAJNE ENERGIJE V PRAZNO	POP PEVKA TURNER	ŽABA KRASTAČA	SRBSKI SLIKAR MAROĐIĆ	SPOMINSKO OBNAVLAJNE
INTRIGANT							
ŠPORTNO OBLAČILO							
ZANESLJIVOST V OBNAŠANJU					2		
KIRURG							
KENJSKI TEKAC, SVETOVNI REKORDER				ČEŠKO: DA			
LESNA TOVARNA PRI BLEDU				SESTAVIL JOŽE PETELIN	TRST		
PRIPADNOST STARI VERI, KI NE PRIZNA NOVEGA BOGA					MOČAN EKSPLOZIV		
PASMA MAJHNH KONJ				ZNAČILEN PREDSTAVNIK ASTA NIELSEN			
IZDAJANJE CLOVEKA	1						
OKRAJŠAVA ZA "GLAVNI"		AVTOR DELA "V REGISTRATURI" NAŠA PEVKA (MANCA)					7
VELIKAN V SLOVANSKI MITOLOGIJI			OLGA GRAD	PLANINSKA KOČA POD TRIGLAVOM	MESTO NA CIPRIU PRI NIKOZIJU	POPOTOVANJE PO VISOKOGORJU	
PRECEJ NESPRETEN CLOVEK	4					AM. IGRALKA (AMY) ARABSKI SEJKAT	SUROVINA ZA KOVINE
OGRAJICA NA STREHI							OBLAČILO MUSLIMANK INTEGRIRANO VEZJE
IN JERRY			DROG ZA LOMLJENJE KAMNA BISMUT				LJUBLJ. LIK. AKADEMIJA GUSTAV JANUS
IN OBLIKA					6	IGRALKA BERGMAN	3
PREBIVALEC KRAJA NAD VIPAVSKO DOLINO						VODA, ČAJ, VINO ITD.	5



Narisal: Martin Fujan

Črke z oštevilčenih polj prenesite na spodnje številke. Tu boste prebrali končno rešitev križanke.

1 2 3 4 5 6 7

Sudoku (japonsko 数独: sūdoku) je logična uganika, katere cilj je zapolniti kvadratno mrežo, po navadi velikosti 9×9 , s številci od 1 do 9. Vsako število se lahko pojavi točno enkrat v vsakem stolpcu, vsaki vrstici in vsakem manjšem kvadratu, velikosti 3×3 . V mreži so nekatere številke že vpisane. Za rešitev uganke je potreben logičen razmislek in malo potrpežljivosti, pri težjih pa tudi nekoliko kombinatorike oziroma poskušanja in vračanja.

8 3 7 9 6 2 1 5 4
2 5 6 7 4 1 8 9 3
7 4 9 8 5 3 2 6 1
6 2 5 7 4 8 9 3 1
9 1 3 5 2 6 4 7 8
4 7 8 1 3 9 5 2 6
5 9 4 3 1 7 6 8 2
3 8 2 6 9 4 7 1 5
7 6 1 2 2 8 5 3 4 9

6			5	8	2			7
	1		4					8
		9						6
9		5	6	3				
						3		
1	3				4		2	9
		2				6		
3					7		5	2
4				9				

Rešitev križanke:

V Q V I P N V C I T L O
D I R D N I V A N I B E S E A
U T U A V C A O T M O L
R O C A D O A O T O G O S
N G I R V I A O D A S E N S
G N I N I T R E N I S A J S
C I C V A C I O K E L V A T G
E I E V A J A V A O
P I P I N O P
S L S I P I T
O N A N O N O R
R E R A L E R O P E R O
T S O N T S V E S T S
K E I N E I N E I N E I
R T E L T R A R S P T E L T R A R



90 let legende kotljske jage – Bena Kotnika

Šestega julija je visok življenjski jubilej, 90 let, praznoval še vedno aktiven lovec in lovski mojster Lovske družine (LD) Prežihovo - Kotlje **Beno Kotnik**, dolgoletni lovski in kmečki funkcionar ter nekdanji gospodar napredne kmetije Lubas ob vnožju Uršlje gore. Da slovenski lovci tradicionalno negujemo in ohranjamo raznovrstne lovske dejavnosti, je javno znano. Znano je tudi, da nam veliko pomeni praznovanje jubilejev lovskih organizacij, še posebno pa svojih okroglih življenjskih jubilejev.

Beno se je rodil 6. julija 1931 na Kotnikovi kmetiji, po domače imenovani Lubas, na kateri že od leta 1812 živi Kotnikov rod v skrbno vzdrževanem nekdanjem baročnem dvorcu Podgora (Unterberg) z letnico 1611. Tam v idiličnem kmečkemu okolju živi vse svoje življenje. Daleč naokoli je spoštovan in cenjen sogovornik na raznih družabnih srečanjih. Do vseh ima enak dostop, saj goji enako pristno sožitje med kmeti, sokrajanji, pripadniki raznih političnih organizacij in društev. S svojim odkritim pomirjajočim obnašanjem in delovanjem je še posebno cenjen in spoštovan med tamkajšnjimi lovci. Prav gotovo je kot legenda kotljske oziroma »kutuljske jage« vsem za vzor in zgled. V več kot 73-letnem lovskem stažu je v slovenski lovski organizaciji, zlasti pa v koroški »jagi«, pustil

globoke sledi. Več mandatov je bil starešina, gospodar, predsednik nadzornega odbora in disciplinske komisije. Kljub letom je še vedno aktiven član častnega razsodišča pri **Koroški lovski zvezi (LZ)**. Je prejemnik plakete Koroške LZ, znaka za lovske zasluge, redov za lovske zasluge III., II. in I. stopnje ter jubilejnih znakov za 60 in 70 let članstva v lovski organizaciji.

Tako pestro in dejavno, kot je njegovo življenje, je dodobra proslavil tudi svoj okrogli jubilej. Kar osem posameznih družabnih srečanj so mu njegovi najbližji organizirali na njegovem domu. Voščit so mu prišli skoraj vsi va-

ščani naselja Podkraj, lovski pevci domače lovske družine (Beno je bil namreč tudi pobudnik za ustanovitev lovskega okteta), predstavniki družbenopolitičnih in kulturnih organizacij iz Koteljskega, na čelu katerih je bil ravenski župan dr. **Tomaž Rožen**. Zagotovo je bilo najbolj čustveno rojstnodnevno slavje v Gostišču Dular, ki se ga je udeležilo okrog sto povabljenih ožjih sorodnikov, sosedov, prijateljev in nekaj njegovih najbolj tesnih lovskih prijateljev. Skoraj mesec trajajoče praznovanje je nadvse uspešno zaključil zadnje dni julija prav tako v domači hiši, ko je gostil

svoje dolgoletne lovske prijatelje iz revirja Navrški vrh.

Praden je še kako vitalen Beno pod streho, kot radi rečemo, spravi praznovanja ob 90. jubileju, nam je čustveno dejal: »Nikoli si nisem mislil, da bom učakal tako visoko starost. Ob obilici težkega in odgovornega kmečkega dela, opravljanju raznih političnih in lovskih funkcij sem se, kot kaže, tudi sam kalil. Danes sem najbolj vesel, da je kmetija dobila novega gospodarja, in to vnuka **Janeza**. Skupaj s sinom **Bojanom** ohranjamo in nadaljujemo tradicijo 'koteljske jage'«.«

Franc Rotar



Foto: Franc Rotar

Pred kmečko hišo Lubasove kmetije je nastal posnetek članov revirja Navrški Vrh. Beno Kotnik sedi na klopici drugi z leve. Prvi z desne sedi najstarejši kotljski lovec: 93-letni Alojz Skerlovnik.

Leto praznovanj med jezerskimi »gamsarji«

Lovska družina (LD) Jezersko je s svojim gorskim loviščem prepoznavna po slikovitem naravnem visokogorskem okolju in naravnih znamenitostih, prav tako pa tudi po bogati lovski in lovski kulturni dediščini. Domačini, še posebno domači lovci, še vedno ohranjajo lovsko razpoznavnost in tradicionalne lovske običaje. Ob

poimenovali *jubilejno leto jezerskih »jagrov«*, ko so »obhajali« okrogle starostne jubileje nekaterih svojih članov: 60-, 70-letnice. Nikakor pa ne moremo in ne smemo mimo posebne omembe 80-letne življenjske in lovske poti gozdarskega inženirja **Jurija Skubra**, Makekovega jagra z Marofa, ki je ob praznovanju 80-letnice rojstva dopolnil tudi 63 let dela in članstva v domači lovski družini. Skuber je na svojem lovskem popotništvu z vso predanostjo in strokovnostjo prevzemal lovske naravovarstvene naloge in

tovarištvu. Bil je iskan mentor lovskim pripravnikom, ki jih je vse izoblikoval v prave, poštene lovce. Lovske modrosti in nauke, ki so mu bili že »gensko« položeni v domačem okolju, je dojemal in še dopolnjeval v lepe lovske navade, običaje, tudi od očeta. Njegov oče **Jože** je bil namreč prava jezerska lovska gorska legenda in avtoriteta, vseskozi pa je bil tudi pravičen varuh prostoživečih živali. Jurij je z enakimi hotenji in radovednostjo lovske vrednote sprejemal od starejših lovskih jezerskih legend, saj

Skuber in Primožič ter lovsko prijateljevala.

Po nekaj letih, ko so bile upravljalne lovske pravice in lovišče vrnjene LD Jezersko, so lovskega čuvaja Primožiča premestili v neposredno sosesčino, v Jelendol – Puterhof, v tako imenovana nekdanja Bornova mogočna lovišča. Skuber je med tem uspešno končal šolanje na kranjski gimnaziji, na kateri je bil precej lovsko prepoznaven po lovskih oblačilih. Nato je uspešno končal še univerzitetni študij gozdarstva



Foto: France Ekar

Tedanji starešina LD Jezersko Jurij Skuber s tekmovalno številko 64 na prvem lovskem veleslalomu (leta 1993), kjer se je na Skutinem ledeniku potegoval za pokal kristalnega gamsa.



Foto: Arhiv Alojzija Primožiča ml.

Alojzij Primožič, lovska karavanška legenda, lovski čuvaj in vodja revirja Jelendol

posebnih priložnostih je še vedno najprej na mizi zdravlilna gamsja juha ... Ko se domači lovec odpravi na goro, je v lovčevem nahrbtniku za moč in zdravje mogoče najti jezersko jelenjo klobaso. Tamkajšnji lovci so razpoznavni tudi po lovski urejenosti, oblačilih, etnografskih okraskih ... S spoštljivostjo ohranjajo spomin na preteklost, obenem pa se z njimi prepletajo tudi novi časi in dopolnjujejo z vrednotami podezdovane lovske kulture.

Leto šnje leto bi skoraj lahko

ukrepe z namenom in cilji, da bi bilo bivanje in življenje prostoživečih živali in preostalega živalstva kar najbolj varno in zdravo. Že od samega začetka članstva v lovski družini od marca 1958 je z vso odgovornostjo in znanjem prevzemal zaupane mu funkcije: od blagajnika, tajnika, gospodarja in kar dvakrat je prevzel oziroma bil izvoljen za starešino LD Jezersko. Ni se izogibal predavanjem za šolsko mladino, kot tudi ne izobraževanju lovskih pripravnikov o lovstvu, varstvu narave in lovskem

so jim bili gozd, senožeti, melišča in plazovi prave lovske skrivnosti, drugi dom in zavetja.

Leta 1949 je bilo jezerski lovski družini odvzeto lovišče, ki je prešlo v upravljanje tedanjega državnega lovišča »republiškega pomena«. Jezersko lovišče sta prevzela poklicna državna lovca **Franc Polajnar** iz Kokre in **Joža Herle** iz Solčave. Prvi je bil po dveh letih premeščen za lovskega nadzornika v Logarsko dolino. Njegovo mesto državnega lovca - nadzornika je zasedel **Alojzij Primožič**, ki se je rodil leta 1931 na Spodnjem Jezerskem. Jurij Skuber, ki tedaj še ni bil polnoleten, je že obvladal skoraj vse lovske veščine, znanje in poznavanje divjadi. Na njihovi domačiji je bilo središče in zbirališče poklicnih lovcev pa tudi drugih ljubiteljev lova in lovske družine. V takem okolju se je Skuber seznanjal z dogodivščinami, strastmi in lepotami lova, spoznavala pa sta se tudi

– smer lovstvo in ena njegovih prvih zaposlitev je bila na **Lovski zvezi Slovenije**. Zaposlitev je nadaljeval na **Gozdnem gospodarstvu (GG) v Kranju** kot vodja, direktor enote GG v Trziču. Tam je nekako dosegel svoj osebni cilj: skrbeti, da se poleg upravljanja z gozdom, sečnjo, pogozdovanjem in varovanjem narave uveljavlja tudi sisteme sonaravnega odnosa med gozdom in divjadjo, še posebno z jelenjadjo. Skuber se je tam ponovno srečal z nekdanjim jezerskim lovcom Primožičem, vodjem dela državnega lovišča v Jelendolu, kjer je bilo praktično glavno središče populacije domače jelenjadi in tudi tako imenovane »večdomne« jelenjadi iz sosednjih lovišč. Da bi kar najbolj obvarovali gozd, zagotavljali njegovo naravno pomlajevanje, obenem pa tudi jelenjad in drugo prostoživečo divjad, so oblikovali in podpisali čezmejni dogovor o gojitvi jelenjadi v Karavankah. Omenjeni sporazum so podpisali območna

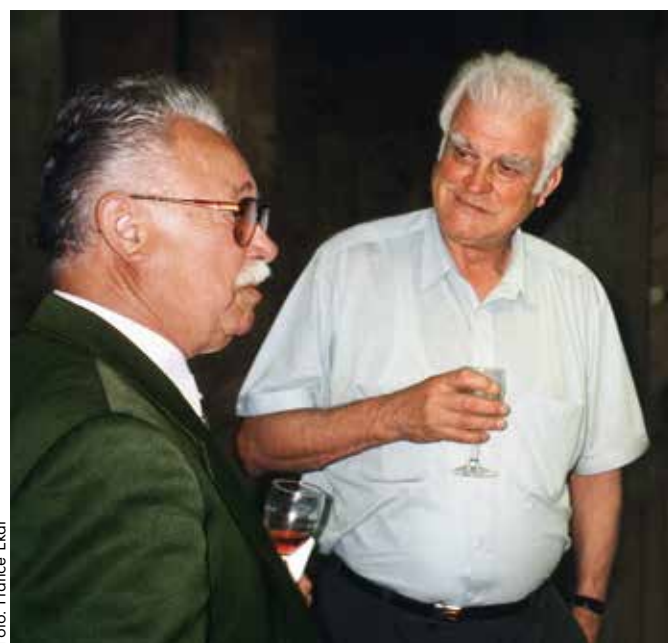


Foto: France Ekar

Zoran Rautner (desno), nekdanji starešina LD Jezersko in podpredsednik Zveze lovskih družin Gorenjske, s predsednikom ZLD Gorenjske in nekdanjim predsednikom LZS Brunom Skumavcem

Lovska zveza Gorenjske, lovišče **GL Kozorog - Kamnik** in **Koroška deželna lovška zveza (Avstrija)**. V priprave dokumenta – *Sporazuma o gojitvi jelenjadi, strokovni analitiki vsebine in ocen* – glede ugotavljanja spolne in starostne sestave ter številčnosti jelenjadi, pa tudi ugotavljanja škode od divjadi in na njej, sta se vključila Skuber kot direktor GG Tržič s sodelavci in Primožič kot operativni vodja lovškega revirja Jelendol skupaj z drugimi vodji revirjev in lovskimi čuvaji državnega lovišča. Enako gradivo in raziskave so pripravili in opravljali tudi v okviru avstrijske Koroške deželne lovške zveze. To je bilo pomembno in gospodarno dejanje, saj so za vsako leto

posebej nastajali strokovni izvedbeni lovskoupravljavski načrti in posegi v populacije. Skuber in Primožič sta z izkušnjami, upoštevanjem trenutnega stanja v gozdu in objektivno strokovnostjo pripravljala predloge in pobude za oblikovanje nadaljnjih usmeritev za upravljanje z divjadjo na tamkajšnjem območju. Eden izmed rezultatov, z upoštevanjem novo začrtanih gojitvenih oziroma upravljaljskih smernic, je bil, da so po trinajstih letih delovanja leta 1987 v lovišču med LD Jezersko in Lovišče s posebnim namenom Kozorog - Kamnik v ruku opravili »lovskoturistični« odstrel trofejno »zlatega jelena« z rogovjem, ocenjenim z 227 CIC-točkami. Oblikovale pa so se tudi bolj zdra-

ve in močne populacije jelenjadi na obeh straneh državne meje. To ni bila le potrditev dobrega dela in lovsko strokovnega upravljanja, ampak je bil dosežen tudi območni »trofejni« rekord pri jelenih.

Ob letošnjem osemdesetletnem jubileju častnega člana LD Jezersko, nekdanjega starešine Jurija Skubra, se spominjamo tudi Alojzija Primožiča, legendarnega lovca »jelenarja« in »gamsarja«, ki bi letos dopolnil devetdeset let. Ob lovskih jezerskih jubilejih se nam je letos s svojimi devetdesetimi leti pridružil še **Zoran Rautner**, tudi zaslužni častni član LD Jezersko in nekdanji starešina, ki ima zasluge v prizadevanjih za sožitje med posestniki gozdov, občani in lovci. Tudi on je stro-

kovno sodeloval in prijateljeval s Primožičem. Rautner je bil aktiven tudi na družbenih področjih in v državnih lovskih institucijah, kjer je lahko neposredno ali posredno podpiral strokovno in pravično lovstvo. Kot gozdar in kadrovik je bil vseskozi v vodstvu GG Kranj in je aktivno sodeloval pri oblikovanju in izvajanju mednarodnega *Karavanškega sporazuma o gojitvi jelenjadi*. Rautner je bil aktiven tudi v organih **Zveze lovskih družin Gorenjske** kot podpredsednik in pozneje član nadzornega odbora. Ob 66-letnem članstvu v LD Jezersko smo mu letos izročili zlato plaketo LD Jezersko.

France Ekar

PREDSTAVITEV KNJIGE

Živo Bobič: Po lovskem svetu – Slast samote in zven tišine

Po dvajsetih letih vsakoletnih lovskih pohodov z lovskimi prijatelji po tujih loviščih na vseh celinah sveta (razen Avstralije) in po lovih na značilno veliko divjad tamkajšnjih dežel se je avtor knjige *Po lovskem svetu – Slast samote in zven tišine*, Živo Bobič (po poklicu doktor dentalne medicine in lovec Lovske družine Rakitna), odločil zbrati svoja doživetja in vtise v 29 zgodbah, obogatih s priložnostnimi barvnimi fotografijami.

Tako je po avtorjevih dnevniških zapiskih nastala 325 strani obsežna knjiga, ki bralcu prinaša poglobljeno osebno doživljanje lova in njegove poglede nanj, na divjad in življenje ljudi najrazličnejših dežel: od visokogorij, puščav, azijskega severovzhoda, prek severnoevropskih borealnih gozdov, tundre in azijskih step, južnoameriške pampe, divjega in težko prehodnega kanadskega severa in afriške savane. Pisec opisuje značilno divjad, ki živi v različnih podnebjih in njim primernih habitatih, domačine, lovške vodnike ... Doživeto predstavi tudi različne načine lova.

Bobič je dogodke na lovih in potovanjih opisal prav takšne, kot so se zgodili. Ničesar ni izpuščal, olupševal ali zamolčal, tudi nekaterih za nas morda etično spornih lovskih zadev ne. Lovec iz našega sveta se pri lovu v tujih deželah včasih pač sooči tudi z načini lova in praksami, ki mogoče v njem sprožajo neprijetne občutke. Marsikatera dežela ima drugačna

lovska pravila in drugačne lovške prakse od naših. A če se je zgodilo in se res dogaja, zakaj bi si zakrivali oči? Težko je nekaterim ljudem predstaviti sodobne poglede o trajnostnem upravljanju z naravo in divjadjo ter veljavne zakone iz našega sveta, ki naravo in divjad varujejo, in jih primerjati z razmerami v drugih območjih sveta. In težko primerjamo lovsko etiko večine naših lovcev z drugačnim ravnanjem posameznikov.

Bobiču niso nikoli najpomembnejše lovške trofeje, četudi lovi trofejno divjad. Veliko več mu pomenijo pristna družba, prijatelji, dobro počutje ob dobrem lovskem

vodniku, nova videnja o divjadi ter pristno doživljanje novih pokrajin in načinov življenja domačinov. Trofeja z lova kot da je le »za zraven« – in če je morda še »močna«, toliko bolje. Še več pa je vredna, če jo pisec težko pridobi. In čeprav je čudno slišati, marsikatero trofejo po lovu pusti kar v lovskih kočah – svojemu vodniku za spomin. S sabo odnese fotografije, predvsem pa močno doživetje.

Skratka, avtor je unikatni lovski posebnost s samosvojimi hotenji in filozofiji. Kot da je v tej knjigi zbrano njegovo polno življenje – vsaj pomemben del, kadar se odloči sprostiti se in »pobegni-

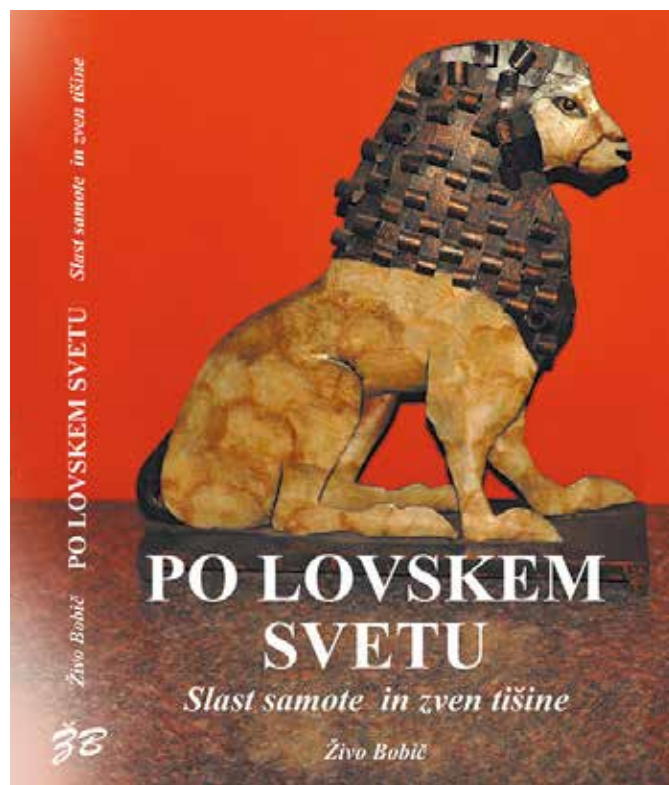
ti« od naporenega in odgovornega vsakodnevnega dela. Navedimo še eno njegovih misli v knjigi: »Od doma moram, šele potem ga znaš ceniti. Dom je kraj, kamor se želiš vrniti, ko si proč od njega. Šele kadar si daleč zdoma, ti ljubezen do domače pokrajine preplavlja dušo, srce zaleti in ti pove, kako si navezan nanj.«

Če povzamemo: avtor nas prek zanimivih ter včasih tudi duhovito in podrobno opisanih lovskih doživetij vodi po svojih lovih v loviščih Belorusije, Kanade, Sibirije, Mongolije, Zimbabveja, Kazahstana, Grenlandije, Latvije, Argentine, Kamčatke, Azerbajdžana, Zambije, Švedske, Mauritiusa, Južne Afrike, Španije, Škotske, Romunije, Bolgarije in Makedonije. V nekatere dežele se je vračal tudi večkrat. Tako ob opisih posameznih lovov spoznamo tudi marsikaj o evropskih zobrih, ameriških karibujih, ameriških črnih medvedih in grizljih, sibirskih snežnih ovcah, sibirskih kozorogih, azijskih jelenih (maralih), sibirskih srnjakih, kavkaških turih (kozorogih), kanadskih volkovih, ameriških in kamčatskih losih, afriških kafrskih bivoli in krokodilih, levih, grenlandskem moškatem govedu, divjem petelinu, pumi ali gorskem levu, snežni kanadski kozi, mrožih visokega severa, rusa jelenjadi, iberskem (španskem) kozorogu, sika jelenjadi in evropskem srnjaku.

Knjiga je izšla v avtorjevi samozaložbi. V nakladi 500 izvodov jo je natisnila **Tiskarna Present, d.o.o.** Besedilo je lektoriral in korigiral **Franc Černigoj**, pripravo in prelom za tisk pa je opravil **Denis Roblek**.

Slast samote in zven tišine bosta zagotovo našla pot do tistih, ki sta jim namenjena.

Boris Leskovic



Naslovnica in hrbet knjige

LOVSKE OSEBNOSTI

MIRKO KUMER - FRIC (1937–2018)

Nežna slovenska koroška duša, lovski zanesenjak in voditelj:

»S slovensko besedo smo ali pa nas ni!«

Slovenska lovska javnost **Mirka Kumra**, ki smo ga lovski tovariši in prijatelji na tej in oni strani Karavank klicali za **Frica**, dobro ve, kdo je bil. Le kdo ga ni poznal, načelnega in pokončnega slovenskega moža, ki je med našimi rojaki na avstrijskem Koroškem zvesto sledil slovenstvu in nadaljeval tradicijo očeta, tudi **Mirka Kumra - Čerčaja**? Fric je bil lovsko izjemno razgledan član zelene bratovščine in po smrti **Karla Prušnika - Gašperja**, ustanovitelja in prvega predsednika **Kluba prijateljev lova (KPL) Celovec**, njegov predan naslednik. Vse do smrti leta 2018, torej polnih 38 let, je Fric utrjeval poslanstvo KPL Celovec v koroški stvarnosti in še v času Gašperja veliko pripomogel, da se je klub uveljavil kot priznano strokovno in stanovsko zastopstvo zamejskih slovenskih lovcev.



Foto: Arhiv IZS

Mirko Kumer - Fric, soustanovitelj in dolgoletni predsednik KPL Celovec

Mirko Kumer - Fric je živel in delal na rojstni kmetiji v Blatu pri Pliberku. Njegovi starši so bili zavedni Slovenci. Kot kmetijski tehnik in samostojni kmetovalec iz Pliberka je veljal za preudarnega, razumnega in umirjenega človeka, ki je znal povezovati ljudi. Te lastnosti so široko odpirale pot njegovemu uspešnemu delovanju na številnih področjih. Bil je politik v občinski samoupravi, ugleden kulturni delavec, ki je vedno povezoval slovensko govoreče ljudi v Podjuni, Rožu in Zili, ter seveda zaprisežen lovec. Že v mladih letih se je vključil v vse strukture slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Njegovo vodilo je bilo: *»S slovensko besedo smo ali pa nas ni!«* Nacionalno zavest je Kumer izkazoval tudi v skrbi za slovensko kulturo in za krepitev slovenskih kmetij ter bil dolga leta aktivist **Skupnosti južnokoroških kmetov**. Zaslužen je tudi za razvoj slovenskega združenstva in je s svojo napredno kmetijsko dejavnostjo zgledno vplival na razvoj kmetijstva na Koroškem. Več mandatov (26 let) je bil mestni svetnik za lovstvo in kmetijstvo, komunalno in vodno gospodarstvo ter celo podžupan **Občine Pliberk**. Zaradi velikih zaslug pri razvoju občine in za njeno prepoznavnost v širšem prostoru dežele Koroške je postal častni občan Občine Pliberk.

Kumer je bil dolgoletni član lovske organizacije in leta 1964 tudi eden od ustanovnih članov KPL Celovec. Ob 50-letnici KPL Celovec leta 2014 je med drugim povedal, da *»ustanovitev KPL ni pomenila zmagoslavja samo za koroške slovenske lovce, temveč za celotno slovensko narodno gibanje«*. In v tem duhu je preudarno, vestno, odgovorno in požrtvovalno vodil slovenske lovce ter utrjeval sodelovanje z lovskimi organizacijami na obeh straneh meje. Bil je preudaren naravovarstvenik in nadvse odgovoren član zelene bratovščine, v kateri je našel veliko iskrenih lovskih prijateljev in tovarišev. Lovil je pravično in lovsko etično in ta načela nenehno poudarjal tudi med druženjem z lovci v matični domovini. Vedno in povsod je bil dobrodošel, povsod je naletel na topel in prijazen sprejem, zato ne preseneča, da so bila tudi vrata njegove trdne slovenske domačije v Blatu pri Pliberku slovenskim lovcom vselej odprta na stežaj. Bil je dobitnik visokih avstrijskih in slovenskih lovskih odlikovanj.

Za izjemno delovanje na narodnostnem področju je prejel veliki zlati častni znak Dežele Koroške, Tischlerjevo nagrado in nazadnje še medaljo za častno dejanje, s katero ga je odlikoval predsednik Republike Slovenije **Borut Pahor**. **Gospodarska zbornica Slovenije** mu je podelila častno priznanje, saj je poleg družbenega udejstvovanja skrbel tudi za krepitev gospodarskih stikov med Koroško in Slovenijo.

Kronisti posebej izpostavljajo, da je bil Mirko Kumer - Fric zvor pravičnega lovca in da mu je bila povsem tuja lovska zavist. To pa so odlike velikih ljudi.

Pripravil: dr. Marjan Toš

OKUSI NARAVE



Jelenja jed s pomarančo in olivami



Za tri do štiri osebe potrebujemo:

- 400 g jelenjega mesa
- dve žlici olivnega olja
- 180 g korenja
- 130 g čebule
- 3 stroke česna
- lupinico ene pomaranče
- vejico rožmarina
- dve čajni žlički mlete kumine
- dve vejici svežih metinih listov
- 250 ml pomarančnega soka
- 300 g paradižnika z omako iz pločevinke
- 500 ml goveje jušne osnove
- 30 g oluščenih mandljev
- 16 malih izkoščičenih črnih oliv

Korenje zrežemo na koščke, čebulo in česen sesekljamo, nastrgamo lupinico pomaranče in vse stresemo v večjo skledo. Dodamo na kocke zrezano jelenje meso, rožmarin in pomarančni sok, dobro premešamo in pokrijemo. Čez noč naj počiva v hladilniku.

Najprej odcedimo meso in ga osušimo s papirnatiimi brisačami. Zelenjavo iz marinade precedimo in prihranimo tekočino pomarančne marinade. Na vročem olju meso na hitro popečemo z vseh strani, da zakrknje in se malo zapeče. Preložimo ga na krožnik, ki ga pokrijemo. V isto posodo, kot smo pekli meso, stresemo odcejeno zelenjavo in zelišča, dodamo dve čajni žlički mlete kumine in pražimo nekaj minut. Dodamo na koščke zrezan paradižnik in omako iz pločevinke. V posodo vlijemo pomarančno marinado in 500 ml goveje jušne osnove, ki jo lahko skuhamo iz jušne kocke. Jed naj zavre. Med tem vključimo pečico in jo ogrejemo na 200 stopinj Celzija. V ognjevarno posodo stresemo meso s krožnika, dodamo zavreto omako in jo pokrijemo s pokrovko. V pečici naj se kuha od 60 do 90 minut oziroma, da se meso zmečha.

Ko jed vzamemo iz pečice, ji dodamo zrezane metine liste, črne olive in mandlje, ki smo jih, zrezane na lističe ali majhne koščke, rahlo popražili v ponvi. Zraven tako pripravljene dušene hrane lahko ponudimo riž, makarone, njoke, bel kruh ... 😊

O oljki: Je zimzeleno drevo, doma v Mali Aziji. Je sadna vrsta z najdaljšo življenjsko dobo. Ponekod v Grčiji so oljčni nasadi stari tudi več sto let. Plodovi oljke so olive in so že od nekdaj v uporabi v prehrani, zdravilstvu in kozmetiki, les pa za rezbarjenje, gradnjo in kurjavo. Plodovi dozorijo konec oktobra. Oljarne jih stiskajo hladno ali s paro. Za plodove, ki jih naberejo za vlaganje, je potreben postopek, da se izluži grenkoba. Pozneje jih marinirajo in vložijo v slanico, kis, olje, vino ...

Ponudimo z veliko žlico ljubezni in spoštovanja do hrane in živali!
Zan in Eva



Lovska družina (LD) Trebelno je po dolgotrajni bolezni, 18. avgusta 2020, v 78. letu starosti izgubila svojega dolgoletnega člana **Antona Metelka**.

Tone je bil član zelene bratovščine od leta 1965. Vseskozi je bil marljiv in vesten član, ki je s svojim znanjem veliko dobrega postoril lovski družini, največ pa pripomogel pri gradnji lovskega doma in objektov v lasti družine. V lovski družini smo ga izvolili za starešino in to funkcijo je opravljal od leta 1984 do 1988. Med letoma 1988 in 1990 je bil član upravnega odbora in nato član disciplinske komisije med letoma 2006 in 2018.

Za delo v lovski organizaciji je bil odlikovan z znakom za lovske zasluge leta 1988, z redom za lovske zasluge III. stopnje pa leta 1996. Leta 2002 je prejel srebrni znak za kinološke zasluge. Jubilejna znaka Lovske zveze Slovenije je prejel za 40- in 50-letno članstvo v lovski organizaciji.

Daleč naokoli je bil znan kot veseljak, ki je s svojimi šalami znal zabavati vse okoli sebe. Ne bomo pozabili njegove šale o kumrovski šoli, ki sta jo znala s prijateljem Lojzotom lepo zaigrati in predstaviti. Kjerkoli se je udeleževal skupnih lovov, so si ga dobro zapomnili po zabavnosti in lovski latinščini oziroma latovščini. Vedno in povsod je bil dobrodošel. Naj bo tako tudi v večnih loviščih.

Tone, v veliko čast si štejeemo, da smo lahko bili tvoji prijatelji, trajno te bomo nosili v srcih. Zapustil si neizbrisen pečat, ki ga bomo mi in naši zanamci se dolgo širili od ust do ust, dokler se ne bo našel nekdo, ki bo vse to tudi zapisal kot trajen spomin. Mirno počivaj v domači zemlji. Do tvojega novega domovanja bodo ob nedeljah, ko bomo izvajali skupne love, segali zvoki lovskih rogov in ti oznanjali, da še vedno mislimo nate. Prihrani nam najboljša stojišča nekje blizu sebe, ko se zopet snidemo.

LD Trebelno – S. M.



Kruta smrt je **Vojka Pušnarja** 2. junija 2021 nenadoma in mnogo prezgodaj iztrgala iz naših vrst in zdaj, ko ga ni več med nami, se zavedamo, kako redko in prema-

lokrat smo mu rekli besedi hvala ali oprosti.

Ostalo je veliko neizrečenih besed in nedokončanih misli, morda kakšna neizpolnjena želja ali neuresničena obljuba. Njegovi lovski prijatelji smo se premalo zavedali, kako kratka je dolgot našega življenja in bili pripravi, da imamo še veliko časa za druženje, za skupni lov, za aktivnosti v naših loviščih in za vse dejavnosti, ki jih je za časa svojega življenja s tako vnmemo, natančnostjo, predanostjo, odgovornostjo in dobro voljo opravljal za obstoj, napredek in dobrobit Lovske družine (LD) Krka.

Vojko se je rodil 23. aprila 1950 na Primorskem, a ga je usoda pripeljala v rojstni kraj njegove mame, na Krko. Ljubezen do domače zemlje, še posebno do doline Krke in njenih gozdov, mu je velevala, da je še kot



Narisal: Milan Somar

mladenič vstopil v naše vrste in leta 1974 postal član LD Krka.

Gozd, ta zeleni lovčev raj, pa ni bil njegov edini raj. Drugega si je s svojo ljubljeno ženo, hčerko in sinom, na katere je bil neizmerno ponosen, ustvaril na svojem domu. Le redkim članom naše zelene bratovščine uspe tako povezati, dopolniti, združiti in med seboj preplesti ljubezen do lova, gozdov, narave ter dom in družino.

Bil je človek, kakršnega bi si kot člana želelo imeti vsako društvo: predan, vesten, natančen, marljiv, pa hkrati skromen, pošten in vesel. Ni mu bilo žal časa, ki ga je namenil gradnji in obnovi lovskih domov, urejanju lovišč, skrbi za živali, pa tudi za opravljanje raznih funkcij v lovski družini.

Enajst let je deloval v vlogi tajnika, bil član in predsednik upravnega odbora, starešina, zadnjih sedem let je prevzel tudi vlogo praporščaka in nehvaležno vlogo predsednika

disciplinske komisije. Opravljal je tudi druge vodstvene in nevodstvene funkcije kot član posameznih komisij in nadzornega odbora.

Njegovo delo ni ostalo neopaženo, saj je zanj prejel številna priznanja: bronasto, srebrno in zlato plaketo LD Krka, znak za lovske zasluge Lovske zveze Slovenije (LZS), red za lovske zasluge III. stopnje, ki ga prav tako podeljuje LZS, plaketo Zveze lovskih družin Kočevje in jubilejni znak za 40 let članstva v lovski organizaciji.

Dragi Vojko, kljub žalosti, ki preplavlja naša srca, smo veseli in ponosni, da smo imeli srečo, da smo smeli del tvoje življenjske poti prehoditi s teboj. Za časa svojega življenja si v govorici gozdov želel odkriti besede, ki jih drugi ljudje ne moremo slišati. Odslej boš v večnem domovanju poslušal šumenje gozdov, šelestenje listja, žvrgolenje ptic in žuborenje

reke Krke, ki ti bo pela večno uspavanko.

Zelena vejica iz krških gozdov naj te pospremi v večno domovanje. Naj ti bo lahka ljubljena domača zemlja!

Lovci LD Krka



Člane Lovske družine (LD) Dobrča je 17. junija 2021 razžalostila vest, da je naše vrste nepričakovano in mnogo prezgodaj zapustil lovski tovariš **Marko Prestor**.

Marko se je rodil 25. septembra 1964 v Kranju. Mnogo svojih otroških dni je preživel v lovišču LD Dobrča na lovu z očetom in stari očetom, od katerih se je učil lovskih veščin. Svojo ljubezen do narave in lovstva je dokončno izkazal leta 1987, ko je vstopil v zelene vrste LD Dobrča.

Marko je bil od malih nog navajen družbe lovskih psov, zato je nadaljeval z družinsko tradicijo ter postal znan gorenjski kinolog, vodnik krvosledca in vzreditelj, sprva brak-jazbečarjev, v zadnjih letih pa brandl brakov. Kot strelski sodnik in občasni udeleženec strelskih tekmovanj, je bil aktiven tudi na področju lovskega strelstva.

V svojem dolgoletnem stažu je bil imenovan za opravljanje nekaterih funkcij znotraj Upravnega odbora LD Dobrča: bil je vodja revirja Bistrica (1995–2002) ter referent za kinologijo in strelstvo (2015–2021).

Vedno je bil delaven tudi v lovišču, kjer je bil s svojimi izkušnjami in tehničnim znanjem vselej pripravljen pomagati, vrsto let pa je tudi vestno skrbel za krmišče, namenjeno zimskemu krmiljenju muflonov na Breški planini. Za svojo aktivnost v lovstvu je prejel odlikovanje LD Dobrča in znak za lovske zasluge Lovske zveze Slovenije.

Od pokojnika smo se z vsemi lovske častmi poslovili 23. junija 2021 na pokopališču v Trziču, kjer je Marku v slovo še zadnjič zaigrala melodija lovskih rogov, ki je odmevala po Trziški dolini in preko lovišča, v katerega je tako rad zahajal.

Dragi Marko, ostal nam boš v lepem spominu kot dober prijatelj in lovski tovariš. Počivaj v miru.

LD Dobrča – T. S.

Iz lovskih vrst so za vedno odšli:

- Drago Irt, LD Toplice,**
* 4. 11. 1943, † 29. 5. 2021.
- Boris Jakopin, LD Ig,**
* 27. 2. 1954, † 12. 6. 2021.
- Štefan Graj, LD Lendava,**
* 18. 2. 1948, † 28. 12. 2020.
- Albert Zelenko, LD Desternik,**
* 21. 1. 1943, † 22. 6. 2021.
- Anton Serec, LD Murska Sobota,**
* 30. 5. 1943, † 8. 6. 2021.
- Jožef Grabrijan, LD Adlešiči,**
* 12. 9. 1954, † 25. 6. 2021.
- Iztok Vidmar,**
LD Pobrežje Miklavž,
* 10. 11. 1957, † 18. 5. 2021.
- Franc Šolinc, LD Tabor,**
* 8. 4. 1937, † 16. 6. 2021.
- Bogdan Hrovat,**
LD Šmarje pri Jelšah,
* 28. 2. 1948, † 25. 6. 2021.
- Marjan Gajšek, LD Šentjur,**
* 15. 9. 1946, † 6. 7. 2021.
- Ivan Čefarin, LD Grgar,**
* 1. 6. 1943, † 9. 6. 2021.
- Ladislav Ozebek, LD Planota,**
* 30. 5. 1942, † 11. 6. 2021.
- Alojz Šmalcelj, LD Mala gora,**
* 16. 5. 1951, † 28. 6. 2021.

- Renato Velikanje, LD Idrija,**
* 2. 2. 1962, † 10. 7. 2021.
- Janez Rihar, LD Dobrova,**
* 21. 5. 1933, † 9. 7. 2021.
- Marko Pupis, LD Kras Dutovlje,**
* 24. 7. 1973, † 16. 6. 2021.
- Martin Forštner, LD Velunja,**
* 6. 9. 1939, † 6. 2. 2021.
- Venceslav Štimatec, LD Osilnica,**
* 1. 9. 1938, † 21. 5. 2021.
- Anton Vidmar, LD Kočevje,**
* 15. 2. 1957, † 4. 7. 2021.
- Božidar Nestorovič, LD Petišovci,**
* 23. 8. 1932, † 15. 7. 2021.
- Ladislav Muršič, LD Velika Polana,**
* 27. 3. 1953, † 11. 7. 2021.
- Karol Drago Kovačič, LD Sodražica,**
* 1. 5. 1937, † 15. 7. 2021.
- Franc Uljančič, LD Prestranek,**
* 10. 11. 1955, † 25. 6. 2021.
- Simon Kemperle, LD Podbrdo,**
* 19. 10. 1957, † 24. 07. 2021.
- Karel Butala, LD Predgrad,**
* 7. 6. 1947, † 20. 7. 2021.
- Franc Cirmski, LD Čatež ob Savi,**
* 29. 1. 1962, † 9. 7. 2021.
- Oto Skobir, LD Mislinja,**
* 30. 8. 1933, † 8. 7. 2021.

Umrlim časten spomin!

Spomladanska vzrejna preizkušnja (PZP) ptičarjev v Prekmurju

Če želimo imeti vsestransko uporabnega lovskega psa in morda še plemenjaka po vrhu, bomo imeli z mladim psom veliko dela. Priporočljivo je spoznati tudi dedne lastnosti staršev, kar omogočijo preizkušnje čim več mladičev iz istega legla. Lovsko etičen namen pri mladem lovskem psu nalaga, da psa ptičarja izšolamo tudi za njegovo pomembno nalogo pri *delu po strehu*.

Lovsko-kinološki sodniki morajo pri mladem lovskem psu ugotoviti, ali ima v sebi podedovane naravne lastnosti, ki ga bodo, ob pravilnem šolanju, lahko pozneje oblikovale v zanesljivega prinašalca »izgubljene« divjadi. Pri tem je pomembna predvsem dobro razvita sposobnost voha (*nos*), močna volja za delo po sledi, pa tudi trden in zanesljiv značaj, ki se kaže z umirjenostjo, zbranostjo (koncentracijo) in vztrajnostjo pri delu.

Ko ugotovimo vse podedovane lastnosti, lahko našega najzvestejšega štirinožnega lovskega prijatelja izšolamo v pravilno vodljivega in lovsko uporabnega psa, saj bo tedaj lov tudi etičen in lovsko pravičen ter tako veliko lepši.

V organizaciji **Zveze lovskih kinologov Pomurja** smo zato 24. aprila 2021 z lovskim kinološkim sodnikom **Sašom Ferenčičem** ugotavljali naravne zasnove mladih psov v prekmurskih loviščih. Lovsko-kinološko prirediteljev je s kratkim nagovorom odprl predsednik Zveze lovskih družen Prekmurje **Ludvik Rituper**. Vse zbrane je pozdravil tudi predsednik Zveze lovskih kinologov Pomurja **Ivan Gregorn**, ki je vsem sodelujočim posredoval vse potrebne informacije za izvedbo kinološke prireditve.

Spomladanske vzrejne preizkušnje (PZP) ptičarjev se je udeležilo pet vodnikov psov ptičarjev (in sicer trije z nemškimi ostrodlakimi ptičarji – žimavci, en s kratkodla-



Foto: Iztok Trček

Izkušen vodnik nemških ptičarjev, sicer pa tudi mednarodni kinološki sodnik Dragan Zemljič s svojim mladim štirinožnim lovskim prijateljem, nemškim ptičarjem – žimavcem Aronom



Foto: Iztok Trček

Aron med delom na polju

kim nemškim ptičarjem in en z malim münsterlandcem). Kot je na koncu preizkušnje povedal sodnik Ferenčič, so imeli na preizkušnjo privedeni ptičarji dokaj

ustrezne delovne razmere, da so lahko pokazali, iz kakšnega testa so. Glede na trenutne razmere v prekmurskih ravninskih delih lovišč je bila številčnost male div-

jadi zadovoljiva, tako da so tisti dan štirinožni lovski pomočniki in sodnik lahko dobro opravljali svoje poslanstvo.

Končna ocena na preizkušnji je bila, da so vsi psi lahko pokazali vse tiste lastnosti, ki jih od njih pričakujemo. Pokazali so *voljo do iskanja, umirjenost značaja* in *dober nos* ter gotovo še kaj, kar je lahko ocenil sodnik. Njegova splošna ocena je bila, da so vsi uspešno opravili preizkušnjo, vendar s pripombo, da pa je treba še nekoliko urediti in popraviti določene zadeve pri njihovih vodnikih.

Organizator preizkušnje je upošteval tudi vse zahteve in ukrepe, povezane z epidemijo covid-19. Zato na koncu preizkušnje ni bilo običajnega lovsko-kinološkega druženja in izmenjav raznih mnenj in izkušenj. Upajmo, da bomo enkrat v prihodnje na neki način nadomestili vse zamujene prilike.

Iztok Trček

Telesno ocenjevanje lovskih psov v LKD Maribor

Zaradi epidemioloških ukrepov so spomladi v **Lovsko-kinološkem društvu (LKD) Maribor** organizirali le dve skupini po deset vodnikov lovskih psov, ki obiskujejo tečaj

šolanja VP1 in VP2. Tudi telesno ocenjevanje lovskih psov so predstavili v prvo polovico maja.

Prirediteljev – telesno ocenjevanje lovskih psov – je bila 8. maja 2021 na prireditvenem prostoru LKD Maribor v Zgornji Polskavi. Ocenjevanje psov in psic je potekalo zelo tekoče, nekaj več dela je imel le **Uroš Troha**, tajnik

društva, ki je izdelal časovnico in obvestil vodnike, kdaj so lahko prihajali na prirediteljev.

Zdravko Brezovšek, predsednik strokovnega sveta v LKD Maribor, je bil vodja prirediteljev in je poskrbel za kinološke sodnike. Na prireditvi so ocenjevali mednarodni sodniki **Vlado Bogdanovič** – ptičarje, **Martina Krančan** – zlate prinašalce in

labradorce, **Jožef Verčko** – brak-jazbečarje, krvosledce in koroške žigce, **Anton Selinšek** – nemške prepeličarje in špringer španjele. Najštevilčnejša je bila III. in IV. skupina FCI sodnika **Bojana Deberška**; prevladovali so nemški lovski terierji in resasti jazbečarji, oceniti pa je moral tudi modrega gaskonjskega goniča in slovaškega goniča. Pozornost

obiskovalcev je pritegnil gonič vrste črno čreslasti rakunar (ang. black and tan coonhound), ki je iz prvega legla te pasme v Sloveniji. Vodnik oziroma lastnik je **Vojko Kamenik** iz LD Oplotnica.

V oceno prireditve lahko zapišemo, da so letos lastniki na telesno ocenjevanje v LKD Maribor pripeljali le 40 lovskih psov in psic, kar je glede na število polovica kot v prejšnjih letih.

Pri lastnikih psov je opaziti neučakanost, kakšno oceno bo dobil njihov štirinožni pomočnik. Veliko je takih, ki na telesno oceno pripeljejo živali, stare komaj leto, zato jim sodniki največkrat podelijo le prav dobro oceno in nekateri so potem malo razočarani.

Priporočal bi tudi, da starejši in izkušeni vodniki lovskih psov ali kinološki referenti v družinah poučijo nove mlade lastnike, kako naj pripravijo psa, da bo rad pokazal sodniku zobe in da se bo znal postaviti, ko želi sodnik izmeriti njegovo telesno višino. Še več, koristno bi bilo,



Foto: Ladislav Steinbacher

Vodnik Branko Ačko iz LD Slovenska Bistrica je na telesno oceno pripeljal bavarskega barvarja Ficka, starega 14 mesecev. Sodnik Jožef Verčko mu je podelil prav dobro oceno.

če bi jim prenesli izkušnje in pravila za ocenjevanje uporabnosti lovskih psov po posamez-

nih pasmah. Tako bi bili novi lastniki in njihovi psi bolj pripravljeni za preizkušnje naravnih

zasnov ter za druge uporabnostne preizkušnje.

Ladislav Steinbacher

Preizkušnja jazbečarjev v delu po krvni sledi

V letu 2020 nas je vse prizadela pandemija covid-19; nekatere bolj, druge manj. V kinološki dejavnosti so vsekakor »kratko potegnili« organizatorji kinoloških prireditev, pasemski klubi in kinološka društva. Lani načrtovano tekmovanje za jazbečarje v delu po krvni sledi – brez spremstva sodnika – je bilo zaradi izrednih varnostnih razmer žal odpovedano. Tudi letos ni kazalo ravno najbolje, a so se spomladi razmere le nekoliko umirile in smo tekmovanje lahko izpeljali na istem mestu, kot je bilo določeno že lani. Organizaciji tekmovanja se je pridružilo **Lovsko-kinološko društvo (LKD) Kočevje**, saj je bilo tekmovanje na njihovem območju. Vse skupaj pa se je dogajalo v lovišču **Lovske družine (LD) Ribnica**.

Kot določa pravilnik za tako preizkušnjo, so bile krvne sledi položene dan pred prireditvijo, 20 ur prej, s krvjo srnjadi. Na vsako sled so sodniki nato pritrdili po pet lističev (oznak, kartončkov), ki naj bi jih vodnik ob sledenju pobral, shranil in na koncu sledi oddal sodnikom. Na koncu namreč šteje število pobranih lističev, pri čemer je odločilen tudi čas izdelovanja sledi, če imata dva vodnika enako število lističev. Tekmovanje



Foto: Boštjan Čestrek

Od leve: Drugo mesto (R. CACT) je zasedel resasti standardni jazbečar Tüsöksori - Ugrasztó Jäger - Fritz, vodnika Lea Fabianija, prvo mesto (CACT) pa resasta prtljkava jazbečarka Artemis Carnium - Misi vodnika Mirana Kačiča.

poteka po sprejetem prevedenem pravilniku, ki ga je pripravila **Svetovna zveza za jazbečarje (Welt Union Teckel – WUT)**.

V nedeljo, 6. junija 2021, so se že pred osmo uro zjutraj pred lovskim domom v Ribnici zbrali vsi prijavljeni vodniki z jazbečarji. Prijavilo se jih je šest, vsi na 20 ur stare krvne sledi (privedli so štiri resaste standardne jazbečarje, enega standardnega kratkodlakega jazbečarja in enega resastega prtljkavega jazbečarja). Teren lovišča LD Ribnica je za sledenje vse prej kot lahek in položen. Tam so strma pobočja, na nekaterih delih so celo prepadne stene nad kamnolomi.

Vodja prireditve **Boštjan Čestrek** je odprl tekmovanje, nato pa prepustil besedo sodnikom **Stanku Lihtenvalnerju, Primožu Rauterju** in **Damjani Žnidaršič - Švegelj** ter na koncu še delegatu Kinološke zveze Slovenije (KZS) **Jožetu Rusu**. Predstavniki LKD Kočevje je bil na prireditvi njen predsednik **Lovro Tomšič**, strokovni vodja pa mednarodna kinološka sodnica **Tjaša Leskovšek - Sever**.

Vreme ni bilo preveč obetavno, zato so se vodniki s terenskima vodnikoma **Nikom Prijateljem** in **Jožetom Ilcem** zelo hitro odpravili na teren. Med prvo sledjo je vreme še zdržalo, pozneje pa so psi izdelovali krvno sled že v dežju, občasno kar v hudem na-

livu. Zahteven teren, močan dež in obilo svežih zapeljevalnih sledi divjadi je delo psom precej oteževalo. Težko je namreč prepričati jazbečarja, da ne »potegne« proti lisičinam, mimo katerih vodi krvna sled, da ga ne zmede jelenjad, ki nenadoma odskoči pred njim, ali pa ga prepričati, da medved, ki je bil ravno pred njim na sledi, ni njegov pravi cilj iskanja.

Ko so se vodniki, dodobra premočeni, vračali s sledi k lovskemu domu, so si bili vsi enotni, da je bila preizkušnja izredno zahtevna, sploh za mlade in še neizkušene pse. K težavnosti prispeva tudi, da je vodnik na sledi, ki jo sledi njegov pes, povsem odvisen od samega sebe in od svojega psa – oba pa sta v neznanem, tujem lovišču.

Psa dveh vodnikov sta bila kljub vsemu uspešna. Tokrat se je vsekakor obrestovala izkušnost obeh vodnikov in njunih psov. Prvo mesto (CACT) je dose-

la resasta pritlikava jazbečarka **Artemis Carnium - Misi** vodnika **Mirana Kačiča** iz Laškega (štirje najdeni kartončki), drugo mesto (R. CACT) pa resasti standardni jazbečar **Tüösökori - Ugrasztó Jäger - Fritz** vodnika **Lea Fabianija** iz Ljubljane (trije najdeni kartončki).

Po podelitvi nagrad in diplom so tekmovalci in njihovi spremeljevalci sedli k zasluženi malici. Kot izvrstni kuharji so se izkazali člani LD Ribnica. Nagrade za vse tekmovalce sta tokrat prispevala **Eukanuba** in LKD Kočevje.

V imenu **Kluba ljubiteljev psov jamarjev (KLPJ)** se LD Ribnica zahvaljujem za uporabo lovišča, LKD Kočevje in Eukanubi pa za izkazano podporo. Zahvala velja tudi sodnikom, terenskim vodnikom, strokovni vodji in delegatu KZS za opravljeno delo.

*Boštjan Češarek,
predsednik KLPJ*

Predvidena legla lovskih psov

Nemški lovski terier (SLRLT):

O: 5/I, m: 5/I, 15. 8. 2021.
Blaž Kastelic,
Male Češnjice 2 d,
1216 Šentvid pri Stični.
Tel.: 041/224-431.

O: tuj plemenjak, m: 5/I, 16. 9. 2021.
Darko Pungersič,
Vinji Vrh 8 b,
8220 Šmarješke Toplice.

O: 5/I, m: 5/I, 19. 9. 2021.
Anja Lepoša,
Noršinci 58 a, 9221 Martjanci.
Tel.: 031/586-364.

Kratkodlaki jazbečar (SLRJk):
O: tuj plemenjak, m: 5/I, 12. 8. 2021.
Sašo Sila,
Kajuhova 2, 6215 Divača.
Tel.: 041/863-377.

Kratkodlaki istrski gonič (SLRGik):
O: 4/II, m: 4/I, 12. 5. 2021.
Milan Jeram,
Krnice pri Novakih 11,
4224 Gorenja vas.
Tel.: 051/380-720.

Posavski gonič (SLRGp):
O: 5/II, m: 5/II, 16. 6. 2021.
Marjan Jančič,
Brezen 30, 3205 Vitanje.
Tel.: 041/282-484.

Brak-jazbečar (SLRBj):
O: 5/II, m: 5/I, 21. 7. 2021.
Slavko Drobnič,
Želimejska 40, 1291 Škofljica.
Tel.: 041/610-901.

O: 4/II, m: 5/I, 30. 7. 2021.
Boštjan Golob,
Samostanska ulica 13,
2360 Radlje ob Dravi.
Tel.: 040/124-577.

Brandl brak (SLRBrb):
O: 5/I, m: 5/I, 22. 7. 2021.
Aljoša Gorkič,
Bilje 158, 5292 Renče.
Tel.: 064/260-516.

O: 4/I, m: 4/I, 18. 8. 2021.
Marjan Dajčman,
Kal 21, 8333 Semič.
Tel.: 040/987-275.

Bavarski barvar (SLRBb):
O: 5/II, m: 5/II, 14. 8. 2021.
Alojz Drnovšek,
Cesta 9. avgusta 81, 1410 Zagorje.
Tel.: 031/270-148.

O: 5/II, m: 5/III, 23. 8. 2021.
Klemen Borak,
Češnjica 7 c, 1261 Dobrunje.
Tel.: 070/869-248.

Hanovrski barvar (SLRHb):
O: tuj plemenjak, m: 5/I, 4. 9. 2021.
Jože Zajec,
Polšina 4, 1222 Trojane.
Tel.: 041/500-479.

Nemški prepeličar (SLRPr):
O: 4/I, m: 4/I, 19. 6. 2021.
Aleksander Hernaus,
Krtince 17, 3241 Podplat.
Tel.: 041/411-460.

Kinološka zveza Slovenije

MALI OGLASI

Orožje in lovška optika

Prodaj češko **bokarico** Super Brno, kal. 12/7 x 65 R, s strelnim daljnogledom in novim kopitom z unikatno rezbarijo. Cena po dogovoru. Tel.: 041/612-974.

Prodaj rusko **šibrenico** s privznenimi cevmi, kal. 12-12. Tel.: 051/203-712.

Prodaj pištolo Beretta, model 950 B, kal. 6,35 mm. Tel.: 040/200-361.

Prodaj daljnogleda: Schmidt & Bender, 4 x 32, za starejšo lovsko puško, komplet s Suhlovo montažo za samo 100 €, Schmidt & Bender, 8 x 56, za 300 € in ruski daljnogled za 100 €. Tel.: 031/016-276.

Prodaj puške: repetirno risanico Mannlicher Model M (Steyr), kal. 7 x 64, **kombinirko** Poldi Special-Steel, kal. 12/7 x 57 R, in **MK-puško** Anshütz, kal. .22 lr. Tel.: 031/433-997.

Prodaj češko **kombinirano puško**, kal. 12/7 x 65 R, s strelnim daljnogledom Habicht, 6 x 42 (Suhlova montaža), in tok zanjo. Cena: 500 €. Tel.: 041/969-510.

Prodaj boroveljsko **bokarico**, kal. 16/7 x 57 R, izdelek F. Sodie, z dolgo gravirano glavo s strelnim daljnogledom B. Nickel Variabil, 2,5 x 9 x E/D/S, z originalno montažo (puška je zelo lepo ohranjena), in **pištolo** Peter Stahl, kal. .45, z nabojnikom na 13 nabojev – za

praktično streljanje (ohranjena kot nova; izstreljenih le okrog 250 nabojev). Tel.: 041/698-679.

Prodaj revolver Smith & Wesson, kal. .357 Mag., cev 4", inox, s pripadajočim kovčkom, ključavnico in dokumentacijo. Cena po dogovoru. Tel.: 040-321-695

Prodaj lahko repetirno risanico Haenel Jaeger 10 Tracker, kal. 9,3 x 62, s sintetičnim kopitom, rezervnim nabojnikom in strelnim daljnogledom Leica Magnus 1-6,3 x 24 i (oboje staro 2 leti), odlično za pogone in iskanje. Iz puške je bilo izstreljenih le 10 krogel. Tel.: 040/634-283.

Lovski psi

Prodajmo pse pasme posavski gonič; skotili so se 16. 6. 2021. Mati in oče sta odlična goniča divjih prašičev. Tel.: 041/282-484.

V septembru bosta za oddajo **na voljo še dva samčka pasme posavski gonič**, ki sta se skotila 14. 7. 2021. Mladiča sta veterinarsko pregledana, prosta zajedavcev, preventivno cepljena in čipirana. Tel.: 041/876-676.

Za oddajo je na voljo še ena psička pasme istrski kratkodlaki gonič, stara tri mesece. Psička je zelo lepa, živahna, zdrava, dvakrat cepljena proti virusi, tetovirana in čipirana, že z vsemi potrebnimi dokumenti. Psička obiskuje

Mali oglasi

Male oglase (besedilo in dokazilo o vplačilu) sprejemamo na elektronski naslov: lovec@lovska-zveza.si ali na naslov uredništva revije.

Cene malih oglasov: do 15 besed 4 €, od 15 do 25 besed 5 €, od 25 do 30 besed 6 €, za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.

Male oglase je treba plačati vnaprej. Položnic ne pošiljamo. Preštejte besede in ustrezno vsoto nakažite na TRR Lovske zveze Slovenije: Nova Ljubljanska banka, d. d., št.: SI56 02010-0015687097; SWIFT oz. BIC koda: LJBAS12X.

Sklic naj se glasi: SI 00 in zraven datum plačila. Primer za nakazilo 18. 9. 2015: SI 00 18092015.

Pod namen plačila morate obvezno napisati: MALI OGLAS.

VABILO

Lovska družina Loka pri Zidanem Mostu v sodelovanju s Komisijo za lovsko kinologijo Lovske zveze Slovenije organizira srečanje vodnikov psov krvosledcev Slovenije in privržencev krvosledništva, ki bo v nedeljo, 10. oktobra 2021, pri lovskem domu Loka pri Zidanem Mostu.

Program srečanja:
8.00: zbor, zajtrk, skupni lov
12.00: kosilo in obravnava izbrane teme: analiza iskanj
Prispevek za prehrano in organizacijo lova je 20 evrov.

Prijave in informacije: Jani Krivec (041/763-789) ali Aleks File (068/601-567) do 7. oktobra 2021.

Srečanje bo potekalo po navodilih NIJZ.

Vabljeni!

malo šolo in je že socializirana. Je potomka odličnih staršev. Tel.: 040/624-078.

Drugo

Kupim ali zamenjam lovsko literaturo od leta 1910 do 1946 in vse lovske knjige, ki so izšle do tega leta. Tel.: 051/611-377.

Prodajam več povojnih vezanih letnikov revije Lovac. Cena 5 € za posamezni vezan letnik. Tel.: 040/770-433.

Kupim omaro za orožje (za pet pušk). Tel.: 031/712-404.

Prodajam broške, kravate, značke in obeske z motivi divjadi in lovskih psov, izdelane iz rogovja srnjadi in jelenjadi. Tel.: 041/750-122 (Metod Logar, Solčava).

Zaradi preprečevanja okužbe z novim koronavirusom poskrbite za varno prodajo/nakup.

SEPTEMBER						
Datum	Luna	Sonce	zora/mrak (navt.)	vzide	zaide	začet.konec
1. Sr	0:09	16:38	6:23 19:40	5:14	20:48	
2. Če	0:56	17:29	6:24 19:38	5:16	20:46	
3. Pe	1:52	18:13	6:25 19:36	5:17	20:44	
4. So	2:56	18:49	6:27 19:34	5:18	20:42	
5. Ne	4:06	19:19	6:28 19:32	5:20	20:40	
6. Po	5:20	19:45	6:29 19:30	5:21	20:38	
7. To	6:35	20:08	6:30 19:29	5:23	20:36	●
8. Sr	7:50	20:30	6:32 19:27	5:24	20:34	
9. Če	9:07	20:52	6:33 19:25	5:26	20:32	
10. Pe	10:25	21:15	6:34 19:23	5:27	20:29	
11. So	11:44	21:42	6:35 19:21	5:28	20:27	
12. Ne	13:03	22:16	6:37 19:19	5:30	20:25	
13. Po	14:21	22:58	6:38 19:17	5:31	20:23	●
14. To	15:33	23:50	6:39 19:15	5:33	20:21	
15. Sr	16:34	—	6:40 19:13	5:34	20:19	
16. Če	17:23	0:53	6:42 19:11	5:35	20:17	
17. Pe	18:02	2:04	6:43 19:09	5:37	20:15	
18. So	18:33	3:18	6:44 19:07	5:38	20:13	
19. Ne	18:57	4:33	6:45 19:05	5:40	20:11	
20. Po	19:18	5:45	6:47 19:03	5:41	20:08	
21. To	19:37	6:55	6:48 19:01	5:42	20:06	○
22. Sr	19:56	8:03	6:49 18:59	5:44	20:04	
23. Če	20:16	9:09	6:50 18:58	5:45	20:02	
24. Pe	20:36	10:15	6:52 18:56	5:46	20:00	
25. So	21:00	11:20	6:53 18:54	5:48	19:58	
26. Ne	21:28	12:26	6:54 18:52	5:49	19:56	
27. Po	22:03	13:28	6:55 18:50	5:50	19:54	
28. To	22:46	14:28	6:57 18:48	5:52	19:52	
29. Sr	23:37	15:21	6:58 18:46	5:53	19:50	●
30. Če	—	16:08	6:59 18:44	5:54	19:48	

Termini predvajanja septembrske oddaje Dober pogled
 VTV VELENJE: 26. 8. 2021 ob 21.20.
 TV IDEA MURSKA SOBOTA: 31. 8. 2021 ob 19.00 in 20.45.
 GTV GORENJSKA TELEVIZIJA: 31. 8. 2021 ob 19.35 in 1. 9. 2021 ob 18.00.
 VAS KANAL NOVO MESTO: 26. 8. 2021 ob 22.00 in 27. 8. 2021 ob 10.00.
 ATM KRANJSKA GORA: 28. 8. 2021 ob 20.00.
 TV PTUJ: 4. 9. 2021 ob 21.00 in 5. 9. 2021 ob 10.00.
 ETV HD: 2. 9. 2021 ob 20.00.
 TV ORMOŽ: 3. 9. 2021 ob 20.00, 4. 9. 2021 ob 20.00 in 5. 9. 2021 ob 20.00.
 Navedeni termini objav so predvideni. Ker lahko nastanejo spremembe, vas prosimo, da spremljate aktualne TV-sporede posameznih TV-postaj.
 Če želite, da je v oddaji predstavljeno tudi delo vaše lovske družine, nas lahko pokličete na telefonsko številko 031/273-825 (Erika).

Lovska družina Ig in LKD Ljubljana
 prireja
30. DRŽAVNO TEKMO LOVSKIH PSOV V VODNEM DELU – CACT
 za
PREHODNI POKAL OBČINE IG.

Tekmovanje bo v soboto, **25. septembra 2021, v Dragi pri Igu** z začetkom ob 8. uri pri lovskem domu Lovske družine Ig in bo potekalo skladno z veljavnim **Pravilnikom za tekmovalje lovskih psov vseh pasem v vodnem delu**, in sicer v dveh konkurencah (ptičarji in druge pasme psov) ter v posamični in ekipni konkurenci. Ekipa bo štela tri tekmovalce in bo lahko sestavljena poljubno (ptičarji in druge pasme psov).

Na tekmovalju bodo lahko sodelovali lovski psi z veljavnim rodovnikom FCI in veljavnim veterinarskim potrdilom o opravljenem cepljenju psa proti steklini (cepljenje mora biti opravljeno vsaj deset dni pred prireditvijo).

Potrebna sta **predhodna prijava** in plačilo startnine do **15. septembra 2021**. Startnina znaša 60 evrov za tekmujočega psa. Znesek startnine nakažite na TRR račun Lovske družine Ig – SI56 0209 8026 1882 074.

Prijave bomo sprejemali do **17. septembra 2021** po elektronski pošti na naslov: **nejc.jamnik1@gmail.com**, ali po običajni pošti na naslov: **Lovska družina Ig, Banija 4, 1292 Ig.**

Prijavi je treba obvezno priložiti obojestransko kopijo rodovnika psa, kopijo dokazila o cepljenju psa proti steklini in potrdilo o plačilu startnine.

Število sodelujočih psov je omejeno na 21!

Najboljši tekmovalci v posamezni konkurenci bodo prejeli pokale in nagrade.

Dodatne informacije: Nejc Jamnik (031/837-053).

Obvestilo
 Zaradi negotovih razmer, povezanih s COVID-19, vas prosimo, da se glede ažurnega stanja izvedbe dogodkov obračate neposredno na organizatorja dogodka. Uredništvo ne bo imelo podatkov o izvedljivosti organizacije dogodka zaradi morebitnih poostrenih ukrepov v povezavi s COVID-19. V reviji zaradi natančno načrtovanega urnika oddaje gradiva v tiskarno tudi ni mogoče objaviti zadnjih informacij. Mogoče je, da bodo dogodki odpovedani. Na dogodkih poskrbite za svojo varnost in varnost drugih udeležencev. Ostanite zdravi.
 Uredništvo

DOG
 PROFESIONALNA KVALITETA
 DOSTOPNE CENE
 EVROPSKI IZDELEK
 3 LETNA GARANCIJE

ovratnice za učenje psa, ovratnice proti lajanju, nevidne ograje, GPS ovratnice

M-NET d.o.o., TEL.: 040 760 760
 www.dogtrace.si
 e-mail: info@dogtrace.si

DRUŠTVO LJUBITELJEV PTIČARJEV in VZREJNA KOMISIJA v sodelovanju z LD MAKOLE organizira

42. MEMORIAL BOGDANA SEŽUNA (državna ŠPP ptičarjev) CACT

Preizkušnja bo 2. in 3. oktobra 2021 v lovišču LD MAKOLE, ŠTATENBERG 90, 2321 MAKOLE. Zbor udeležencev bo 2. oktobra ob 8.00 uri pri LD MAKOLE. Prispevek za preizkušnjo znaša 30,00 EUR za člane DLP; za ostale pa 60,00 EUR na psa in se vplača na račun DLP: 02010-02538524-58, s pripisom "za ŠPP-SM 2021". Pogoji za prijavo psa na preizkušnjo: telesna ocenjena najmanj prav dobro, opravljena PZP z najmanj 45 točkami, JZP z najmanj 165 točkami ali PP/SPP-In.r. ali VUP z najmanj II. n. r. Zajca za vlečko si priskrbi vodnik sam. Vodnik mora imeti na preizkušnji puško, naboje in veljavno lovsko izkaznico. Obvezno je veterinarsko potrdilo o cepljenju psa proti steklini. Prijavo s fotokopijo obeh strani rodovnika, potrdilo o plačani prijavnini in fotokopijo veljavne lovske izkaznice pošljite na naslov: Lidija Šmigoc, Bukovci 4, 2281 Markovci pri Ptujju, mail: siviljstvo.smigoc@gmail.com, mobil: 031 616 283.
 Prijavnica na spletni strani: www.dlpslo.si. Zadnji rok prijave: 26. 9. 2021.

DRUŠTVO LJUBITELJEV PTIČARJEV in VZREJNA KOMISIJA ZA PTIČARJE v sodelovanju z LD MARKOVCI organizira

JESENSKO VZREJNO PREIZKUŠNJO - SOLMS

Po sedaj veljavnem prevodu pravilnika matične pasemske organizacije za nemške kratkodlake pričarje. Zbor udeležencev bo 19. septembra 2021 ob 8 uri pred LD Markovci, Sobetinci 47, 2281 Markovci. Vodnik in lastnik psa mora imeti veljavno lovsko izkaznico, lovsko puško, člansko izkaznico DLP, originalni rodovnik in obvezno veterinarsko potrdilo o cepljenju proti steklini. Zajca za vlečko priskrbi vodnik sam. Prijavnico lahko dobite na spletni strani DLP www.dlpslo.si, Obr. P. št. 1. Prijavo s fotokopijo obeh strani rodovnika pošljite na naslov: Lidija Šmigoc, Bukovci 4, 2281 Markovci, mobil: 031 616 283 ali mail: siviljstvo.smigoc@gmail.com. Zadnji rok prijave: 14. september 2021

THERMO Clip-on NITEHOG VIPER

SPECIFIKACIJE + Dimenzija 130 x 58 x 45 mm + Teža 260 g + Velikost sensorja 320 x 240 + 60 Hz

Resolucija zaslona 1024 x 768 Microoled

PROIZVAJALEC www.nitehog.eu



DEDAL storitve d.o.o.

ZASTOPA IN PRODAJA:

DEDAL storitve d.o.o. | Pod smrekami 7
3311 Sempeter v Savinjski dolini
marko.rehar@gmail.com | 041737453
www.nocna-optika.com

NOVO!

370€ 30db ULTRA VENUM	250€ 32db ULTRABONE	410€ 36db VENUM
110€ 27db 17 MM MINI-SILENCER	85€ 22db 22 LR MINI-SILENCER	195€ 27db MICRO
285€ 32db SUPERROOM	340€ 35db TWO ROOM	SCHULTZ&LARSEN

WWW.SCHULTZLARSEN.COM

PO LOVSKEM SVETU
Slast samote in zven tišine
Zvo Bobič

Knjiga Po lovskem svetu nosi v sebi pogled na drugačne načine lova na zelo raznoliko divjad na različnih koncih sveta. Avtor spretno opisuje dežele in lovske obhode v različnih loviščih: od visokogorij daljnega vzhoda prek severnoevropskih in kanadskih divjin, mimo južnoameriških skrivnosti v Afriko. V knjigi najdemo izrazito večplastna sporočila in dobre zgodbe ter tudi skoraj nerazumna ravnanja že kar zelo nevarnega tveganja.

Knjigo zanimivih avtorjevih lovskih doživljanj z lovov po svetu lahko naročite po telefonu 01 283 61 72 ali na e-naslov: zalozba.zb@gmail.com. Cena knjige je 25 € + poštni stroški. Plačilo po povzetju. Želimo prijetno branje.

VUTE PUŠKARSTVO
Kremplova ulica 2, 2000 Maribor
lovskaoprema.si | info@lovskaoprema.si
Tel: 059 108 495

Trap strelivo NSI DUE Japan special, 24 g, T.2
0 - 249 kosov 0,27 €
250 - 1999 kosov 0,25 €
2000 - 4999 kosov 0,24 €
5000 + kosov 0,23 €

Na zalogi imamo tudi:
Compak 28 g, T.4
Sporting 28 g, T.2
Fluo 24 g/28 g, T.4
Premium 24/28 g T.4
Europe 28 g, T.2, In ostalo ...

nsi
NOBELSPORTITALIA

Oglosi niso lektorirani.

Škornji TIGAR Alaska 44,20 €

Škornji TIGAR Canada 44,00 €

Škornji TIGAR One 38,50 €

AVANTURA

Različni modeli škornjev TIGAR

www.avantura.info Avantura Trade d.o.o., Ljubljanska c. 44, 6230 Poštojna
05 736 40 70 | info@avantura.info

Povsem vodotesen **LOVSKI DALJNOGLED**
Dobra vidljivost v mraku **SANJU 8x42 WPR**
Polnjen z nitrogenom
Gumirano ohišje
10-letna garancija
Ugodna cena: 210,00 €



INFORMACIJE IN NAROČILA
BELUGA, d.o.o., LJUBLJANA; Tel.: 01/25 10 880 ali 041/72 60 11

AFRIŠKA PRAŠIČJA KUČA (APK)
VSE ZA PREPREČEVANJE
NA ENEM MESTU!



DesiNol - čistilo za površine
Za zbirnice uplenjene divjadi in hladilnice

- vsebuje 55-60% etanola
- za različne vrste površin
- očisti in zagotavlja higienske učinke površin
- za seboj ne pušča sledi
- se zelo hitro suši

Posebna ponudba!
1 l - 6,59 EUR
5 l - 19,99 EUR
Cene vsebujejo DDV.

PROGRIPS
Pokličite 040 244 136
Spletne trgovina E-mail: info@progrips.si
AKCIJA ZA LOVSKE DRUŽINE! www.progrips.eu Prodaja: 040 244 136

TEHNOOPTIKA

SMOLNIKAR d.o.o.
Srnčeva ulica 13,
1231 Ljubljana-Črnuče
tel./fax: 01/426 32 72
e-mail: tehnooptika@sio.net
www.tehnooptika-smolnikar.si

NIKON Prostaff5 8x42
Akcijska cena: **199,00 €**

NIKON Monarch5 8x42
Akcijska cena: **319,00 €**



Nikon

Servis dvogledov in strelnih daljnogledov!

DECATHLON



IZDELKE NAJDETE V POSLOVALNICAH DECATHLON IN NA SPLETNI STRANI decathlon.si

69⁹⁹ €

VODOODPORN
LOVSKI ČEVLJI
CROSSHUNT 300
8281598



5⁹⁹ €

LOVSKA MAJICA
S KRATKIMI ROKAVI
100
8339857



39⁹⁹ €

LOVSKE HLAČE
STEPPE 900
8366185



14⁹⁹ €

TORBA ZA PUŠKO
120 CM
8315863



EXPERIENCE THE STILLNESS

HAUSKEN SOUND SUPPRESSORS



Streljajte natančneje, zadenite bolj zanesljivo in lovite bolj etično z dušilcem zvoka HAUSKEN

Vsi dušilci zvoka HAUSKEN so izdelani iz visoko legiranega aluminija. Postopek trde eloksacije zagotavlja maksimalno vzdržljivost vseh delov. Izpopolnjena oblika in natančna izdelava zagotavljata največjo omejitev zvoka, hkrati pa ohranjata majhno težo in kompaktno dimenzijo. Poleg tega imajo vsi modeli XTRM vgrajeno tkano jekleno mrežo, ki še dodatno poveča omejitev zvoka. Vsi zaviralci zvoka HAUSKEN so opremljeni z navojem 18x1. Z dodatno razpoložljivimi adapterji se dušilci zvoka prilegajo tudi vsem ostalim pogostim navojem.

HAUSKEN
LYDDEMPER

Uradni zastopnik in distributer: HAMEX D.O.O., Stara Vrhnika 161, Vrhnika, 01 755 77 70, za dodatne informacije ali katalog nam pošite na: prodaja@hamex.si



KAHLES



NOVO

8x42, 10x42

OPAZNA POPOLNOST

HELIA S 42 – popoln vsestranski daljnogled

Helia S 42 daljnogledi navdušijo z brezkompromisno osredotočenostjo na bistvene lastnosti: funkcionalnost, zanesljivost, ergonomija in prepoznaven stil. Popoln vsestranski daljnogled za lov.

AU
ASE UTRA
Dušilec zvoka ASE UTRA RAIDEN
Nakup možen ob uveljavitvi zakona!

Puškarstvo Špendal

Prodaja vrhunskih izdelkov
 Optike: Swarovski, Kahles, Zeiss, Delta, Aimpoint, MTC, Pard, Pulsar
 Puške: Merkel, Haenel, Blaser, Sauer, Steyr Mannlicher, CZ, Heym, FX Airguns, Mauser, pištole Glock
 Strelivo: RWS, Geco, Blaser, KJG, Sellier&Bellot, Rottweil, Sax, LFB, Nobel Sport Italia, GGG
 Oblačila: Chevalier, Sitka, Merkel Gear
 Razno: 3HGR jermeni, Niggeloh, Marsupio

gsm 041 399 307 ali 031 393 664 email puskarstvo@siol.net trgovina <http://guns-spendal.com/shop/>

OPTICS TRADE

Pulsar Helion 2 XP50 Pro

3.590 €

- ena najboljših termovizijskih naprav
- 8 barvnih palet
- izjemno vzdržljivo magnezijevo ohišje
- izboljššan kontrast slike s tehnologijo Image Detail Boost

Nakup je možen na spletni strani www.optics-trade.eu ali v vseh boljše založenih lovskih trgovinah. Za več informacij nas pokličite na 031 770 520 (Optics-trade).